

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta

Obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Katedra účetnictví a financí

**Zavádění eura v České republice v porovnání se
zavedením na Slovensku**

Implementation of the Euro in the Czech Republic in
comparison to implementation in Slovakia

Diplomová práce

Vedoucí: **Ing. Liběna Kantnerová**

Autor: **Bc. Martin Štefko**

2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a vypracoval jsem ji samostatně, na základě vlastních zjištění a podkladů, které jsou průběžně citovány, a v závěru je uveden kompletní seznam použité literatury.

V Českém Krumlově dne 28. března 2010

.....

Martin Štefko

Poděkování

Děkuji **Ing. Liběně Kantnerové** za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytla při vyhotovování mé diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá tématem zavádění eura v České republice v porovnání se zavedením na Slovensku. Cílem této práce je analyzovat systémy zavádění eura v České republice a Slovenské republice, porovnat jaké jsou zde rozdíly a popsat důvody, proč Slovenská republika zavedla euro dříve než ČR. Dílčím cílem práce je také zjistit, jaké jsou dopady zavedení eura v obou zemích, ať už skutečné v SR, či předpokládané v ČR.

Pro potřeby naplnění těchto sílů je práce rozdělena do čtyř kapitol, kdy první polovina práce podává přehled o historii utváření měnové politiky v Evropské unii a v České republice. Druhá polovina práce se pak soustředí na samotné porovnání a analyzování zavádění eura v obou vybraných zemích. Hlavní kritéria, která byla pro analýzu vybrána, jsou plnění Maastrichtských kritérií, přijaté reformy a schválené legislativní změny.

Klíčová slova

Euro, zavedení eura, Česká republika, Slovensko, eurozóna, Hospodářská a měnová unie, Evropská unie, Maastrichtská kritéria.

Summary

The diploma thesis deals with the topic of implementation of the euro in the Czech Republic in comparison to implementation in Slovakia. The aim of the thesis is the analysis of systems of the implementation in the Czech Republic and the Slovak Republic, the comparison of differences and description of reasons why the Slovak Republic implements the Euro earlier than the Czech Republic. The partial aim of the thesis is to discover the impact of the implementation in both countries – the real one in the Slovak Republic and the anticipated one in the case of the Czech Republic.

The thesis is divided into two parts for fulfilling aims. The first half of the thesis gives a survey of history of the monetary policy in the European Union and in the Czech Republic. The second half of the thesis focuses on the comparison itself and analyzes the implementation of the Euro in both selected countries. Main criteria for analysis are the fulfilling of Maastricht criteria, adoption of reforms and the authorization of legal acts.

Key words

Euro, implementation of Euro, Czech Republic, Slovakia, Euro area, eurozone, Economic and Monetary Union, European Union, Maastricht criteria.

Obsah

Úvod.....	9
1. Historie integrace a principy Hospodářské a měnové unie.....	10
1.1 Etapy evropské integrace.....	10
1.1.1 První etapy integrace – 50. léta 20. století.....	12
1.1.2 Integrace do roku 2004.....	15
1.2 Orgány EU.....	21
1.2.1 Finanční instituce EU.....	22
1.2.2 Evropská centrální banka.....	23
1.3 Historie české a slovenské integrace.....	25
1.4 Hospodářská a měnová unie.....	29
2. Měnová politika České republiky.....	36
2.1 Česká národní banka.....	36
2.2 Cíle a nástroje ČNB.....	38
3. Metodika.....	42
4. Příprava ČR a SR na přijetí jednotné měny.....	43
4.1 Maastrichtská kritéria.....	43
4.2 Plnění Maastrichtských kritérií v ČR a v SR.....	46
4.3 Strategické dokumenty ČR a SR.....	54
4.4 Rozdíly v přípravě na přijetí eura.....	56
4.4.1 Legislativní změny.....	57
4.4.2 Zavádění reforem.....	60
5. Zavedení jednotné měny.....	69
5.1 Systém určený pro zavedení eura v České republice.....	69
5.2 Systém zavedení eura v SR.....	72
5.3 Porovnání zavádění eura.....	75
5.4 Euro v SR a ekonomická situace země rok po zavedení.....	77
5.5 Výhledy České republiky pro přijetí jednotné měny.....	82
Závěr.....	85
Použité zdroje.....	87
Seznam tabulek, grafů a schémat.....	94
Seznam použitých zkratk.....	95
Seznam zdrojů pro přílohy.....	97
Příloha č. 1 – Země Evropské unie.....	98
Příloha č. 2 – Státy Schengenského prostoru.....	99
Příloha č. 3 – Státy Eurozóny.....	100
Příloha č. 4 – Historie Evropských dohod.....	101
Příloha č. 5 – Harmonogram legislativních prací.....	102
Příloha č. 6 – Legislativní opatření Slovenské republiky.....	103

Úvod

Vstup České republiky do eurozóny je v dnešní době tématem, které je stále probíráno, stále se o něm mluví, o jeho pozitivích a negativích, ale ukazuje se, že Česká republika není na vstup připravena – hlavně tím, že neplní Maastrichtská kritéria. V době, kdy je práce psána ještě ani není známo datum, kdy by k přijetí jednotné měny mělo dojít, což je do jisté míry pro Českou republiku problematické – např. z pohledu zahraničních investorů, kteří sami mají euro. Tito investoři raději budou investovat do země, kde euro zavedeno je, anebo je stanoveno datum, kdy zavedeno bude. Vzhledem k tomu, že euro ještě zaváděno není, má Česká republika dostatek času, aby se na jeho přijetí dostatečně připravila.

Česká republika rozhodně není jedinou zemí Evropské unie, která nemá zavedenu jednotnou měnu, ale je právě jedinou, jež nemá určeno datum přijetí. Česká republika však z této skutečnosti může do jisté míry těžit a uvědomovat si, jaká jsou rizika, jaká jsou omezení, jaká jsou negativa a jaké jsou výhody plynoucí z toho, že jednotná měna bude zavedena.

Nejlepší vzor má ČR ve Slovenské republice, s níž má velmi dlouhou společnou historii, a to nejen dějinnou, ale i ekonomickou. Země se v roce 1993 rozdělily a v podstatě začínaly na nových principech s novými možnostmi. Společně vstoupily do Evropské unie v roce 2004, ale již zde se po čtyřech letech ukázalo, že ČR není připravena vstoupit do eurozóny, zatímco Slovenská republika jednotnou měnu přijala velmi rychle. A právě zde lze hledat vzor, jak se ČR má k euru stavět, případně se na příkladu SR vyvarovat určitých negativních aspektů, což se práce snaží objasnit.

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat systémy zavádění eura v České republice a Slovenské republice, porovnat jaké jsou zde rozdíly a popsat důvody, proč Slovenská republika zavedla euro dříve než ČR. Dílčím cílem práce je také zjistit, jaké jsou dopady zavedení eura v obou zemích, ať už skutečné v SR, či předpokládané v ČR.

Práce se tak snaží přinést pohled na problematiku praktickým způsobem konfrontace dvou ekonomik a různých přístupů k přijímání jednotné měny, což může odhalit skutečnosti, které nejsou na první pohled patrné a kterých by se země měla vyvarovat.

1. Historie integrace a principy Hospodářské a měnové unie

Česká republika učinila první základní krok k integraci 1. 5. 2004, kdy se stala členskou zemí Evropské unie, na což se připravovala několik let. Dalším krokem integrace byl vstup do Schengenského prostoru volného pohybu osob, kapitálu a statků a služeb. Ale integrace postupuje dále a těmi posledními kroky jsou podepsání Lisabonské smlouvy a také vstup do Hospodářské a měnové unie (EMU), tedy tzv. eurozóny. Ve chvíli, kdy Česká republika naplní i tyto body integrace, dá se v podstatě říci, že integrace bude ukončena.

Česká republika vstoupila do společenství, které již dlouhou dobu existovalo, a stala se tak dalším členem již fungujícího společenství několika zemí. Dá se tak říci, že Česká republika a ani Slovenská republika nespoluvytvářely historii moderní integrace v Evropě. Ta začala u jiných zemí, jež jsou v současné době stále lídry Evropského společenství.

1.1 Etapy evropské integrace

Dalo by se uvažovat o skutečně dlouhém historickém horizontu, neboť integrace se započala již v období Římské říše, další snahy lze nalézt i v 18. a 19. století, ale tím skutečným prvopočátkem, kdy se začala formovat unie, jak ji známe dnes pod názvem Evropská, bylo poválečné období, respektive období po 2. světové válce. Evropa se v této době stávala v podstatě středem sváru mezi dvěma mocnostmi – Sovětským svazem (SSSR) a Spojenými státy americkými (USA). Důvodů však bylo několik a samozřejmě nebyly pouze politického charakteru.

Mandysová¹ uvádí celkem tři základní důvody, proč se začalo o jakékoli formě integrace vůbec ve 40. letech 20. století uvažovat. Těmito důvody, jak již bylo naznačeno, byly:

- **nebezpečí ze strany SSSR** – v podstatě nikdo netušil, jak se bude SSSR chovat, neboť z války vyšla jako vítěz a pod sebou měla obrovské území a tudíž i obrovskou mocenskou základnu,

¹ MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X. S. 10.

- **vliv Spojených států** – ze Spojených států, jako z druhé vítězné strany světové války, se stala druhá velmoc, která měla obrovskou mocenskou základnu, nikoli však natolik rozpínavou politiku jako SSSR, ale zde lze vidět hrozbu USA v jiném směru, a to ve směru ekonomickém; USA se staly zemí, která pomáhala zdevastovaným územím, přispívala zde vlastním kapitálem, nezabírala tedy území přímo, ale ekonomicky začínala fungovat i mimo území Spojených států, což bylo zároveň spojeno s rostoucím vývozem,
- **udržení míru** – zde se hlavně jednalo o snahu zamezit další válce mezi Německem a jeho sousedy, Německo se tedy mělo stát součástí většího společenství, aby do jisté míry mohlo být kontrolováno, ale samozřejmě i z důvodu stávajícího potenciálu této země, který byl sice po válce značně zdevastován, ale po 60 letech od války se Německo stalo ekonomicky nejsilnější zemí Evropy, potenciál zde tedy jednoznačně existoval a musel být využit.

Hlavní důvody, pro které vznikaly jakékoli myšlenky integrace lze tedy vidět v konci války a ve snaze zapříčinit, aby se nikdy neopakovaly události mezi lety 1938 až 1945, a to jak po stránce lidské, tak i ekonomické a politické. Svět byl rozdělen mezi dvě mocnosti a Evropa nemohla zůstat nejednotná, jinak by vliv SSSR a USA příliš vzrostl.

Jako vizionář, ale spíše jako logik se ukázal Winston Churchill, který nejen že před válkou varoval před podepsáním Mnichovské dohody, ale po válce formuloval známou myšlenku „Spojených států evropských“. V projevu z 19. září 1946 řekl: „Velká Británie, Britské společenství národů, mocná Amerika a doufám, že i sovětské Rusko musí být přáteli a příznivci nové Evropy.“²

Pravda, o přátelství Sovětského svazu se dá pochybovat, ale z jeho slov lze jednoznačně určit jednu skutečnost, která doopravdy nastala. Mluví zde o nové Evropě, ale hovoří o ní bez Velké Británie. Spojené království má být pouze „přítelem a příznivcem“ nikoli však přímo členem tohoto nového uskupení, které má vzniknout. A skutečně se tak i stalo. Velká Británie, ač jedna z mocností Evropy, přímo nestála u zrodu evropského společenství. Ke společenství se Velká Británie přidala až v roce 1973, tedy v podstatě až čtvrtstoletí po prvních integračních krocích. Ale důvody jsou zřejmé. Velká Británie si po válce stála poměrně dobře, byla na straně vítězů, stala se mocností a nepotřebovala,

² MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X. S. 11.

alespoň její představitelé si to mysleli, být součástí většího uskupení států v rámci Evropy. Ale vznik tohoto uskupení vedl k tomu, že konzervatismus země byl ekonomicky dostižen a předstižen a pro Velkou Británii se stalo výhodné být součástí rodící se Evropské unie. A to i přesto, že politika této země není vždy v souladu se zájmy Evropské unie, což dokazuje její konzervatismus v rámci nepřijetí eura jako jediné měny v zemi. Dokazuje to i následující citát: „Teprve po více než po půl století britských obav a také lavírování začal labourista Blair věrohodně praktikovat politiku solidární s Evropou.“³

Po Churchillovi však přišly další osoby, které jeho myšlenku Evropské integrace přeměnily ve skutečnost. Mezi hlavní iniciátory společenství, které se v roce 1992 přeměnilo na Evropskou unii, stáli dva lidé – Francouzi Robert Schuman a Jean Monet.

1.1.1 První etapy integrace – 50. léta 20. století

Schuman a Monet v roce 1950, přesněji 9. května tohoto roku v Paříži, přednesli tzv. **Schumanův plán**, jehož byl Monet autor. S tímto plánem se do Evropy přinášejí dva hlavní cíle, které je potřeba naplnit. Jsou to cíle ekonomický a politický.

Politickým cílem je již zmiňovaný mír v Evropě. K míru je dle plánu zapotřebí ukončení nepřátelství mezi Německem a Francií, tudíž tyto dvě země se na politické scéně musí určitým způsobem spojit, aby nebylo pochyb o tom, že k usmíření zemí skutečně došlo, což mělo být podpořeno i skutečností, že státy budou sjednoceny na základě rovnosti, aby bylo patrné, že zde nejsou rozdíly, které by mohly vést k případným dalším politickým nepřátelstvím. Nástrojem, který měl toto integrování udržet, se měl stát společný dozor nad zásobami, těžbou, zpracováním a obchodem s uhlím a ocelí. Jednoduše lze odvodit, že takovéto spojení mělo za hlavní úkol zajistit, aby nedošlo k obnovení německého zbrojního potenciálu. Kontrola těchto strategických surovin tomu měla výrazně napomoci, jak se o rok později také stalo.⁴

Ekonomickým cílem bylo, na tu dobu poměrně překvapivě, vytvoření nejen zóny volného obchodu v rámci integrace strategicky významného odvětví, ale i vytvoření společného trhu, na němž by jednotlivé členské země mohly obchodovat.⁵

³ MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X. S. 11.

⁴ BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. ISBN 80-213-0983-0. S. 4.

⁵ BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. ISBN 80-213-0983-0. S. 4.

Schumanův plán v tomto ohledu nebyl jediným plánem, který měl za úkol integrovat, respektive nějakým způsobem spojit evropské země. Bezprostředně po válce přišel s plánem spolupráce evropských zemí americký ministr zahraničí George Marshall, jehož představa byla formulována v tzv. **Marshallově plánu**. Tento plán je oficiálně nazýván Plánem evropské obnovy, který měl pomoci válkou zdevastované Evropě. V podstatě se jednalo o pomoc Evropě, na první pohled rádobý nezištnou, ale motivovanou hlavně skutečností, že restrukturalizací Evropy dojde ke vzniku obrovského trhu, na němž budou moci Američané figurovat jako hlavní ekonomická síla z pohledu dodavatele.

Z pohledu integrace je však mnohem důležitější, že pro efektivní investování všech těchto finančních prostředků byla zřízena Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC) v roce 1948.⁶ Již zde se rodí tedy základní myšlenka určité spolupráce, která však byla podnícena pomocí Spojených států. Podobně to bylo i se vznikem Rady Evropy. Vznik této instituce podnítil již zmiňovaný Winston Churchill, který chtěl, aby tato Rada vznikla pod záštitou Spojených států amerických. Již zde lze vypožorovat, že nevelká Británie se klonila k síle Spojených států, což mělo do jisté míry také za následek, že ostrovní země nebyla do později vznikajících společenství přibrána.

Rada Evropy měla mít za úkol sledovat a kontrolovat záležitosti sociální, kulturní, vědecké, právní administrativní, měla se vypořádávat s otázkami souvisejícími s ochranou lidských práv a částečně i s ekonomickou problematikou.⁷ Zde tedy vidíme, že OEEC (role OEEC byla hlavně ekonomická) a Rada Evropy měly být orgány spravující Evropu (hlavně tedy Francii, Itálii, Belgie a Německo), ovšem za přítomnosti a dohledu Spojených států amerických.

Zde lze tedy vidět hlavní přínos Schumanova plánu, protože ani Marshallův plán a ani Rada Evropy nevyřešily jeden zásadní problém. Jak zamezit Německu, aby nerozpoutalo další světovou válku, aby nenapadlo své sousedy? Toto právě řeší Schumanův plán v tom ohledu, že vytváří jakousi koalici několika států, které budou mít vzájemný dohled nad stavem uhlí a oceli, což povede ke kontrole Německa, a jak již bylo zmíněno, k zabránění nového ozbrojování.

⁶ MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X. S. 12.

⁷ KLÍMA, M. *Evropská integrace – vývoj politické dimenze (po Maastricht)*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 28.

A od myšlenky, které Schuman a Monet prezentovali v tomto plánu, byl již pouze krok k faktickému založení **Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO, angl. ECSC)**, které bylo smlouvou mezi šesticí států založeno 18. dubna 1951. Těmito šesti státy, které společenství založily, byly státy Beneluxu⁸, Francie, Itálie a Německo.⁹

Dalším krokem, v podstatě logickým, neboť Evropa stále žila ve stínu 2. světové války, bylo vytvoření vojenské unie. Touto se mělo stát, na výzvu francouzského ministerského předsedy René Plevena, Evropské obrané společenství. A smlouva o zřízení společenství, které mělo za úkol integrovat vojenské síly šesti zemí, které vytvořily ESUO, a na základě společného rozpočtu vytvářet společný zbrojní program, byla podepsána 27. května 1952. K jejímu faktickému vzniku však nedošlo, a to hlavně z důvodů národní suverenity jednotlivých zemí, která by tímto byla potlačena. Sama Francie nakonec odmítla smlouvu ratifikovat.¹⁰ Pokud se mělo v integraci pokračovat, bylo tak nutné učinit v jiné oblasti než vojenské.

Musely se tedy hledat jiné směry integrace, které byly nalezeny hlavně v rámci ekonomické integrace. K tomu přispěla hlavně skutečnost, že Evropa se vzpamatovala z dopadů války. Země prošly obnovou a rekonstrukcí, ekonomiky se začaly znovu vyvíjet a díky technickému a technologickému vývoji nezaostávaly za zbytkem světa.¹¹

Kromě ekonomické integrace zde byla ještě jedna otázka, která měla udržet světový mír – atomové zbraně a atomová energie obecně. Konec války ukázal, jak může být tato energie ničivá, a tak i v této oblasti bylo potřeba vytvořit určitou nadnárodní kontrolu. A tak došlo v roce 1957 k podpisu tzv. Římských smluv. Došlo k tomu 25. května 1957, přičemž v platnost smlouvy vstoupily 1. ledna 1958. Těmito smlouvami se založila dvě nová společenství, jejichž členové však byly stejní jako u ESUO. Novými společenstvími

⁸ Státy Beneluxu byly v podstatě prvním poválečným společenstvím. Patří sem Belgie, Nizozemsko a Lucembursko.

⁹ BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. ISBN 80-213-0983-0. S. 5.

¹⁰ ADÁMKOVÁ, V. *Vývoj Evropské unie*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 44.

¹¹ ADÁMKOVÁ, V. *Vývoj Evropské unie*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 44.

byly **Evropské hospodářské společenství (EHS, angl. EEC)** a **Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM)**.¹²

Hlavní cíle EHS jsou ve smlouvě o založení tohoto společenství definovány následně¹³:

- zajištění ekonomického a sociálního rozvoje,
- trvalý a udržitelný ekonomický růst,
- zvýšení stability,
- urychlené zvyšování životní úrovně,
- zlepšování životních a pracovních podmínek,
- upevnění jednoty národních ekonomik jejich harmonickým rozvojem při zmenšování rozdílů existujících mezi různými regiony.

1.1.2 Integrace do roku 2004

Vzhledem k tomu, že cílem práce není přímo popis historických událostí, omezí se autor na schematické vymezení hlavních mezníků, které v evropské integraci od roku 1958 do roku 2004 nastaly. Rok 2004 je mezním zvolen proto, že došlo k největšímu rozšíření členské základny Společenství, ale proto, že jednou z nově přistupujících zemí byla právě Česká republika.

Od tří různých společenství šesti stejných států byl poměrně malý krok ke sjednocení těchto tří unií. K tomu došlo vytvořením Rady a společné Komise ESUO, EHS a EURATOM podepsáním tzv. **slučovací smlouvy** 8. dubna 1965. V platnost tato smlouva vešla 1. listopadu 1967.¹⁴

V roce 1986 pak došlo k první větší revizi Římských smluv, a to tzv. **Jednotným evropským aktem**. Jednotný evropský akt patří mezi klíčové smlouvy Společenství. K podpisu došlo 17. února 1986 v Lucemburku a 28. února 1986 v Haagu, v platnost vstoupil 1. července 1987. Cílem bylo uvést Společenství do souladu s potřebami 90. let a přetvořit je na jedinou obrovskou ekonomickou jednotku – ze společného trhu vytvořit

¹² BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. ISBN 80-213-0983-0. S. 5.

¹³ *Treaty establishing the European Economic Community* [online]. [cit. 5. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11957E/tif/TRAITES_1957_CEE_1_EN_0001.tif>.

¹⁴ ADÁMKOVÁ, V. *Vývoj Evropské unie*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 44.

skutečný jednotný vnitřní trh bez hranic umožňující na území všech států ES volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob (čtyři základní svobody). Projekt tvorby jednotného vnitřního trhu byl časově rozvržen do konce roku 1992.¹⁵

Touto smlouvou se zavádí i důležité instituce, které budou ještě dále v práci rozebrány. Pro upřesnění to je Evropská rada¹⁶ a zároveň se upravují oblasti, v nichž rozhoduje Rada EU kvalifikovanou většinou. Toto se týká problematiky volného trhu. Jednotný právní akt se tak stal dalším krokem v rámci integrace.¹⁷ Přelomem v Evropské integraci se však stal jiný akt, a to tzv. Maastrichtská dohoda nebo Maastrichtská smlouva, jejíž skutečný název je **Smlouva o Evropské unii**. Největší přínos této smlouvy je uveden již v jejím úvodním článku.

Touto smlouvou zakládají Vysoké smluvní strany mezi sebou Evropskou unii. Tato smlouva představuje novou etapu v procesu vytváření stále užšího svazku mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutí přijímána co nejbližší občanům. Unie je založena na Evropských společenstvích doplněných politikami a formami spolupráce stanovenými touto smlouvou. Jejím posláním je utvářet vztahy mezi členskými státy a mezi jejich národy na základě soudržnosti a solidarity.¹⁸

Stanovené cíle, které má Evropská unie na základě Smlouvy o EU zastávat, jsou následující¹⁹:

- podporovat vyvážený a trvale udržitelný hospodářský a sociální pokrok, zejména vytvoření prostoru bez vnitřních hranic, posilování hospodářské a sociální soudržnosti a zavedení hospodářské a měnové unie, jež v souladu s ustanoveními této smlouvy v konečném důsledku zahrne i jednotnou měnu,
- potvrzovat svou identitu na mezinárodní scéně, zejména prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky včetně budoucího vymezení společné obranné politiky, která by v určitém okamžiku mohla vést ke společné obraně,

¹⁵ *EU od A do Z: heslo „Jednotný evropský akt (JEA, Single European Act-SEA)“* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/286/sekce/ch-j/>>.

¹⁶ *Jednotný evropský akt, čl. 2* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>>.

¹⁷ *EU od A do Z: heslo „Jednotný evropský akt (JEA, Single European Act-SEA)“* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/286/sekce/ch-j/>>.

¹⁸ *Smlouva o Evropské unii (92/C 191/01), čl. A* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>.

¹⁹ *Smlouva o Evropské unii (92/C 191/01), čl. B* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>.

- upevňovat ochranu práv a zájmů státních příslušníků svých členských států zavedením občanství Unie,
- rozvíjet úzkou spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí,
- v plném rozsahu zachovávat *acquis communautaire*²⁰ a rozvíjet je, přičemž se posoudí, do jaké míry je potřebné přehodnotit politiky a formy spolupráce zaváděné touto smlouvou s cílem zajistit účinnost mechanismů a orgánů Společenství.

Maastrichtská smlouva je jednoznačně sjednocením Společenství pod jedním statutem, pod jedinou institucí. Zároveň je to základna pro vytvoření Hospodářské a měnové unie, což je uvedeno ve výše zmíněném prvním článku. Zároveň je velmi zajímavé si všimnout cíle o bezpečnostní politice, kde se smlouva jednoznačně snaží ukázat, že suverenity jednotlivých států z hlediska ozbrojených sil nebude narušena, postupovat se sice bude společně, nikoli však jednotně jako jedna armáda. Maastrichtská smlouva je tedy, kromě zavedení názvu Evropská unie, hlavně aktem pro vytvoření EMU.

Důležitými smlouvami, které byly následně přijaty Evropskou unií, jsou **Amsterodamská smlouva** z 2. října 1997 (v platnost vešla 1. května 1999) a **Smlouva z Nice** z 26. února 2001 (platná od 1. února 2003). Amsterodamská smlouva je v podstatě revizí Maastrichtské smlouvy, kdy smlouva jako dokument byla upravena pro snazší implementaci, zároveň však došlo k začlenění Schengenské smlouvy do legislativy Evropské unie. Smlouva z Nice pak reformovala orgány Evropské unie, aby bylo možné jejich fungování i při navýšení počtu členských zemí na 25 členů, respektive na 27. Než vešla v platnost Smlouva z Nice, došlo k ukončení platnosti Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli, a to k 23. červenci 2002.²¹

Dalším krokem mělo být přijetí tzv. Evropské ústavy, respektive Smlouvy o ústavě pro Evropu. Tato skutečně byla přijata, a to představiteli všech států ve dnech 17. a 18. června a 29. října 2004, ale nikdy nedošlo k její ratifikaci, a to hlavně díky nevoli Francie a Nizozemska, které ústavu odmítly. Na její místo pak nastoupila Lisabonská smlouva, jejíž hlavní cíle jsou posílení demokracie v EU a splnění očekávání evropských občanů v oblasti

²⁰ *Acquis communautaire* je francouzský pojem, který se používá pro označení veškeré evropské legislativy, která byla v rámci Evropské unie přijata. Pouze pro zajímavost, v době, kdy do Evropské unie vstupovala Česká republika, tato legislativa čítala okolo 80 000 stran.

²¹ ADÁMKOVÁ, V. *Vývoj Evropské unie*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 44.

vysokých standardů odpovědnosti, otevřenosti, transparentnosti a účastnictví, jakož i zefektivnění EU a umožnění toho, aby se zabývala dnešními globálními otázkami, jako jsou změny klimatu, bezpečnost a udržitelný vývoj.²² O skutečnosti, jaké bude mít Lisabonská smlouva na Evropskou unii, jaké jsou její kritiky a jaké jsou její přínosy, se tato práce rozepisovat nechce, neboť se jedná o téma, pro něž je vhodné více prostoru a hlubší analýzy, které se nutně neváží k problematice měnové unie, jež je pro rámeček této práce základní a zásadní.

Výše byla zmíněna Schengenská smlouva, jejíž dopad je vhodné objasnit. Schengenská smlouva byla podepsána již v roce 1985, přesněji 14. června tohoto roku, kdy tato smlouva stanovuje, že budou postupně, nikoli jednorázově, odstraněny hraniční kontroly na společných hranicích a bude zavedena svoboda pohybu pro všechny osoby, které jsou občany signatářských států, ostatních členských států nebo třetích zemí.²³

Zde je nutné si uvědomit, že v rámci Evropy, existuje několik celků, které si nejsou rovny, hlavně tedy po stránce územní, respektive států, které jsou součástí těchto celků. Zde lze vyčlenit tři základní oblasti – Evropská unie, Schengen a Eurozóna. Tyto tři oblasti můžeme vymežit v podstatě takto:

- **Evropská unie** – 27 zemí, které jsou spojeny společnými zájmy a politikami, které mají nadnárodní, celounijní charakter,
- **Schengen** či **Schengenský prostor** – oblast volného pohybu osob mezi jednotlivými státy, kdy tato oblast není totožná s územím Evropské unie,
- **Eurozóna** – jedná se o státy, které jako svou měnu používají euro – nemusí se tedy jednat o země v rámci Evropské unie, ale i mimo ni.

Problematika Schengenského prostoru a Eurozóny je komplikovanější, proto je potřeba je rozebrat podrobněji. Pro podrobnější přehled jsou pak určeny Přílohy 1 až 3 této práce.

Schengenský prostor je prostorem volného pohybu osob, kam však z členů Evropské unie nepatří Irsko a Velká Británie, které v roce 2002, respektive 2000 z tohoto prostoru vystoupily, neboť mají zájem na celní kontrole svých hranic. Stejně tak sem nepatří Kypr, Rumunsko a Bulharsko, ač jsou členy EU, nesplňují však podmínky pro

²² *Smlouvy a právo* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/treaties/index_cs.htm>.

²³ *Schengenská smlouva* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_141_cs.htm>.

vstup nutné²⁴. Zároveň však do Schengenského prostoru patří země, které členy Evropské unie nejsou. Těmito státy jsou Island, Norsko a Švýcarsko. Patří sem zároveň Monako, San Marino a Vatikán, i když nejsou oficiální součástí Schengenu, ale na hranicích se principy dohody uplatňují. Naprosto specifickým případem je Andorra, která má zachovány celní kontroly, ale obyvatelé zemí Evropské unie nemusejí mít pas, stačí jim pouze občanský průkaz pro vstup do země.²⁵

Ještě komplikovanější je problematika Eurozóny, která je však pro tuto práci zásadní. Vzhledem k tomu, že jí však bude věnováno více prostoru, na tomto místě se autor bude věnovat tématu pouze okrajově. Jak již bylo řečeno, Eurozónu lze označit za oblast, kde se platí eurem – to rozhodně tedy není geografická oblast shodná s územím Evropské unie. Zde lze rozdělit státy do celkem 7 skupin podle jejich vztahu k Eurozóně a Evropské unii, a to následně²⁶:

- **členské země, které jsou zároveň zeměmi EU** – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko a Španělsko (tedy pouze 16 zemí z celkových 27),
- **státy EU, které nepatří do Eurozóny** – Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko a Velká Británie,
- **země s trvalou výjimkou** – Velká Británie a Dánsko,
- **státy mimo EU používající euro jako svou měnu bez dohody s EU** – Andorra, Černá Hora a Kosovo,
- **státy mimo EU používající euro jako svou měnu v rámci dohody s EU** – Monako, San Marino a Vatikán (tyto státy mohou razit omezené množství vlastních mincí s vlastní rubovou stranou),
- **zámořská území států EU, která používají euro jako svou měnu** – pod Francií spadá Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Réunion, Saint-Barthélemy a

²⁴ Hlavní podmínkou je zde vytvoření a hlavně zprovoznění tzv. Schengenského informačního systému (SIS), který je databázovým systémem sloužícím k zabezpečení hranic. Toto je hlavní podmínka pro odstranění vnitřních hranic.

²⁵ *Schengen* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav/>>.

²⁶ *Eurozóna* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>>.

Saint-Martin, pod Portugalsko Azory a Madeira, pod Španělsko Kanárské ostrovy a autonomní města Ceuta a Melilla v Africe,

- **země EU s měnami navázanými na euro** – Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko (země udržují své měny v určeném flukтуаčním pásmu vzhledem ke kursu eura).

S grafickým znázorněním je tato problematika naznačena v Příloze č. 3. I přesto, že se zde již hovoří o euru, jeho historie a zavedení bude rozebráno až v kapitole 1.4 Hospodářská a měnová unie. Pro úplnost ještě posloupnost rozšiřování Evropské unie, a tedy přijímání nových členských států²⁷:

- 1973 – ke stávajícím šesti členům (Německo, Itálie, Francie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko) se přidává Dánsko, Irsko a Velká Británie,
- 1981 – Evropské společenství se rozšiřuje o jediný stát – Řecko,
- 1986 – k deseti státům Společenství se svorně připojují Španělsko a Portugalsko, počet členů je 12, a právě na základě tohoto čísla byla vytvořena i vlajka Evropské unie, po jejím vzniku v roce 1993,
- 1995 – k nově vytvořené Evropské unii přistupují Finsko, Rakousko a Švédsko,
- 2004 – docházím k největšímu rozšíření počtu členů Evropské unie, když se připojují Česká republika, Slovenská republika, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Malta, Kypr, Estonsko, Lotyšsko a Litva,
- 2007 – zatím poslední rozšíření unie (v době psaní práce) o Bulharsko a Rumunsko.

Kromě těchto zemí, které jsou již členy Evropské unie, jsou zde tři země kandidátské, jimiž jsou Chorvatsko, Makedonie a Turecko. Potenciálními kandidátskými zeměmi jsou pak Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Island, Kosovo a Srbsko. Zeměmi, které odmítly vstup do Evropské unie v referendu, jsou Norsko a Švýcarsko, jež si nadále zachovává svou neutralitu.²⁸ Graficky jsou Evropská unie a její členské země a země ostatní znázorněny v příloze č. 1.

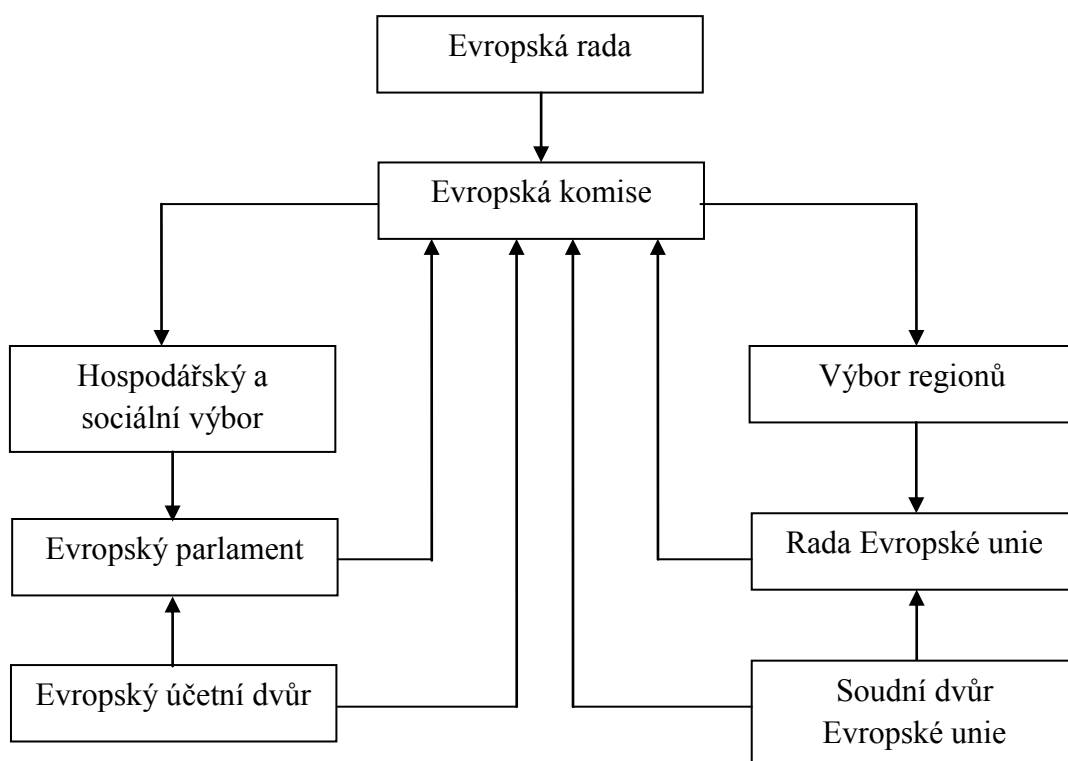
²⁷ *EU v roce 2008* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav/>>.

²⁸ *EU v roce 2008* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav/>>.

1.2 Orgány EU

Evropská unie jako taková má velmi podobnou strukturu jako stát. Z následující organizační struktury je patrné, jaké jsou orgány v Evropské unii a zároveň jaká je jejich nadřazenost mezi sebou navzájem.

Schéma č. 1: Organizační struktura Evropské unie

Zdroj: Panfil (2003)²⁹

Jak je patrné z hierarchie, Hlavním orgánem je Evropská rada, ale její moc je vykonávána převážně Evropskou komisí, které se ostatní orgány zodpovídají. Pouze v krátkosti k jednotlivým orgánům³⁰:

- **Evropská rada** – nejvyšší orgán Evropské unie, členy jsou hlavy států jednotlivých členských zemí, jedná se o summit,

²⁹ PANFIL, T. *Evropská unie : Vše, co potřebujeme vědět*. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. ISBN 80-7200-805-6. S. 21.

³⁰ PANFIL, T. *Evropská unie : Vše, co potřebujeme vědět*. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. ISBN 80-7200-805-6. S. 22-23.

Orgány a ostatní instituce EU [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/index_cs.htm>.

- **Evropská komise** – zastupuje a brání zájmy EU jako celku, sestavuje návrhy nových evropských právních předpisů, které předkládá Evropskému parlamentu a Radě EU,
- **Hospodářský a sociální výbor** – zastupuje jak občanskou společnost, tak zaměstnavatele a zaměstnance,
- **Evropský parlament** – zastupuje občany EU a je jimi přímo volen, má zákonodárnou moc,
- **Evropský účetní dvůr** – kontroluje, zda finanční prostředky EU pocházející od daňových poplatníků jsou řádně vybírány a zda jsou vynakládány v souladu s právními předpisy, hospodárně a pro plánovaný účel,
- **Výbor regionů** – zastupuje orgány regionálních a místních samospráv,
- **Rada Evropské unie** – hlavní rozhodovací orgán Evropské unie,
- **Soudní dvůr Evropské unie** – zajišťuje, aby právní předpisy EU byly vykládány a uplatňovány ve všech zemích EU stejně, tj. tak, aby bylo právo stejné pro každého.

1.2.1 Finanční instituce EU

Pro potřeby práce je však zásadní vymezení finančních institucí, které v rámci Evropské unie fungují, právě ty totiž mají na starost měnovou integraci a společnou měnovou politiku vůbec. Třemi základními finančními institucemi, které se věnují financím Evropské unie a její měnové politice jsou:

- Evropská investiční banka,
- Evropský investiční fond,
- Evropská centrální banka.

Evropská investiční banka (EIB), založená v roce 1958 Římskou smlouvou, je institucí EU pro poskytování dlouhodobých úvěrů. Půjčuje peníze subjektům veřejného i soukromého sektoru na projekty v evropském zájmu, a to zejména v těchto oblastech³¹:

- soudržnost a konvergence regionů EU,
- podpora malých a středních podniků,
- životní prostředí,

³¹ *Evropská investiční banka* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/financial/eib/index_cs.htm>.

- výzkum, vývoj a inovace,
- doprava,
- energetika.

EIB působí v EU a v dalších asi 140 zemích světa, s nimiž EU uzavřela dohodu o spolupráci.

Z tohoto titulu je patrné, že EIB není klasickou investiční bankou, která by spořila svým klientům za účelem zisku, naopak, její investiční charakter není závislý na spekulacích, ale právě na pomoci, kterou poskytuje. EIB je samozřejmě podřízena cílům Evropské unie, což do jisté míry vyplývá i z oblastí, na něž banka uvolňuje finanční prostředky (viz výše). Pro tyto potřeby byl vytvořen Evropský investiční fond.

Evropský investiční fond (dále jen „EIF“) byl založen v roce 1994 za účelem poskytování pomoci malým podnikům. Jeho většinovým podílníkem je Evropská investiční banka, s kterou tvoří „skupinu EIB“. EIF poskytuje rizikové investice malým a středním podnikům, zejména novým firmám a firmám zaměřeným na technologie. Přebírá také záruky vůči finančním institucím (jako např. bankám) tím, že ručí za půjčky malým a středním podnikům.³²

EIF není půjčovním ústavem: neposkytuje firmám půjčky či finanční podpory, ani do žádných firem neinvestuje přímo. Pracuje skrze banky a jiné finanční prostředníky. Používá buď své vlastní finanční prostředky, nebo prostředky, které mu byly svěřeny EIB nebo Evropskou unií. Tento fond působí v členských státech Evropské unie, v Chorvatsku, Turecku a ve třech státech ESVO (na Islandu, v Lichtenštejnsku a v Norsku).³³

1.2.2 Evropská centrální banka

O silvestrovské noci roku 2001 se občané 12 zemí EU postavili do front před bankomaty. K 1. lednu 2002 vstoupilo do oběhu euro – měna sjednocené Evropy. Zanikly tradiční národní měny, mezi nimi francouzský frank, německá marka, španělská peseta a

³² *Evropský investiční fond* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/finacial/eif/index_cs.htm>.

³³ *Evropský investiční fond* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/finacial/eif/index_cs.htm>.

také nejstarší měna světa, užívaná více než 2500 let, řecká drachma. Při užívání vlastní národní měny zůstaly pouze tři země – Dánsko, Švédsko a Velká Británie^{34, 35}.

Tento text přímo neilustruje, co je podstatou Evropské centrální banky (ECB), ale v podstatě určuje, kde je hlavní zájem této instituce – v euro, jednotné měně Evropské unie, respektive Eurozóny, protože jak již bylo řečeno, ne celá Unie má tuto jednotnou měnu zavedenou.

Evropská centrální banka samozřejmě nevznikla až v roce 2002, tedy rok před tím, než mělo euro vejít do fyzického oběhu, ale vzhledem k tomu, že vytvoření skutečně silné měnové unie bylo plánováno již déle, vznikla Evropská centrální banka již v roce 1998. Toto má svůj důvod, protože euro bylo sice fyzicky v oběhu ve 12 zemích až od Nového roku 2003, ale fakticky tato měna existovala již od roku 1999, a to pro bezhotovostní platební styk. ECB byla ustanovena Smlouvou o Evropské unii a své sídlo má v německém Frankfurtu.³⁶

ECB lze také jinak nazvat „Bankou jednotné měny“, což vyjadřuje její základní funkci, kterou je spravování eura. Hlavním úkolem je pak dohled na stabilitu jednotné měny a na cenovou stabilitu v rámci celé Eurozóny. Díky tomu, že byla založena na základě Smlouvy o Evropské unii, je statut ECB součástí legislativy již od roku 1992, kdy byla Maastrichtská smlouva podepsána. ECB patří pod Evropský systém centrálních bank (ESCB), kdy ECB samotná je jakýmsi nadřazeným orgánem centrálních bank jednotlivých členských států Evropské unie.³⁷ I přesto, že členy Eurozóny nejsou všechny země Evropské unie, do ESCB země EU náleží. Důvod je poměrně logický, měnová politika by měla být vytvářena pro všechny členy EU a všemi členy, protože se jedná o integraci všech zemí, nikoli pouze vybraných.

Jak již bylo řečeno, hlavním úkolem ECB je udržování cenové stability, čehož dosahuje těmito nástroji³⁸:

³⁴ V současné době už platí výjimka pouze pro Dánsko a Velkou Británii, ostatní země mají již jedinou měnu – euro.

³⁵ PANFIL, T. *Evropská unie : Vše, co potřebujeme vědět*. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. ISBN 80-7200-805-6. S. 40.

³⁶ *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/finacial/ecb/index_cs.htm>.

³⁷ MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X. S. 92.

³⁸ *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/finacial/ecb/index_cs.htm>.

- **kontrolou množství peněz v oběhu** – příliš velké množství peněz v oběhu oproti množství zboží a služeb vede k inflaci,
- **monitorováním cenových trendů a posuzování rizik** – přímo ovlivňuje, respektive deklamuje dopady na cenovou stabilitu.

Chod instituce zajišťují celkem tři orgány, které jsou zásadní pro její rozhodování a vedení³⁹:

- **Výkonný výbor** – odpovědný za realizaci měnové politiky a za vydávání pokynů národním centrálním bankám, odpovídá za každodenní řízení ECB,
- **Rada guvernérů** – určuje jednotnou monetární politiku v Eurozóně, stanovuje úrokovou míru pro úvěry mezi komerčními bankami a bankou centrální; Rada guvernérů je tak ve své podstatě řídicím orgánem ECB,
- **Generální rada** – provádí poradní a koordinační činnost ECB, pomáhá připravovat budoucí rozšiřování Eurozóny.

Z tohoto pohledu je tedy ECB do jisté míry svrchovaným orgánem, který zastřešuje jednotnou monetární politiku Evropské unie, kterou je i Česká republika součástí, a to i přesto, že ještě nemá zavedeno euro a není tedy součástí Eurozóny.

1.3 Historie české a slovenské integrace

Ač se Československo na Českou republiku a Slovenskou republiku rozpadlo již v roce 1993, k 1. lednu tohoto roku, přesto zde můžeme vidět paralelu, s níž Češi a Slováci přistoupili k evropské integraci. Hlavně tedy v tom, že společně vstupovali do Evropské unie, i když je pravdou, že s dalšími osmi zeměmi.

Za počátky integračních snah je možné brát již rok 1989, kdy se Československo stalo federativní zemí, již nezávislou na Sovětském svazu. Bylo pak zapotřebí, aby došlo k určitým změnám, které povedou k ekonomickému, sociálnímu, ale i politickému odpoutání se od komunistického režimu a socialistického cítění. A právě Evropské společenství, které zde již dlouho existovalo, bylo dostatečně vhodnou alternativou. Pro tehdejší ČSFR by to znamenalo spojení se silnými západními zeměmi a zároveň přístup

³⁹ MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X. S. 92-93.

k principům, které mohly být aplikovány v ekonomice, politice, ale i v právu a na trhu. Evropské společenství pak získalo obrovský potenciál, v podobě nových trhů, na něž se mohlo rozrůstat. Z tohoto plyne, že zájmy obou stran nemusely být vždy stejné, ale přesto zde docházelo ke komunikaci, která nakonec vyústila v prohlubování integračních procesů.⁴⁰

Evropské společenství mělo následující zájmy, které chtělo s nově osamostatněnými zeměmi naplnit⁴¹:

- získání přístupu na nově se formující perspektivní trhy zemí střední a východní Evropy,
- stabilizace ekonomického prostředí v zemích střední a východní Evropy a tím vytvoření optimálního prostředí pro realizaci a ochranu vlastních investic,
- zajištění politické stability zemí střední a východní Evropy, což je spojeno s ekonomickou situací, kterou lze udržet stabilní pouze v případě politického klidu, nikoli extremismu či nestability.

Nelze pochybovat o tom, že Evropské společenství sledovalo své cíle, ale i přesto, že je v těchto cílech vidět určitá sobeckost, jejich naplnění by vedlo k vylepšení postavení zemí bývalého Východního bloku a tím i vylepšení jejich ekonomické situace a konkurenceschopnosti. V podstatě tedy zůstala zachována myšlenka solidarity a společného postupu v rámci Evropy.

Země střední a východní Evropy pak sledovaly hlavně tyto cíle, jak politické, tak ekonomické⁴²:

- získání přístupu na nové trhy,
- zapojení do integračního procesu,
- zajištění finančních prostředků z EU,
- zpětné začlenění do Evropy jako moderní země, nikoli jako bývalé komunistické země,
- možnost ovlivňovat budoucnost Evropy.

⁴⁰ PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0452-9. S. 5.

⁴¹ PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0452-9. S. 5-6.

⁴² PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0452-9. S. 6-7.

Země střední a východní Evropy dobře věděly, že jsou poměrně malými hráči oproti silnému „kolosu“ ES, který již fungoval poměrně dlouhou dobu, ale přesto, nebo spíš právě proto si tyto země chtěly klást požadavky, které je posunou zpět do Evropy a díky nim se z nich pak stanou rovnocenní členové celého Společenství.

Prvním krokem k začátku integrace, bylo vytvoření tzv. Evropské dohody. Evropská (asociační) dohoda Evropských společenství s Českou republikou patří do souboru dokumentů o přidružení (Evropské dohody) uzavíraných s cílem umožnit partnerům ve střední a východní Evropě podílet se na procesu evropské integrace s přihlédnutím k jejich ekonomické úrovni a složité transformační fázi jejich vývoje. První tři byly podepsány v prosinci 1991 s Československem, Maďarskem a Polskem. Dohoda s Československem nevstoupila před jeho rozdělením v platnost a v říjnu 1993 byly s Českou i Slovenskou republikou uzavřeny nové dohody, které platí od 1. února 1995. Evropská dohoda se stala prvořadě důležitým dokumentem, na jehož základě se odvíjí proces sbližování České republiky s Evropskou unií a jehož uplatňování vytvořilo předpoklady pro vstup do EU.⁴³

Dohoda byla uzavřena mezi více státy, s ES je uzavřela i Slovenská republika (podrobněji Příloha č. 4). Zde lze shledat, že postup přidružení k Evropské unii byl v České republice i v SR stále totožný, a to v podstatě až do chvíle samotného vstupu. Pak došlo k různému stupni integrace obou zemí. Ale zpět k Evropské dohodě, která byla tvořena následujícími prvky⁴⁴:

- politickým hlediskem, poskytujícím možnost bilaterálních nebo multilaterálních konzultací ohledně jakýchkoli otázek společného zájmu,
- obchodním hlediskem, jehož cílem je vytvořit oblast volného obchodu,
- hospodářskou, kulturní a finanční spoluprací,
- sjednocením legislativy, především v oblasti duševního vlastnictví a pravidel soutěže.

Jedním z hlavních důvodů pro existenci a vznik Evropské dohody bylo zohlednění a postupné zavedení 4 základních svobod – volný pohyb lidí, zboží, služeb a kapitálu.

⁴³ Předpis č. 7/1995 Sb., Dohoda o přidružení s Evropskými společenstvími a ČR, Úvod.

⁴⁴ *Evropská dohoda* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_31_cs.htm>.

Zároveň bylo potřeba zohlednit aproximaci evropského a českého, potažmo slovenského práva. Evropské dohody zde tedy byly od toho, aby se země připravily na vstup do EU. Dohody tedy byly přijaty v roce 1995 a o tři roky později byly zavedeny tzv. Přístupová partnerství, dokumenty vyjednané Radou, které koordinovaly pomoc Evropského společenství zemím východní a střední Evropy a stanovovaly priority pro každou oblast při adaptaci legislativy ES. Každá země pak měla za úkol sestavit podrobný program pro implementaci priorit, časový rámec a označení lidských a finanční zdrojů, jež by byly potřeba k dosažení cílů. Na podporu těchto zemí byly zároveň vytvořeny fondy funkční od roku 2000: předvstupní zemědělský fond (SAPARD), předvstupní strukturální fond (ISPA) a program Phare.⁴⁵

Základními kritérii pro vstup ČR a ostatních nových zemí byla tzv. kodaňská kritéria. V rámci nich je pro ekonomickou oblast obecně požadována existence fungujícího tržního hospodářství a schopnost ekonomiky vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními procesy uvnitř EU. Na tato dvě kritéria váže splnění řady podmínek analyzovaných u kandidátských zemí v pravidelných ročních zprávách EK o dosaženém pokroku. Totéž hodnocení proběhlo v minulosti i v případě ČR. Analyzovány byly zejména tyto podmínky⁴⁶:

- rovnováhy mezi poptávkou a nabídkou musí být dosaženo volnou soutěží tržních sil,
- plná liberalizace cen a obchodních toků,
- existence rozvinutého finančního sektoru bez jakýchkoliv překážek vstupu na trh (zakládání nových firem) i výstupu z trhu (bankroty),
- vynutitelnost právního systému, včetně vlastnických práv,
- makroekonomická stabilita, včetně odpovídající stability cen, trvale udržitelných veřejných financí a finančních účtů se zahraničím,
- existence široké shody v názorech na zásady hospodářské politiky,
- dostatečně rozvinutý finanční sektor schopný směřovat úspory do produktivních investic.

⁴⁵ *Přístupové partnerství* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/p/pristupove-partnerstvi/1000709/5370/?fornewsid=5370>>.

⁴⁶ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

Vytvoření kritérií, ale hlavně umožnění připojování na základě Evropské dohody, svědčí o tom, že Evropská unie měla zájem o nové členy. Důkazem je i vytvoření fondů na podporu přistupujících zemí. Ale je zde nutné vidět i iniciativu z druhé strany. Česká vláda skutečně považovala vstup do Evropské unie za svůj prvořadý úkol, podrobně kontrolovala přípravy a 31. května 2000 schválila Národní program přípravy na členství v Evropské unii.⁴⁷ Národní program se stal povinným pro všechny země, které chtěly přistoupit do Unie. Na základě tohoto NP a kodaňských kritérií mohlo nakonec dojít k tomu, že země začaly plnit úkoly, která kritéria stanovovala. K rozhodnutí o přijetí došlo v Kodani v roce 2002. V roce 2002 došlo také k tomu, že NP se změnil v tzv. Souhrn zbývajících úkolů, které měly být splněny před tím, než země vstoupí do Evropské unie.⁴⁸

K faktickému vstupu České republiky i Slovenské republiky došlo 1. května 2004, jak bylo v Kodani sjednáno, a v tuto chvíli mohlo začít naplňování konvergenčních kritérií, která znamenala vstup České republiky, Slovenské republiky, ale i ostatních nových členských zemí EU do EMU.

1.4 Hospodářská a měnová unie

Historie Hospodářské a měnové unie (EMU) se datuje do poloviny 80. let 20. století, kdy se tehdejší členské státy dohodly na vytvoření jednotného vnitřního trhu, kde budou umožněny čtyři základní svobody⁴⁹:

- volný pohyb osob,
- volný pohyb kapitálu,
- volný pohyb zboží,
- volný pohyb služeb.

Na základě těchto čtyř základních svobod byla formována nová unie v rámci EU, tedy Hospodářská a měnová unie. Aby však bylo možné založení jednotného vnitřního trhu, bylo potřeba zajistit opatření, která toto umožní. Těchto opatření bylo okolo 300 a

⁴⁷ PELTRÁM, A. a kol. *Evropská integrace a Česká republika*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0. S. 34.

⁴⁸ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

⁴⁹ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6. S. 178.

byly sjednoceny v tzv. Bílé knize (White Paper on the completion of the internal market)⁵⁰ ze 14. června 1985. Splnění opatření uvedených v této Bílé knize bylo nutné pro zavedení jednotného vnitřního trhu. Bílá kniha však nebyla právním aktem, ale pouze doporučeními, v podstatě jakýmsi návodem, na jehož základě mělo dojít k vytvoření jednotného vnitřního trhu. Tím právním aktem, který však zapříčinil faktický vznik jednotného trhu, byl až Jednotný evropský akt (Single European Act), který byl již popsán v kapitole 1.1.2.

Dalším krokem bylo sestavení tzv. Výboru pro hospodářskou a měnovou unii, který byl navržen v roce 1988, kdy pracovní skupinu vedl předseda Komise ES Jacques Delors. Skupina měla za úkol vypracovat plán přechodu jednotlivých členských zemí Evropského společenství na Hospodářskou a měnovou unii. Tento plán byl sestaven prezentován v roce 1989 jako „Zpráva o hospodářské a měnové unii v zemích Evropského společenství“. Tato zpráva se stala závazným dokumentem vymezujícím základní organizační principy při vytváření skutečné hospodářské a měnové unie.⁵¹ První část zprávy se zabývá hodnocením současného stavu, druhá část pak navrhuje řešení a opatření, která jsou skutečně zásadní, a to na základě již vypracované Bílé knihy, ale také tzv. Wernerovy zprávy⁵², která byla prvním dokumentem, jenž se zabýval možností měnové unie, a to již v 60. letech 20. století. Delorsova zpráva z Wernerovy přejímá následující charakteristiky pro novou moderní evropskou měnovou unii⁵³:

- plná a neodvolatelná směnitelnost národních měn,
- liberalizace pohybu kapitálu a plná integrace bankovního sektoru a finančních trhů,
- zavedení pevných měnových kurzů bez kurzových rozpětí,
- ustanovení jediné centrální banky s pravomocemi v měnové politice,
- vytvoření společného fondu rezerv cizích měn.

V Evropském společenství, ještě před Delorsovou zprávou, existovalo cosi jako jednotná měna, ale neměla podobu fyzickou a už vůbec neměla podobu jednotné měny bez

⁵⁰ *White Paper on the completion of the internal market* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.ena.lu/white_paper_completion_internal_market_14_june_1985-02-8169>.

⁵¹ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6. S. 179.

⁵² *Werner plan* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.ena.lu/the_werner_plan-02-17906>.

⁵³ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6. S. 180.

měn národních pro jednotlivé státy. Tato měna společná pro členské země Společenství se nazývala ECU a definovat ji lze následujícími kritérii⁵⁴:

- zúčtovací jednotka plateb mezi bankami zemí ES v souvislosti s intervenčními operacemi a mezivládními úvěry, které byly poskytnuty pro tyto účely,
- stanovení hodnot středních kurzů měn zemí ES a nastavení mantinelů, v nichž se mohly běžné tržní kurzy měn členských zemí pohybovat,
- zúčtovací jednotka ve všech oblastech činnosti ES,
- rezervní aktivum členů ES.

Z hlediska ECU je však nutné si uvědomit, že šlo o nefyzickou uměle vytvořenou měnovou jednotkou konstruovanou jako koš členských měn. Váhy jednotlivých měn v koši odrážely ekonomickou sílu členských států a upravovány byly v pětiletých intervalech. Vedle tohoto oficiálního ECU existovalo také tzv. privátní ECU. Takto se nazývaly četné finanční instrumenty (bankovní vklady, obligace, aj.), které kopírovaly košovou strukturu oficiálního ECU.⁵⁵ Tabulka č. 1 pak ukazuje, jaké byly podíly jednotlivých měn a států na ECU a na jeho kurzu.

Tab. č. 1: Složení ECU ke dni 13. března 1979 (den vzniku)

Měna	Podíl národní měny v 1 ECU (%)	Počet jednotek národní měny v 1 ECU
Belgický a lucemburský frank	9,5	0,828
Britská libra	13,6	1,15
Dánská koruna	3,0	0,286
Francouzský frank	19,8	3,80
Irská libra	1,1	109,0
Italská lira	9,5	0,217
Německá marka	33	0,00759
Nizozemský gulden	10,5	0,0885

Zdroj: Businessinfo.cz⁵⁶

⁵⁴ BALDWIN, R., WYPLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1807-1. S. 324.

⁵⁵ *Evropský měnový systém* [online] ze dne 21. prosince 2008. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zavedeni-eura-v-cr/euro-evropsky-menovny-system/1001759/51166/>>.

⁵⁶ *Evropský měnový systém* [online] ze dne 21. prosince 2008. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zavedeni-eura-v-cr/euro-evropsky-menovny-system/1001759/51166/>>.

Rozložení sil jednotlivých států je z tabulky patrné. Německo bylo zemí nejsilnější, hned za ním Francie, Velká Británie a Nizozemsko. Jak je však patrné, kurzy jednotlivých měn vůči ECU byly mnohem různorodější.

Delors ve své zprávě však chtěl zajít mnohem dál, než pouze k určité náhražce jednotné měny, která ani neměla fyzickou podobu. Hospodářská a měnová unie měla vzniknout na výše zmíněných principech, ale i na skutečnosti, že zde bude jednotná měna, která bude společná pro všechny státy, jejichž národní měny budou pro tento případ zrušeny. Delorova zpráva zdůvodnila tento požadavek následujícími příčinami⁵⁷:

- snahou demonstrovat neodvolatelný a nenávratný přechod k měnové unii,
- úsporou transakčních nákladů souvisejících s konverzí národních měn,
- snadnějším prováděním společné měnové politiky na úrovni nadnárodních institucí.

Vytvoření skutečně pevné hospodářské a měnové unie s jednotnou měnou a jednotným vnitřním trhem mělo být dosaženo během tří etap, kdy poslední etapa měla skončit zavedením jednotné měny euro, a to do fyzického oběhu a jako náhrada původních národních měn členských států.

První etapa začala dne 1. 7. 1990 a skončila 31. 12. 1993. Jejím obecným cílem bylo vytvoření předpokladů pro dosažené hospodářské konvergence. Pro naplnění obecného cíle byly přijaty konkrétní cíle: uvolnění pohybu kapitálu, dosažení nezávislosti centrálních bank, přijetí a ratifikace Maastrichtské smlouvy a k 1. lednu 1993 fixace měn v ECU (dne 1. ledna 1999 přeměna na EUR).⁵⁸

Jak je patrné z konce etapy, k tomu došlo ve chvíli, kdy byly Maastrichtské smlouvy skutečně ratifikovány a vešly v platnost, tedy v roce 2003. Maastrichtská smlouva, respektive Smlouva o založení Evropského společenství pak stanovuje určitá konvergenční kritéria, po jejichž splnění bude možné zavést v členských zemích jednotnou měnu. Těmito kritérii podle Smlouvy jsou⁵⁹:

⁵⁷ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6. S. 180.

⁵⁸ KALÍNSKÁ, E. *Evropská měnová zóna*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 103.

⁵⁹ *Smlouva o založení Evropského společenství, čl. 121 č. 1* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.

- dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků,
- dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek,
- dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu,
- stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.

Tato kritéria se nazývají Maastrichtskými a podrobněji budou rozebrána na příkladu České republiky a Slovenské republiky v praktické části této práce.

Ve chvíli, kdy byla vytvořena tato kritéria, mohlo dojít k **druhé etapě**. Tato etapa je často charakterizována jako období konsolidace, tedy v podstatě takové období, kdy se jednotlivé členské země snaží naplnit výše zmíněná konvergenční kritéria. Etapa trvala od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1998 a pro její potřeby byl vytvořen Evropský měnový institut (EMI), který prozatímně zastupoval roli centrální banky, která byla vytvořena později.⁶⁰

EMI měl plnit různé úkoly, které mu byly dány Maastrichtskou smlouvou, a mezi hlavní patřily:

- příprava podmínek pro zavedení jednotné měny – harmonizace pojmů, měnových statistik, vymezení nástrojů budoucí jednotné monetární politiky a zlepšení účinnosti mezinárodních platebních systémů,
- příprava výroby a distribuce nových evropských bankovek a mincí,
- stanovení pravidel fungování budoucího Evropského systému centrálních bank – EMI v této souvislosti ročně podávala zprávu o postupování změn a úprav v rámci vytvoření ESCB,
- posílení koordinace měnových politik pro posílení cenové stability – pravomoci v rukou národních centrálních bank, ale na principu konzultací s EMI,

⁶⁰ KALÍNSKÁ, E. *Evropská měnová zóna*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 104.

- dohled na vývoj ECU a na přípravu přechodu od systému měnových kurzů na systém s pevnými paritami, jednotnou měnovou politiku a jednotnou měnu,
- výkon poradenské a konzultační činnosti pro centrální banky členských zemí,
- správa části devizových rezerv národních centrálních bank členských zemí.

Z činností EMI je patrné, že se jedná o dočasný orgán, který byl roku 1998 nahrazen ECB, jak již bylo uvedeno v kapitole 1.2.2. Právě v tomto roce byla ukončena i druhá, konsolidační etapa, a to na základě čl. 121 Maastrichtské smlouvy, podle něhož bylo nutné, aby většina zemí, nikoli všechny, splnily podmínky nezbytné pro přijetí jednotné měny – Maastrichtská konvergenční kritéria.⁶¹ K tomuto došlo fakticky v roce 1998, a tak bylo rozhodnuto, že jednotná měna, bude moci být přijata, i když 4 země tehdejšího společenství kritéria nespĺňovaly. Těmito zeměmi byly Dánsko, Řecko, Švédsko a Velká Británie, kdy pouze Řecko a Švédsko kritéria nespĺnily, Dánsko a Velká Británie odmítly do měnové unie vstoupit.⁶² V současné době je euro zavedeno pouze v jedné z těchto čtyř zemí, a to v Řecku. I přesto došlo k přechodu na třetí etapu, tedy finální fáze s konečným důsledkem, jímž bylo zavedení jednotné měny.

V teorii ohledně třetí etapy se autoři rozcházejí. Marková⁶³ uvádí, že třetí etapa započala již v roce 1998 právě stanovením data pro zavedení eura jako bezhotovostního platebního prostředku a zrušení měny ECU, přičemž argumentem pro toto teoretické vymezení je i vznik ECB, který se datuje k 1. červnu 1998, ale např. Kalínská⁶⁴ počítá pouze se dvěma fázemi pro třetí etapu vytváření měnové unie, kdy první fáze započala právě zrušením ECU a zavedením eura jako bezhotovostního platebního prostředku, tedy 1. lednem 1999.

Autoři se však již shodují na skutečnosti, že od prvního dne roku 1999 začíná život neúplné měnové unie, kterou je možné charakterizovat následujícími skutečnostmi⁶⁵:

⁶¹ *Smlouva o založení Evropského společenství, čl. 121 č. 2* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.

⁶² KALÍNSKÁ, E. *Evropská měnová zóna*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 104.

⁶³ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6. S. 193.

⁶⁴ KALÍNSKÁ, E. *Evropská měnová zóna*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7. S. 105.

⁶⁵ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6. S. 194.

- národní měny jsou neodvolatelně zafixovány k euru,
- země, které euro přijali, zatím však nikoli jako jedinou měnu, tvoří tzv. eurozónu,
- zrušen měnový koš pro vyjadřování ECU,
- ECU nahrazeno eurem v poměru 1:1,
- země, jež přijaly euro, svou měnovou politiku podstoupili Evropské centrální bance,
- ukončení existence devizového trhu mezi měnami zemí, které vstoupily do měnové unie – na kurzovních lístcích přepočítací koeficienty k euru, nikoli k národní měně,
- euro zákonným, ale nikoli jediným platidlem v rámci měnové unie.

Poslední fáze třetí etapy začíná 1. ledna 2002, kdy je euro zavedeno do hotovostního oběhu, a jsou zrušeny národní měny jednotlivých členských států měnové unie. V současné době existuje eurozóna, tedy země, které již přijaly euro a vedle nich jsou zde země, které se na přijetí chystají, mezi nimi i Česká republika. Tyto země jsou v podstatě ve druhé, tedy konsolidační etapě, kdy se snaží naplnit kritéria, aby mohly přejít do etapy třetí – faktickému zavádění jednotné měny. Kromě České republiky jsou v konsolidační fázi také země jako Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko, přičemž Dánsko a Velká Británie mají trvalou výjimku a euro nezavádějí.

2. Měnová politika České republiky

Měnová politika ve své podstatě je vědomou činností určité instituce, která se prostřednictvím monetárních nástrojů snaží regulovat množství peněz v oběhu, čímž chce zajistit naplnění určitých cílů. Monetární politika se pak zaměřuje na určité proměnné, kterými jsou hlavně peněžní zásoba, úrokové míry, směnné kurzy.⁶⁶ V současné době je měnová politika většinou záležitostí jediné instituce, a to centrální banky, jejímž úkolem je právě výše popsané. Jedná se v podstatě o logický vývoj, kdy je potřeba, aby zde existovala instituce nadřazená, a to jak z hlediska měnové politiky, jako takové, tak z hlediska existence bankovního trhu, případně trhů finančních obecně. V České republice je institucí, která provádí měnovou politiku, Česká národní banka, samozřejmě společně s Ministerstvem financí České republiky.

2.1 Česká národní banka

Působnost České národní banky (ČNB) je upravována zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, kde je jasně stanoveno, co je cílem této banky: Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.⁶⁷ Nelze tedy pochybovat o tom, na co má být politika ČNB zaměřena, ale samozřejmě i ona plní druhotné cíle, které jsou v tomto odstavci naznačeny – podpora hospodářské politiky, ale také další oblasti, které jsou z hlediska monetární politiky, ale i ekonomiky jako celku, zásadní.

Revenda zde uvádí několik základních vedlejších cílů, které by měla ČNB při své činnosti plnit⁶⁸:

- podpora ekonomického růstu,
- podpora zaměstnanosti,
- stabilita měnového kurzu domácí měny,
- stabilita úrokových sazeb,
- stabilita finančních trhů.

⁶⁶ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha : Management Press, 2001. ISBN 80-85943-89-1.

⁶⁷ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1.

⁶⁸ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha : Management Press, 2001. ISBN 80-85943-89-1.

Zde je tedy patrné, že ČNB má poměrně velké pole působnosti, ale všechny cíle by měly být plněny monetárními nástroji, které budou dále rozebrány. Zákon pak definuje, jaké jsou legislativní úkoly ČNB⁶⁹:

- určování měnové politiky,
- vydávání bankovek a mincí,
- řízení peněžního oběhu, platebního styku a zúčtování bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev, péče o jejich plynulost a hospodárnost a podíl na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji,
- výkon dohledu nad osobami působícími na finančním trhu, provádění analýzy vývoje finančního systému, péče o bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívání ke stabilitě jejího finančního systému jako celku.

ČNB je velmi významnou institucí, a jak dále zákon vádí, ale je to logické i z praxe, ČNB při plnění svých úkolů spolupracuje – a spolupracovat musí – s ústředními bankami jiných států, orgány dohledu, orgány dohledu nad finančními trhy jiných států a s mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad bankami, institucemi elektronických peněz a finančními trhy.⁷⁰ Toto vyplývá již ze samostatné logiky věci a v rámci Evropské unie je tato spolupráce ještě markantnější. Česká republika, ač není součástí eurozóny, je součástí Hospodářské a měnové unie, kde se jednoznačně předpokládá, navíc je to určeno i Maastrichtskou smlouvou, že centrální banky členských zemí mezi sebou budou spolupracovat, navíc se budou řídit nařízením a měnovou politikou, kterou bude určovat Evropská centrální banka.

Po vstupu ČR do EU pro ČR platí stejná pravidla, jako pro ty členské státy EU, které ještě nebudou v této době součástí euro oblasti. Podle Smlouvy o ES je ČR od okamžiku vstupu do EU zavázána pokládat svoji kurzovou politiku za věc společného zájmu. Proto se musí vyvarovat takové kurzové politiky, která by mohla ohrozit hladké fungování jednotného trhu (velkým jednorázovým vychýlením nebo nadměrnou fluktuací kurzu). Současný kurzový režim řízeného floatingu plně vyhovuje členství ČR v EU v

⁶⁹ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 2.

⁷⁰ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 3.

etapě před zapojením ČR do ERM II. ČNB nemá proto důvody ke změně kurzového režimu uplatňovaného v současné době. Zatím není třeba ani měnit měnovou politiku založenou na cílování inflace.⁷¹ Problematika ERM II bude rozebírána ve třetí kapitole v rámci Maastrichtských kritérií.

2.2 Cíle a nástroje ČNB

Centrální banky mají čtyři základní režimy, na kterých mohou stavět svou politiku a plnit tak měnové cíle⁷²:

- režim s implicitní nominální kvótou,
- cílování peněžní zásoby,
- cílování měnového kurzu,
- cílování inflace.

V současné době je tím základním režimem, který je ve světě nejvíce využíván, cílování inflace. K cílování inflace došlo v České republice poprvé v roce 1997, respektive v roce 1998, kdy skutečně tento způsob vedení měnové politiky vešel v platnost. Jedná se o dlouhodobou strategii, kdy je stanoven tzv. inflační cíl, tedy v podstatě výše inflace, kterou chce ČNB v daném období dosáhnout. V následující tabulce jsou stanoveny hodnoty pro jednotlivé roky a období:

Tab. č. 2: Inflační cíle ČNB

Rok	Výše inflace	Plnění k měsíci
1998	5,5-6,5%	Prosinec 1998
1999	4-5%	Prosinec 1999
2000	3,5-5,5%	Prosinec 2000
2001	2-4%	Prosinec 2001
2002-2005	Z pásma 3-5% se dostat na pásmo 2-4%	Leden 2002 až prosinec 2005
2005	1-3%	Prosinec 2005

Zdroj: ČNB⁷³

⁷¹ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

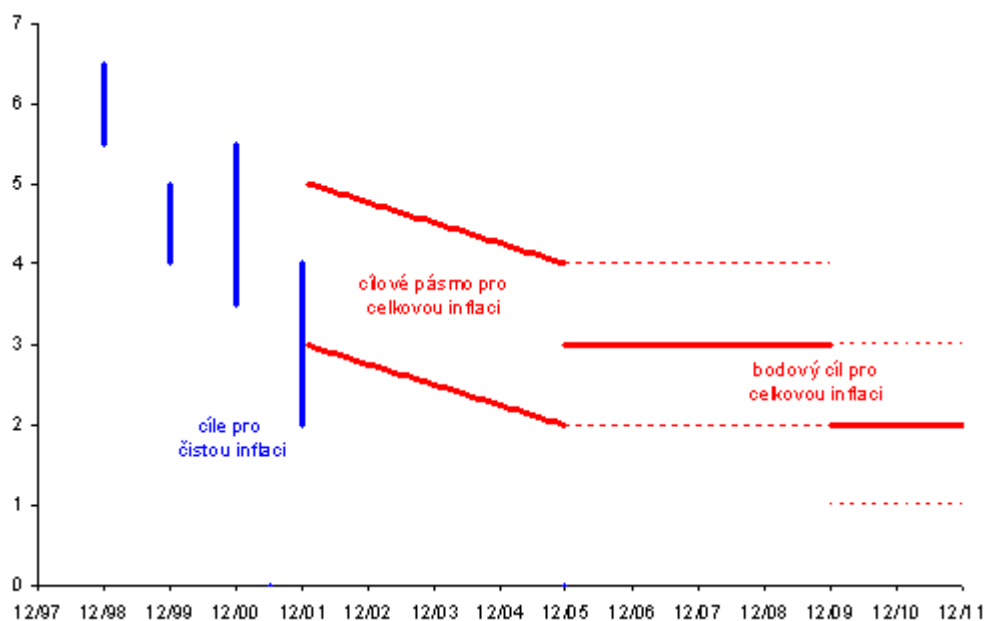
⁷² *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

⁷³ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

Z tabulky je patrné, že ČNB se snaží postupně snižovat inflační hladinu, a to z původních průměrných zhruba 6% až na současná 2%, což je dáno také tím, aby Česká republika mohla vstoupit do Evropské unie. Jak bude patrné v praktické části z rozboru Maastrichtských kritérií – inflační (respektive cenová) stabilita je jedním z pěti kritérií, jež je nutné splnit.

Principy v jednotlivých letech pro stanovení inflačního cíle jsou různé. Pro roky 1998, 1999, 2000, 2001 a 2005 je stanoven cíl pro čistou inflaci, kdežto pro období mezi léty 2002 a 2005 je stanoveno pásmo, které se má z původní hodnoty 3-5% v lednu 2002 snížit na 2-4% k prosinci 2005, což nakonec i nahradilo původně zamýšlený cíl pro rok 2005. Názorněji a přesněji je daná problematika patrná z tohoto grafu:

Graf č. 1: Inflační cíle ČNB v letech 1998-2011

Zdroj: ČNB⁷⁴

Zde je jednoznačně patrné, že v následujících letech chce ČNB udržet skutečně nízkou míru inflace, a to právě díky snaze naplnit Maastrichtské kritérium týkající se cenové stability. Samotný režim je však pouze důsledkem, aby mohl být naplněn, ČNB má

⁷⁴ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

určité nástroje, které používá pro naplnění cíle základního i cílů vedlejších. Tyto nástroje lze dělit podle různých kategorií⁷⁵:

- na základě adresnosti – přímé a nepřímé nástroje,
- dle délky období, po které působí – dlouhodobé a krátkodobé nástroje,
- na základě využití – běžné a výjimečné,
- dle ovlivněných subjektů – domácí x zahraniční, bankovní x nebankovní.

Nejčastěji se nástroje rozdělují na přímé a nepřímé, kdy Revenda rozlišuje i nástroje, jež mají dopad přímý i nepřímý zároveň. Dle tohoto autora tedy můžeme tyto nástroje rozdělit následujícím způsobem⁷⁶:

- **přímé** – operace na volném trhu, diskontní nástroje a kursové intervence,
- **nepřímé** – pravidla likvidity, limity úvěrů bank, limity úrokových sazeb bank a povinné vklady,
- **přímé i nepřímé** – povinné minimální rezervy a doporučení, výzvy a dohody.

ČNB se v současné době zaměřuje hlavně na obchodování na volných trzích, diskontní nástroje (automatické facility) a povinné minimální rezervy.

„Cílem operací na volném trhu je usměrňovat vývoj úrokových sazeb v ekonomice. Operace na volném trhu jsou většinou prováděny ve formě repo operací (na základě rámcové smlouvy o obchodování na finančním trhu).“⁷⁷ Tyto operace jsou využívány hlavně díky sému okamžitému dopadu – účinnost je tedy nejrychlejší ze všech ostatních nástrojů a dopad na měnovou politiku okamžitý.

Povinné minimální rezervy (PMR) již v současné době nejsou zásadním nástrojem pro provádění měnové politiky, ale stále mají svou úlohu, a to hlavně z toho hlediska, že jsou polštářem pro plynulý chod platebního styku, aby mohlo docházet k bezproblémovému vypořádávání mezibankovních operací, ale hlavně i v souvislosti vztahu banka-klient. Povinné minimální rezervy tedy plní úlohu, jež snižuje riziko.⁷⁸

„Automatické facility slouží k poskytování nebo ukládání likvidity přes noc (overnight, O/N). Protože se z hlediska bank jedná o permanentní možnost uložení resp.

⁷⁵ LANDOROVÁ, A. JÁČOVÁ, H. *Centrální bankovníctví*. Liberec : TU, 2003. ISBN 80-7083-699-7.

⁷⁶ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha : Management Press, 2001. ISBN 80-85943-89-1.

⁷⁷ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

⁷⁸ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

zapůjčení peněz, vytvářejí úrokové sazby uplatňované u těchto dvou facilit koridor, v němž se pohybují krátkodobé sazby na peněžním trhu (a také dvoutýdenní repo sazba).“ Dvěma zmiňovanými facilitami jsou **depozitní facilita** (pro vklad komerčních bank u ČNB – využívá diskontní sazbu) a **marginální zápůjční facilita** (pro úvěry poskytnuté komerčním bankám od ČNB – používá se lombardní sazba). Hodnoty facilit a povinných minimálních rezerv jsou zobrazeny v následující tabulce:

Tab. č. 3: Měnově politické nástroje v roce 1997 a 2009

Nástroj	Sazba v roce 2009	Sazba v roce 1997
Dvoutýdenní repo operace – 2T repo sazba	1,25% (od srpna 2009)	14,75% (k 31. 12. 1997)
Depozitní facilita – diskontní sazba	0,25% (od srpna 2009)	13% (k 31. 12. 1997)
Marginální zápůjční facilita – lombardní sazba	2,25% (od srpna 2009)	23% (k 31. 12. 1997)
PMR – banky	2% (od října 1999)	9,5% (k 31. 12. 1997)
PMR – stavební spořitelny	2% (od října 1999)	-

Zdroj: ČNB⁷⁹

Česká republika se v současné době dostala na historicky nejnižší hladinu sazeb v rámci automatické facility a repo operací, což je dáno synchronizací české měnové politiky s unijíní, k čemuž docházelo postupně od roku 1999, kdy Česká republika poprvé přešla na povinné minimální rezervy, které byly tehdy platné v rámci jednotné monetární politiky Evropské unie. Tyto sazby PMR jsou platné od roku 1999 a zůstaly nezměněny do současnosti. Dle názoru autora se v rámci měnové politiky ukázalo, že ČNB je velmi přizpůsobivou institucí, která dokáže vykonávat monetární politiku nikoli pouze v rámci České republiky, ale i v rámci úpravy jednotné, pro celou Evropskou unii, což se potvrdilo v roce 2009, jak bude podrobněji prezentováno v praktické části v rámci vývoje inflace v České republice, jako jednoho z Maastrichtských kritérií.

⁷⁹ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

Měnověpolitické nástroje ČNB – změny v roce 1997 [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/tabulka1997.html>.

3. Metodika

Hlavním cílem diplomové práce, jak již bylo stanoveno v jejím úvodu, je analyzovat systémy zavádění eura v České a Slovenské republice, porovnat jaké jsou zde rozdíly a popsat důvody, proč Slovenská republika zavedla euro dříve než Česká republika. Dílčím cílem práce je také zjistit, jaké jsou dopady zavedení eura v obou zemích, ať už skutečné v SR, či předpokládané v ČR.

Vzhledem k tomu, že v teoretické části byl stanoven základní teoretický rámec pro danou problematiku, a to hlavně z hlediska měnové integrace a měnové politiky, je možné pokračovat v konkrétnějším zaměření konvergenčních snah, a to právě na příkladu dvou zemí, které si jsou historicky velmi blízko, a byly si velmi blízko i ekonomicky. V podstatě až do roku 2009, kdy Slovenská republika byla schopna přijmout jednotnou měnu, ale Česká republika nikoli.

Vzhledem k tomu, že základem práce je porovnání těchto dvou zemí, je finální metodou komparace výstupů České republiky a výstupů Slovenské republiky. Těmito výstupy jsou analytická a statistická data, která jsou převzata převážně z údajů dostupných na EUROSTATu, Českém statistickém úřadu, u České národní banky a u Slovenské národní banky. Na základě těchto dostupných dat je možné analyzovat ekonomické a monetární časové řady, které vedou ke splnění, respektive nesplnění Maastrichtských kritérií v obou zemích.

Porovnáváno však nebude pouze na základě statistických údajů, ale také na základě vývoje jednotlivých zemí, změn, které provedly pro to, aby mohly jednotnou měnu přijmout a dopadů, které tyto reformy měly. V práci tedy bude zkoumán dopad legislativních úprav a dopad reforem, jež měly za úkol přiblížení výstupů vybraných ekonomik k hodnotám, které jsou stanoveny Maastrichtskými kritérii. Základními kritérii, která jsou v praktické části rozebírána, jsou tedy rámcové legislativní změny, reformní změny a vývoj ukazatelů důležitých pro plnění Maastrichtských kritérií.

Výstupem tohoto porovnání pak bude konečné zjištění, proč Slovenská republika zavedla jednotnou měnu dříve než Česká republika a kde Česká republika v tomto ohledu zaostává.

4. Příprava ČR a SR na přijetí jednotné měny

Z logiky věci vyplývá, že jednotná měna nemůže být zavedena pouze tím, že o to země požádá. Vzhledem k tomu, že se jedná o proces, který má sblížit ekonomiky a hlavně sjednotit měnové politiky poměrně velkého počtu zemí, je potřeba, aby země, které euro přijímají, měly určité ekonomické ukazatele na takové úrovni, která je postačující a vhodná pro vstup do jednotné měnové unie.

Tato část práce se zabývá tím, jak jednotlivé země (tedy Česká republika a Slovenská republika) naplňují Maastrichtská kritéria, ale zároveň zde mají být porovnány přípravy na zavedení a případné problémy, které Slovenská republika před přijetím eura řešila, a které v současné době řeší Česká republika.

4.1 Maastrichtská kritéria

Již v teoretické části bylo popsáno, jak jednotlivá konvergenční (Maastrichtská) kritéria upravuje Smlouva o Evropské unii z roku 1992, ale zde je potřeba popsat Maastrichtská kritéria tak, jak jsou stanovena aktuálně, pro rok 2010, což vyjadřuje následující tabulka.

U Maastrichtských kritérií je nutné si uvědomit, že mají hlavně za úkol upravit ekonomiky zemí tak, aby byly schopné přijmout jednotnou měnu a aby nenarušovaly chod měnové unie jako takové, což se v současné době děje například díky Řecku, jak bude popsáno dále v této podkapitole. Jak bude popsáno dále, jednotlivá kritéria jsou vybrána dle určitých kritérií, která mají napomoci tomu, aby přechod dané země byl co nejhladší a aby nedošlo k tomu, že přijetím jednotné měny se její ekonomika dostane do problémů, čímž bude narušovat i chod měnové unie jako takové. Jak je dobře známé a jak bude patrné dále v práci, Česká republika kritéria nespĺňuje, což do jisté míry odkazuje na skutečnost, že Česká republika není připravena na vstup do eurozóny a je tak odkázána na nutné změny. I v tomto ohledu lze vidět určitou výhodu kritérií, neboť pomohou najít slabé stránky ekonomiky a umožní tak jejich napravení.

Tab. č. 4: Maastrichtská konvergenční kritéria pro rok 2010

Kritérium	Popis	Referenční hodnota ⁸⁰
Cenová stabilita	Dvanáctiměsíční průměr HICP inflace do 1,5% nad referenční hodnotou, která je průměrem tří zemí s nejnižší inflací.	1,8%
Úrokové míry	10leté vládní dluhopisy s úrokovou mírou do 2,0% nad průměrem vládních dluhopisů tří zemí s nejlepší cenovou stabilitou.	6,3%
Vládní deficit	Nepřekročit stanovené procento HDP.	3%
Veřejný dluh	Nepřekročit stanovené procento HDP.	60%
Stabilita měnového kurzu	Minimálně dvouletý pobyt v ERM II bez porušení $\pm 15,0$ procentního fluktuačního pásma a devalvace centrální parity.	-

Zdroj: Zavádění eura⁸¹

Důvody, proč bylo dané kritérium zavedeno, lze hledat v různých oblastech. Pokud se týká cenové stability, je naprosto nevhodné, aby do eurozóny vstupovala země, která má vysokou inflaci. **Vysoká míra inflace** by znamenala naprosto jiné cenové podmínky v dané zemi, což by znamenalo velkou různorodost cen, což by mohlo vést k menší konkurenceschopnosti dané země, navíc podpořené větším dovozem z ostatních zemí, kde by byla produkce fakticky levnější, což by mohlo vést k dalšímu nárůstu cen v zemi vstoupivší do eurozóny.

Pokud se týká **úrokových měr**, je do jisté míry potřeba sjednotit i tyto, neboť by mohlo dojít k výraznému odkupu dluhopisů ze země, kde by byla úroková míra vyšší, což by mohlo vést k poškození dalších finančních trhů v již členských státech eurozóny.

Kritéria veřejných financí jsou zde od toho, aby bylo zajištěno, že země a hlavně její vláda jsou schopny hospodařit tak, aby to přineslo určité hodnoty, nikoli, aby zde existovaly problémy, které by se musely následně řešit, již v rámci eurozóny, což je v současné době patrné na příkladu Řecka.

Řecko je příkladem toho, jak je možné vstoupit do určitého společenství, a to v podstatě jen proto, že zde došlo ke zfalšování statistik, a to hlavně statistik z hlediska státního dluhu. Pokud se totiž v současné době podíváme na schodek státního rozpočtu

⁸⁰ Referenční hodnotu je potřeba u kritérií cenové stability a úrokových měr upravit o procentní hodnoty, které jsou uvedeny u popisu daného kritéria.

⁸¹ ZAVÁDĚNÍ EURA. *Podmínky přijetí eura a Česká republika* [online]. [cit. 4. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podminky_prijeti.html>.

Řecka, od roku 2000 zde v podstatě nenajdeme hodnotu, která by splňovala dané Maastrichtské kritériu. Je zde pouze jedna, a to v roce 2006, kdy už však bylo euro v zemi přijato. Řecko nepřijímalo euro spolu s ostatními již v roce 1999 v elektronické podobě, ale přidalo se k původním deseti zemím hned v roce 2001. Nutno ještě podotknout, že Řecko nespĺňovalo ani kritérium veřejného dluhu, který má v zemi v současné době hodnotu přes 100% HDP.⁸²

Zde je však vhodné připomenout, že toto nebyla jediná úprava, kterou Řecko změnilo své statistiky, aby vypadaly lépe. Za rok 2008 byl nejprve vykázán deficit pouze 1,7%, ale ve skutečnosti se jednalo o deficit ve výši 7,7%, za rok 2009 bylo nejprve vykázáno přes 4% HDP deficitu, ve skutečnosti je toto číslo 12,7% HDP.⁸³ Řecko se tak dostává do situace, kdy zemi hrozí bankrot, což by mělo jednoznačně důsledek pro celou eurozónu a v podstatě i Unii. Vzhledem k tomu, že se jedná o členskou zemi, byla by jí pravděpodobně nabídnuta pomoc, a to případně i z rukou Mezinárodního měnového fondu. Na druhou stranu je však nutné se zeptat, zda je tato pomoc spravedlivá. Země dělala v podstatě vše proto, aby se do ekonomických problémů dostala. Neřešením dlouhodobého, poměrně vysokého schodku státních financí spol s rostoucím veřejným dluhem, který je v současné době jen těžko řešitelný, si země vytvořila prostředí, které ji táhne ke dnu, což se může projevit i na jednom z nejdůležitějších aspektů ekonomiky země – na cestovním ruchu.

Zde se tedy jednoznačně nabízí otázka, zda by Evropská unie neměla přísněji dohlížet na dodržování kritérií, která jsou nutná pro vstup do eurozóny. Kritéria by navíc neměla být pouze vstupní, ale i následná. V eurozóně a v Hospodářské a měnové unii obecně už země nevystupuje pouze za sebe, ale je zde ve společenství s dalšími zeměmi. Záměry jednotlivců by se tak měly střetávat se zájmy celku a naplňovat je. Pokud však kritéria budou stanovena pouze jako vstupní, bude velký problém udržet jednotnou měnu bez kolísání a bez vlivu ekonomik, jako je ta řecká. Ovšem řecké problémy mohou mít i jeden do jisté míry pro EU pozitivní dopad – přísnější sledování plnění kritérií, což se dotkne i České republiky, jejíž vstup do eurozóny se se stále vysokým státním schodkem oddaluje.

⁸² EUROSTAT. *General economic background* [online]. [cit. 11. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/economical_context>.

⁸³ CVRČEK, M. Řecko před bankrotem. *Reflex*. 4. února 2010, č. 5, s. 8-9.

I Česká republika jako taková má s tímto kritériem problémy, jak bude patrné, v následující podkapitole. Právě z tohoto důvodu není možné, aby země euro přijala a mohla přijmout.

Posledním kritériem je **kurzová stabilita**, kdy země před přijetím eura, v případě, že splňuje čtyři zbylá kritéria, musí alespoň dva roky setrvat v syrému ERM II, kde bude sledována stabilita kurzu a jeho udržení ve stanoveném rozhraní. Toto je důležité pro následnou směnu původní měny na euro, aby mohla být bezproblémová a jednotná měna tak mohla začít platit v jeden jediný den s tím, že nedojde k výrazným kurzovým problémům, které by změnou mohly nastat.

Pokud se týká těchto kritérií, je však nutné si uvědomit jednu skutečnost. Maastrichtská kritéria byla sepsána již v roce 1992 v zakladatelské smlouvě Evropské unie. Základní otázka, která se naskytá, je, zda Maastrichtská kritéria stále ještě vyhovují i těm zemím, které pouze přistupují. Původně totiž měla být kritéria určena k tomu, aby spojila několik zemí (celkem 15, i když ve skutečnosti jich jednotnou měnu zavedlo méně) najednou, nikoli pro následné přibírání dalších členů. Kritéria jsou nepružná, což vede k tomu, že měnová unie zastarává a možnosti jejího rozšiřování by bylo potřeba nově upravit. Zatím však platí kritéria tak, jak byla stanovena výše, proto se práce bude dále zabývat jimi samotnými, a jak je naplňuje Česká republika a také Slovenská republika.

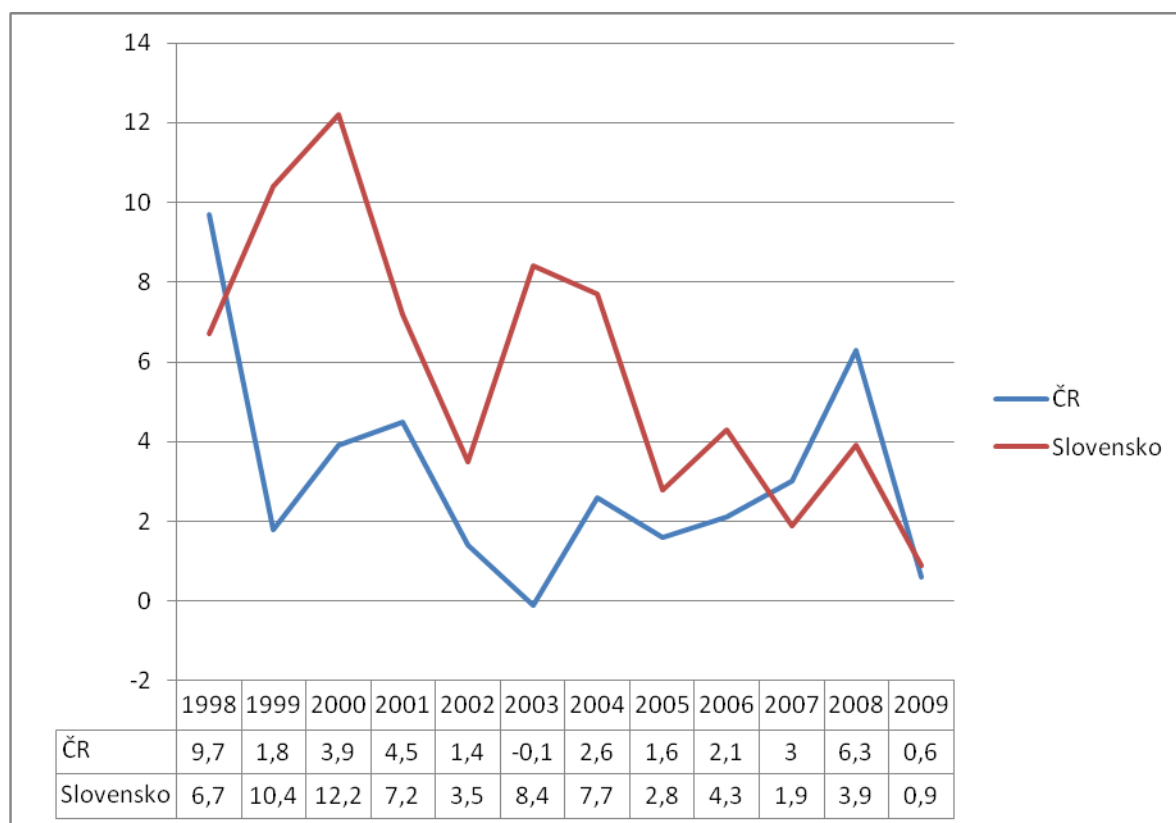
4.2 Plnění Maastrichtských kritérií v ČR a v SR

Jak již bylo řečeno, Maastrichtská kritéria jsou hlavními ukazateli, které je nutné splnit pro vstup do eurozóny a pro přijetí jednotné měny, stejně jako se jedná o hodnoty, jež jsou základní pro synchronizaci jednotlivých různorodých ekonomik zemí Evropské unie. Ale ještě vedle toho se do jisté míry jedná o ukazatele, které určují, jak je daná ekonomika zdravá, či nikoli.

Vzhledem k tomu, že cílem práce je porovnání zavádění eura v SR se systémem, který je připraven pro Českou republiku, bude následující popis plnění Maastrichtských kritérií prezentován jako porovnání hodnot pro Českou republiku, která kritéria zatím nesplnila, se Slovenskou republikou, které již kritéria splnila a euro přijala počátkem roku 2009.

První Maastrichtské konvergenční kritérium, které zde bude hodnoceno, je kritérium inflační.

Graf č. 2: Vývoj inflace v letech 1998-2009 (v %)

Zdroj: EUROSTAT⁸⁴

Ještě před prezentací údajů v grafu č. 2 je vhodné upozornit na jednu skutečnost, která je často spojována s inflací při přechodu na jednotnou měnu. Významným nedostatkem je tedy spojování inflačního a kurzového kritéria, která jsou do jisté míry neslučitelná, a to z důvodu existence tzv. Balass-Samuelsonova efektu, který v rámci ekonomik, kde je rychle rostoucí produktivita práce zvyšuje ceny neobchodovatelných statků. V podstatě tak tedy dochází k tomu, že se relativně mění cena služeb – roste. Rostoucí cena služeb má samozřejmě za efekt vyšší celkovou inflaci, což následně vede ke snižování rozdílu mezi cenovými hladinami členů eurozóny a přistupujícími zeměmi. Není to tedy v důsledku přechodu na euro.⁸⁵ „Jenom samotným vlivem Balass-Samuelsonova

⁸⁴ EUROSTAT. *HICP – all items – annual average inflation rate* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb060>>

⁸⁵ HURNÍK, J. *Fiktivní a faktické problémy Maastrichtských kritérií : Tři omyly a jedna výstřednost* [online]. [cit. 8. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Hurnik_Jaromir_pdf.pdf>.

efektu by se totiž míra inflace v nových členských státech EMU pohybovala několik procentních bodů nad průměrem současné eurozóny.“⁸⁶

V podstatě tedy dochází k tomu, že ve chvíli, kdy se země začlení do eurozóny, dojde k významnému zvýšení inflace, který je dán právě výše popsáním efektem. Srozumitelněji tuto problematiku popisuje Lacina, který tvrdí, že po zavedení eura v České republice nebude docházet k tomu, že cenová hladina bude vyrovnávána vývojem kurzu, ale inflací, což nakonec vyústí v to, že ČR bude mít vyšší inflaci, než jaký bude průměr eurozóny.⁸⁷

Pokud se však podíváme na inflaci v SR, v posledním sledovaném roce, tedy v roce, během nějž již euro fungovalo, se hodnota růstu cenové hladiny dostala v zemi na své dlouhodobé minimum. Je tedy nutné skutečně s Balass-Samuelsonovým efektem počítat? Dle mého názoru, pokud dojde k přijetí eura v České republice, nebude tento efekt hrát až tak velkou roli, neboť pokud budou nástroje centrální banky nastaveny tak, aby nárůstu zabránily, je možné se inflační expanzi vyhnout. Zároveň je však nutné si uvědomit, že v tu chvíli už nebude monetární politika v rukou ČNB, ale v rukou Evropské centrální banky.

Nyní již k samotnému grafu. Pokud se podíváme na dlouhodobý trend, hlavně u Slovenské republiky je patrné, že tento trend je klesající míra inflace. V České republice je tomu také tak, ale zde byl trend výrazně narušen v roce 2008, kdy inflační kritérium nebylo naplněno. Ale vzhledem k tomu, že Česká republika dlouhodobě neplní jiné kritérium, pro vstup do eurozóny to v podstatě nic neznamenalo. A to také hlavně proto, že hned následující rok, tedy v roce 2009, se hodnota inflace dostala na své dlouhodobé minimum, stejně jako tomu bylo ve Slovenské republice.

Výkyv v České republice je dán reformou veřejných financí, kdy mimo jiné došlo k zavedení nových daní a ke zvýšení sazeb některých daní stávajících. Jak se ukázalo ale hned rok následující, česká ekonomika, v čele s prováděním monetární politiky centrální bankou si s tímto problémem dokázaly poradit. Zde lze do jisté míry sledovat sílu ČNB jako orgánu dohlížejícího na monetární politiku v České republice. Samostatnost ČNB však se vstupem do eurozóny zanikne, neboť Česká republika kromě eura také přistoupí na

⁸⁶ *Měl by být vstup České republiky do eurozóny hudbou vzdálené budoucnosti?* [online]. [cit. 8. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.newton.cz/redsys/docs/analyzy/makroanalyzy/4579aafbad2b160cabf63b98d966cd2a.pdf>>.

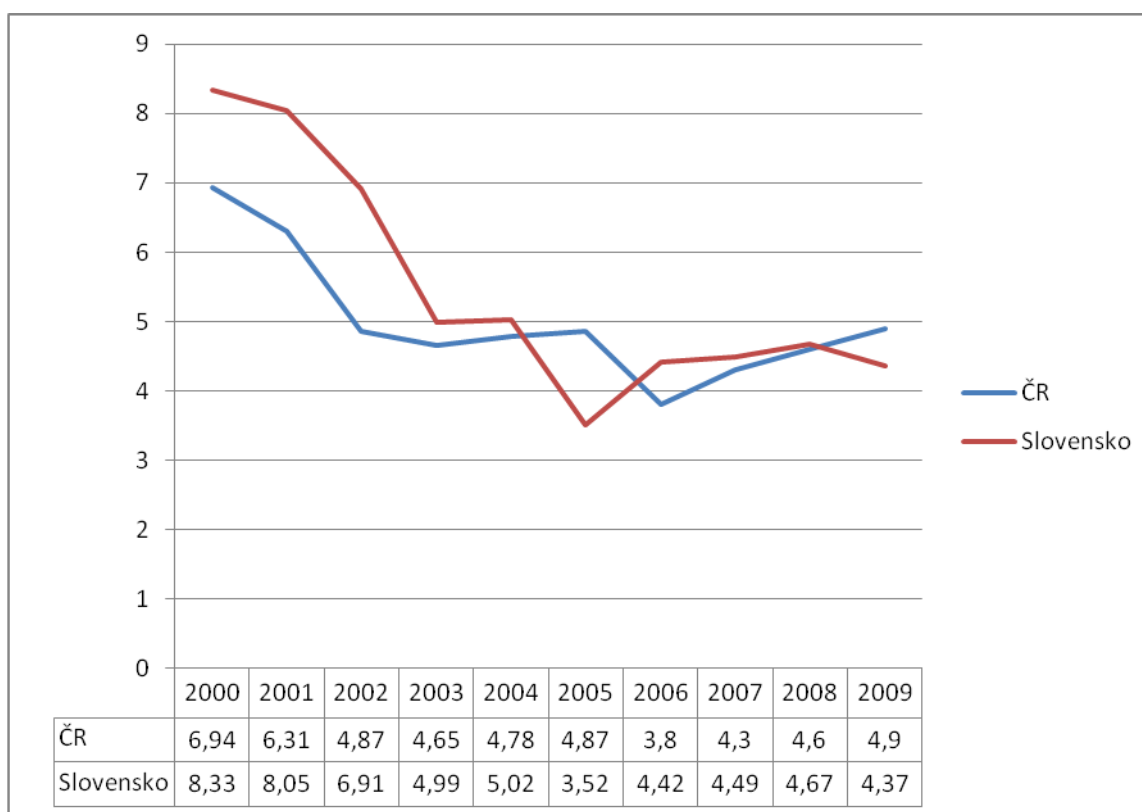
⁸⁷ LACINA, L. a kol. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. 1. vyd. Bučovice : Martin Stříž, 2008. ISBN 978-80-87106-08-2.

jednotnou monetární politiku, kdy tuto bude provádět Evropská centrální banka, funkce ČNB jako samostatného orgánu, který může rozhodovat o změnách v monetární politice, tak bude naprosto eliminována.

Pokud se vrátíme k inflačnímu kritériu jako takovému, můžeme říci, že Česká republika jej z dlouhodobého hlediska splňuje, stejně tak i Slovenská republika, přičemž v českém případě došlo pouze k jedinému vybočení nad požadovanou hodnotu, a to v roce 2008. Ovšem s tím, že hned následující rok se inflace vrátila do dostačujících hodnot. Inflační kritérium se tedy pro vstup do eurozóny nejeví jako problém, v podstatě se dá říci, že z dlouhodobého hlediska jsme na tom dokonce lépe než SR.

Následující graf se pak již zabývá druhým kritériem, tedy vývojem úrokové míry desetiletých státních obligací.

Graf č. 3: Vývoj dlouhodobé úrokové míry v letech 200-2009 (v %)

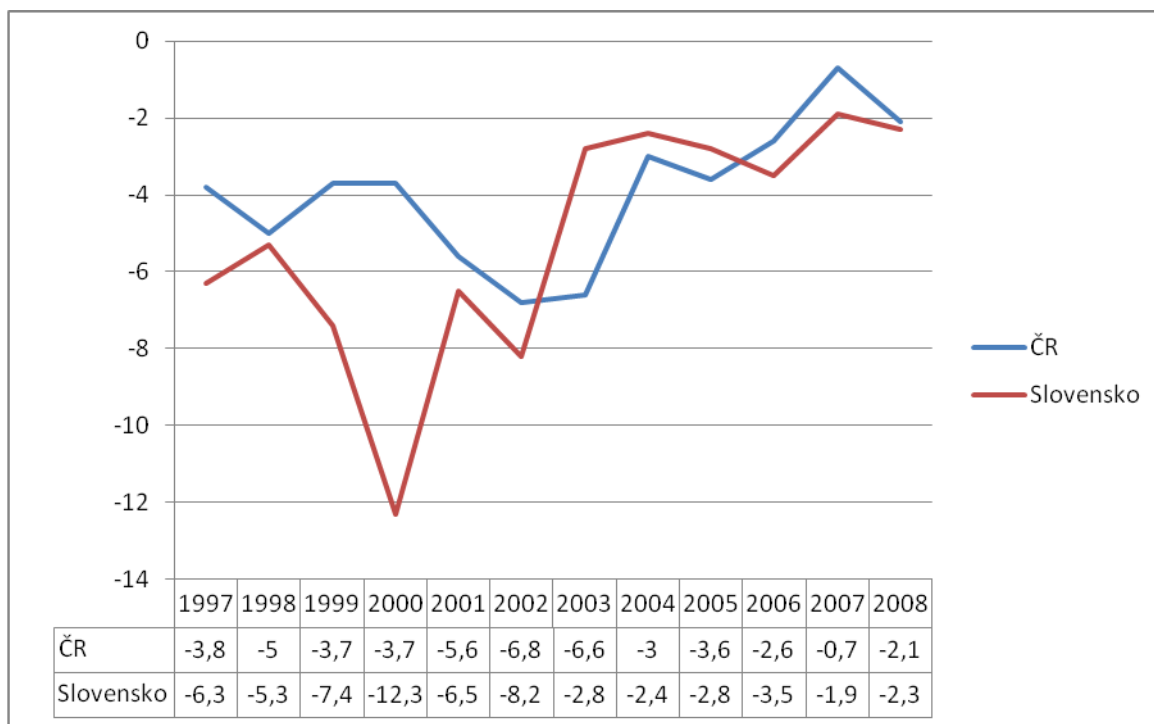
Zdroj: EUROSTAT⁸⁸

⁸⁸ EUROSTAT. *Government bond yields, 10 years' maturity* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://nui.epp.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_lt_gby10_a&lang=en>.

Jak je z grafu patrné, ani Česká republika, ani Slovenská republika se v současné době nepřibližují hranici 8,3%, která je stanovena jako maximální pro splnění tohoto kritéria. V posledních letech si navíc Česká republika drží úrokovou míru, která je poměrně stabilní. Ale v současné době je potřeba se zamyslet nad tím, zda bude možné tuto úrokovou míru, tedy míru pod 5% udržet. Skutečnost, že k tomuto udržení nemusí dojít je dána hlavně dvěma následujícími kritérii. Jejich propojenost a důsledky budou tedy rozebrány dále.

Nejprve se tedy podívejme na kritérium, které je z pohledu České republiky nejvíce problémové. Tím je kritérium vyrovnanosti státního rozpočtu.

Graf č. 4: Vývoj deficitu státního rozpočtu v letech 1997-2008 (v % HDP)

Zdroj: EUROSTAT⁸⁹

Kritérium státního deficitu je právě tím jediným, které ČR nesplňuje (i když pro rok 2008 to bylo i kritérium inflační), a to dlouhodobě. Plánovaný rozpočet na rok 2010 počítá s rozpočtem ve výši 5,3% HDP⁹⁰, což je výrazně nad referenční hodnotu 3%, která je pro

⁸⁹ EUROSTAT. *Public balance* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb080>>

⁹⁰ *Vláda schválila státní rozpočet* [online] 2009, 29. září 2009. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-statni-rozpocet-62160/>>.

toto kritérium dlouhodobě stanovena. Česká republika před státním rozpočtem na rok 2010 počítala s tím, že schodek rozpočtu bude postupně až do roku 2010 snižován na hodnotu 1%, což se ještě v roce 2007 zdálo jako možné, neboť právě v tomto roce měla ČR rekordně a dlouhodobě nejnižší vládní schodek. Ale následující roky se státní rozpočet České republiky nevyvíjí právě nejlépe. Lze jej charakterizovat následujícími třemi body⁹¹:

- 1) pro rok 2009 byl uzákoněn schodek 38,1 mld. Kč (asi 1,5% HDP), pro porovnání SR stanovila rozpočet na 1,01 mld. EUR (respektive zhruba 25 mld. Kč), což by představovalo schodek zhruba 2,08% HDP,
- 2) ve chvíli, kdy byl sestavován státní závěrečný účet se zjistilo, že celkový schodek České republiky za rok 2009 je nakonec oproti zákonu o státním rozpočtu ve výši 195 mld. Kč, což představuje zhruba 6,6% HDP; Slovenská republika si nevedla o mnoho lépe, schodek v roce 2009 měla nakonec ve výši 2,79 mld. EUR (tedy asi 73,5 mld. Kč) i SR se tedy dostala na 6%, dokonce se odhaduje, že schodek za rok 2009 je 6,34%,
- 3) plánovaný schodek pro rok 2010 v České republice je ve výši 163 mld. Kč, což představuje zhruba 5,3% HDP České republiky, vedle toho Slovenská republika schválila schodek ve výši 3,75 mld. EUR (tedy asi 95 mld. Kč), což představuje více jak 8% HDP země, ovšem s tím, že stát má v plánu konečný schodek ve výši 5,5% HDP.

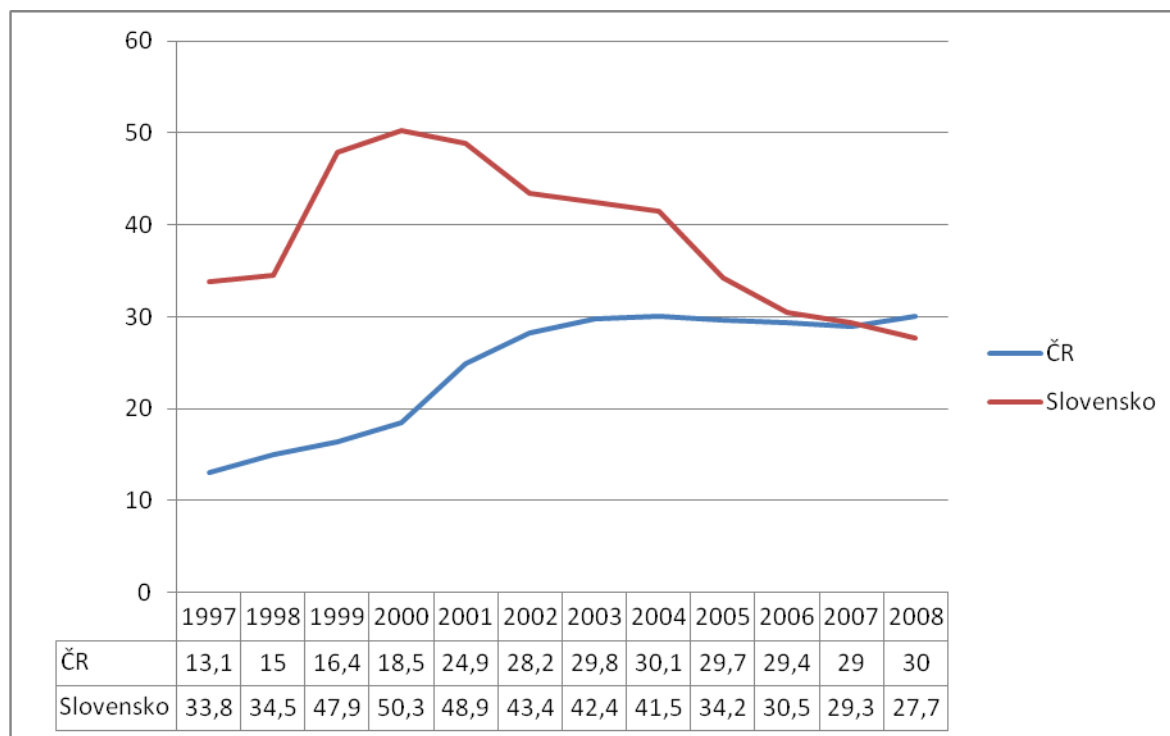
Jak je patrné, ani Slovenská republika v současné době nespĺňuje toto kritérium vstupu do eurozóny, ale země tímto problémem poznamenána není, protože již má euro zavedeno. Česká republika se však dostává do velmi nepříjemné situace, kdy rozpočet za rok 2009 má v podstatě pětinasobnou hodnotu, než bylo uzákoněno, čímž samozřejmě prozatím padají veškeré plány na přijetí eura v dohledné době dvou či tří let – už jen proto, že pátým kritériem je stabilita kurzu, když Česká republika musí bát alespoň 2 roky v systému ERM II.

⁹¹ IHNED. *Levici odhad vyšel. Schodek za rok 2009 je těsně pod 200 miliardami* [online]. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-39692850-levici-odhad-vysel-schodek-za-rok-2009-je-tesne-pod-200-miliardami>>.

ČTK. *Schodek státního rozpočtu Slovenska loni stoupl čtyřnásobně* [online]. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/schodek-statniho-rozpocetu-slovenska-loni-stoupl-ctyrnasobne/415640&id_seznam=>.

Ještě než se dostanu k závěrům pro tuto kapitolu, je nutné upozornit na poslední Maastrichtské kritérium, které je pro Českou republiku splnitelné. Tímto kritériem je výše veřejného dluhu.

Graf č. 5: Vývoj veřejného dluhu v letech 1997-2008 (v % HDP)

Zdroj: EUROSTAT⁹²

Jak je z grafu patrné, Česká republika nemá s tímto kritériem zdánlivě žádný problém. Ovšem je nutné si uvědomit, že v SR je křivka veřejného dluhu dlouhodobě klesající, naopak v České republice je trend rostoucí. Následně je potřeba pochopit, že díky schodku, který byl fakticky dosažen v roce 2009 a deficitu plánovanému pro rok 2010, se veřejný dluh výrazně vyhoupne přes 40%, a to je již mnohem blíže oné 60% hranici HDP, kterou Maastrichtské kritérium stanovuje. Ale v tomto případě nejde pouze o problém přijetí jednotné měny, ale české veřejné finance se dostávají do pozice, kdy je zřejmé, že je něco v nepořádku a že bez závažnější reformy nebude možné se obejít. Díky tomu, že schodky let 2009 a 2010 jsou natolik vysoké, a rozhodně ne pouze vlivem ekonomické krize, jejíž dopady v českém soukromém sektoru byly ještě poměrně mírné, oproti zemím

⁹² EUROSTAT. *General government debt* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>

jako Maďarsko, Irsko či Island, dochází k tomu, že se stát zadlužuje. Proto také roste veřejný dluh. Ale s tímto faktem souvisí hned několik dalších skutečností:

- s tím, jak se bude Česká republika zadlužovat, poroste její veřejný dluh, čímž se bude neustále přibližovat mezní hranice pro naplnění konvergenčního kritéria veřejného dluhu,
- zadlužení znamená, že se Česká republika stává méně solventní a méně zajímavou pro poskytnutí dalších státních úvěrů,
- z této skutečnosti vyplývá, že pokud bude veřejný dluh růst, Česká republika již nebude schopna prodat dlouhodobé státní obligace, aby z nich schodek kryla, alespoň ne se stávající úrokovou mírou,
- aby Česká republika mohla dál prodávat státní obligace, bude muset zvýšit jejich úrokovou sazbu, aby o ně stále byl zájem, přičemž růst této sazby může vést až k tomu, že se přehoupne přes hodnotu, která je stanovena Maastrichtským kritériem.

Tímto poměrně jednoduchým rozbořem docházíme k závěru, že Česká republika se pohybuje v poměrně problémové době. Veřejné finance, které tyto potíže způsobují, je potřeba reformovat, a to skutečně výrazným způsobem, jinak může dojít k tomu, že Česká republika nebude splňovat pouze jedno, ale hned tři kritéria, což povede k tomu, že nebude přijato euro jako jediná měna, ale také k tomu, že se země dostane do finančních problémů, které mohou vést až ke státnímu bankrotu, na jehož pomezí je Řecko, jak bylo dříve popsáno. Česká republika je tedy v podstatě ještě ve výhodné pozici, neboť má čas změnit svou politiku veřejných financí a upravit výdaje a příjmy tak, aby se schodek postupně snižoval, ale hlavně by mělo dojít k tomu, že se začne snižovat veřejný dluh. I Slovenská republika se v současné době nachází v určitých problémech, pokud se týká státního rozpočtu, ale veřejný dluh země je poměrně nízký, navíc fakt, že zde euro již funguje, v podstatě zajišťuje Slovenské republice určitou svobodu, neboť již nemusí Maastrichtská kritéria plnit. I když i nad tímto by se měla Evropská unie zamyslet. Je vhodné, aby země, které jsou již členem eurozóny, nadále nemusely plnit kritéria, která byla stanovena jako vstupní? Dle mého názoru by bylo vhodné tento přístup přehodnotit a řešit to i jinak, než pouze případnou pokutou. Vyloučení je zde namístě, protože v opačném případě si eurozóna sama sobě přiděluje problémy, protože jedna problémová ekonomika ovlivňuje i ekonomiky ostatních členských zemí.

4.3 Strategické dokumenty ČR a SR

Těmi základními dokumenty, z nichž se při zavádění jednotné měny postupuje, jsou samozřejmě dokumenty, které vydala sama Evropská unie jako stěžejní, z nichž mají jednotlivé státy, které se chtějí připojit k eurozóně, vycházet. Základními legislativními dokumenty Evropské unie, které se týkají přijetí jednotné měny, jsou:

- Smlouva o založení Evropského společenství,
- Protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky,
- Protokol o postupu při nadměrném schodku,
- Protokol o konvergenčních kritériích.

V případě těchto dokumentů se skutečně jedná o to základní, co musí každý stát, který chce vstoupit do eurozóny, akceptovat. Smlouva o založení Evropského společenství, respektive její sedmá hlava, pojednává o samotném vytvoření Hospodářské a měnové unie, protokoly pak o samotných Maastrichtských kritériích a jejich plnění, druhý protokol pak o vzniku Evropského systému centrálních bank, což bylo již popsáno v teoretické části práce, tudíž není potřeba se tímto tématem znovu zabývat.

Důležitější jsou pak dokumenty, které jednotlivé země, jež jsou v práci porovnávány, přijaly, aby mohly zavést jednotnou měnu. Jednotlivé dokumenty bude vhodné sepsat chronologicky tak, jak byly schváleny, případně zveřejňovány. Dokumenty pro Českou republiku byly tyto⁹³:

- 2003 – Strategie přistoupení České republiky k eurozóně,
- 2005 – Institucionální zajištění přijetí eura v České republice,
- 2006 – Volba scénáře zavedení eura v České republice,
- 2007 – Národní plán zavedení eura v České republice,
- 2007 – Aktualizace Strategie přistoupení České republiky k eurozóně,
- 2009 – Zpráva o plnění Národního plánu pro zavedení eura v České republice.

⁹³ ZAVÁDĚNÍ EURA. *Dokumenty* [online]. [cit. 11. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/dokumenty.html>>

Harmonogram dokumentů pro přijímání jednotné měny ve Slovenské republice byl následující⁹⁴:

- 2004 – Stratégia prijatia eura v Slovenskej republike, zároveň byla přijata i konkretizace strategie,
- 2007 – Národný plán zavedenie eura v Slovenskej republike,
- 2007 - Zákon č. 659/2007 Z. z.o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- 2008 – došlo ke splnění Maastrichtských kritérií a k aktualizaci jak výše zmíněného zákona, tak i národního plánu.

Pokud se podíváme na základní srovnání dat, která byla výše uvedena, dojdeme k tomu, že Slovenská republika skutečně měla zájem na tom, aby euro přijala, a to, co nejdříve. O rok později si stanovila strategii pro přijetí eura, ale v roce 2007 současně s Českou republikou přijala Národní plán pro přijetí, a to s tím, že už od konce roku 2005 byla součástí systému ERM II, plnila tedy zbylá kritéria. K naplnění všech kritérií došlo v březnu roku 2008 a země se mohla připravit na přijetí jednotné evropské měny. K tomu skutečně došlo, a to k 1. lednu 2009. Jak je možné, že Slovenská republika splnila kritéria tak rychle? Kde v tomto ohledu Česká republika zaostala? Následující části práce se pokusí odpovědět na tyto otázky, ale nyní ještě k tomu, jaký je rozdíl mezi strategií přijetí a národním plánem.

Strategie představuje hlavně dokument, který se zabývá samotným eurem, jeho vývojem a také tím, jak se vyvíjí ekonomika České republika a jednotlivé ukazatele, která jsou důležité z hlediska plnění Maastrichtských kritérií. V České republice má strategie celkem tři části:

- Část I – současná verze se zabývá vyhodnocením původní strategie z roku 2003, jsou zde podrobněji rozebrána jednotlivá Maastrichtská kritéria,
- Část II – zaměřuje se na vývoj eurozóny a na případné fungování České republiky v měnové unii, respektive na připravenost ekonomiky vstoupit do eurozóny, její slabé stránky – uvádí se zde, že je nutné provést strukturální reformy, které posílí pružnost a efektivitu trhů,

⁹⁴ EUROMENA. *Oficiálne dokumenty* [online]. [cit. 11. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euromena.sk/oficialne-dokumenty-/9479s?page=1&>>

- Část III – jedná se o výzvy pro českou hospodářskou politiku a pro takové změny, které povedou k připravenosti země na přijetí eura – nutnost zavedení určitých reforem, o čemž bude pojednávat následující kapitola.

Strategie je tedy určitým směrem, cílem, kterým by se země měla ubírat, aby mohla na jednotnou měnu přejít. **Národní plán** je pak poměrně přesným popisem toho, jak má být euro v České republice zaváděno, jaké mají být jednotlivé kroky, jednoduše řečeno, jak by měla země postupovat. Národní plán má stejně jako Strategie tři části:

- Část I – zabývá se samotným scénářem přijetí jednotné měny, vymezením základních principů, jež je nutné respektovat při zavedení eura,
- Část II – má na starost určení jednotlivých úkolů pro tyto segmenty: banky a ostatní subjekty finančního trhu, veřejné finance a veřejná správa a samospráva, nefinanční sektor a ochrana spotřebitele, legislativní potřeby zavedení eura, zdroje informací a komunikace, informační a statistické systémy,
- Část III – je slovníkem základních pojmů Národního plánu.

I když má strategie Slovenské republiky odlišnou strukturu, zabývá se stejnými tématy jako strategie v české republice, obdobně je tomu i u národního plánu. Rozdíly je nutné vidět hlavně v jejich plnění a v přizpůsobování jednotlivých ekonomik na jednotnou měnu. Následující podkapitola se zabývá právě touto problematikou.

4.4 Rozdíly v přípravě na přijetí eura

Rozdíly u obou zemí lze pozorovat hlavně ze dvou základních hledisek. První hledisko je hledisko přípravy legislativní, druhé je pak hledisko, kdy se oba státy snaží přiblížit takové hodnotě vybraných ukazatelů, aby splnily Maastrichtská kritéria, která jsou pro vstup do eurozóny nutná. I tato podkapitola se tedy bude zabývat tím, jaké legislativní změny byly zavedeny, aby bylo možné postupně sjednocovat politiku jedné země s politikou unijní. A zároveň, jaké změny a reformy byly přijaty, aby se hodnoty daného státu dostaly na takové, které jsou konvergenčně přijatelné.

4.4.1 Legislativní změny

Již v předchozí podkapitole byly popsány strategické dokumenty, které jednotlivé země přijaly, aby se mohly postupně přibližovat vstupu do eurozóny. Ale pouze samotné strategické dokumenty rozhodně nejsou zárukou toho, že země do eurozóny vstoupí. Je potřeba tomu přizpůsobit i legislativu státu, a to nikoli pouze akceptací evropských dokumentů, které byly popsány na počátku předchozí kapitoly.

V České republice prozatím nedošlo k přijetí legislativních opatření, která by se přímo týkala zavedení jednotné měny, a to z poměrně jednoduchého důvodu, protože k přijetí zatím nedojde, a to ani v dohledné době dvou let. Minimální doba pro splnění kritéria stability kurzu je dva roky. Po tyto dva roky musí Česká republika být součástí systému ERM II, což v současné době není a vzhledem k tomu, že výhledově nebude země vlnit všechny čtyři zbylá kritéria, nelze očekávat přijetí jednotné měny ani v dohledné době čtyř let. Nejreálněji se v současné době jeví rok 2016, i když ani v současné době není přesně stanoveno datum, kdy by k přijetí mělo dojít.

I přesto, že Česká republika nemá výhledově euro přijmout v krátkodobém intervalu, je stanoven rámeček, jak mají být přijímány legislativní změny. A k legislativním změnám v rámci přijetí eura musí dojít. Stačí si uvědomit jednu základní skutečnost. V mnohých zákonech jsou zmiňovány částky na poplatky, slevy, penále apod. Tyto částky jsou v korunách. Proto bude potřeba, aby došlo nejprve k jejich přepočítání na eura, podle přepočítacího koeficientu, a následně také k jejich přepisu, ve chvíli, kdy začne platit pouze jedna měna, měna nová. V zákoně již pak nemůže být tato částka udána v korunách, ale bude muset být udána v eurech.

Z tohoto je patrné, že bude muset dojít ke komplexnímu přepsání a novelizování mnohých zákonů v České republice, což bude představovat poměrně komplikovaný proces, ale zároveň proces nutný a nezbytný. A také proces přesný. Nemůže se stát, že pokud již nebude česká měna platná, k čemuž by mělo dojít zhruba 12 dní po zavedení eura, aby byla v jakémkoli zákoně uvedena částka v korunách. Vznikl by tak zmatek, a to jak právní, tak obecný. Navíc by se mohlo jednat o poměrně snadnou cestu, kterou by lidé mohli použít k obcházení zákona.

Pro tento případ je tedy určen harmonogram legislativních prací, který je součástí této práce jako příloha č. 5, kde je jednoznačně rozvrženo, jak bude v jednotlivých měsících česká legislativa upravována. Vycházeno je ze dvou základních způsobů změn legislativy, které jsou podrobněji probrány v následující tabulce.

Tab. č. 5: Porovnání metody jednorázové změny a metody postupných změn

Hledisko	Metoda jednorázové změny	Metoda postupné změny
<i>Právní jistota</i>	Výhodou je zajištění právní jistoty adresátů, neboť ke dni zavedení eura budou veškeré korunové částky v právní úpravě nahrazeny eurovými. Vzhledem k rozsahu změn nelze ovšem vyloučit riziko chyb, což naopak může právní jistotu snížit.	Ke dni zavedení eura v určité části právního řádu budou nadále korunové částky, které adresáti budou muset v případě potřeby individuálně přepočítat s rizikem chyb a dopadu na právní jistotu.
<i>Administrativní náročnost</i>	Existují pochybnosti o proveditelnosti vzhledem k rozsahu řádově stovek legislativních změn, byť napjaté časové lhůty se týkají pouze rutinní operace vkládání eurových částek a nikoliv analýzy toho, jakým způsobem právní předpisy přizpůsobit.	Podstatně menší rozsah legislativních změn minimalizující reputační riziko.
<i>Nesouvisející změny</i>	Metodu nelze využívat k legislativním úpravám, které nesouvisejí s přechodem na novou měnu. V období po zavedení eura je menší pružnost pro případné řešení problému zastaralých částek.	Metodu nelze využívat k legislativním úpravám, které nesouvisejí s přechodem na novou měnu. Období po zavedení eura je relativně pružnější pro případné řešení problému zastaralých částek.
<i>Jednotnost přístupu</i>	Problém diferencovaného přístupu rezortů nehrozí, neboť přeměna právního řádu proběhne najednou přímou novelizací všech dotčených norem.	Riziko diferencovaného vnímání rozhraní, které normy je žádoucí novelizovat k datu zavedení eura a které přenechat působení práva ES.
<i>Odpovědnost a koordinace</i>	Vzhledem k časovým omezením i organizačním nárokům legislativního procesu je při obou metodách nezbytné, aby vláda pověřila svého člena koordinací celého procesu a dohledem nad plněním časového harmonogramu. Hlavní odpovědnost za věcný obsah novelizovaných právních předpisů spočívá na jednotlivých rezortech.	
<i>Právní</i>	Metoda využívá zásadu přímé použitelnosti nařízení ES pouze výjimečně pro případy opomenutých právních předpisů, nově vznikajících předpisů, které nebude možné z časových důvodů novelizovat, a předpisů, jejichž novelizace by byla vzhledem k obsahu neúčelná.	Metoda pojímá přímou použitelnost nařízení ES jako svoji organickou součást. Její uplatnění lze očekávat u velkého počtu předpisů, u nichž bude rozhodnuto posečkat s novelizací peněžních částek do období po zavedení eura.

Zdroj: Národní koordináční skupina⁹⁵

⁹⁵ NÁRODNÍ KOORDINANČNÍ SKUPINA. *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice*. [online] březen 2009. [cit. 16. února 2010]. Dostupné z WWW:

<[http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_doc\(1\).doc](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_doc(1).doc)>

Kromě změn v jednotlivých zákonech také musí dojít k přijetí zákonů nových. Toto se bude týkat hlavně dvou zákonů:

- **Obecný zákon o zavedení eura v ČR** – je nutné, aby došlo k přijetí zákona, který bude zabezpečovat přechod na jednotnou a novou měnu, zajistí dodržování povinností jako duální označení cen, výměnu oběživa, zajištění vracení pouze v eurech, atd. (v současné době existují pro Českou republiku pouze základní principy tohoto zákona ze dne 16. července 2008, zákon takový ještě rozepsán není),
- **Zákon o České národní bance** – vzhledem k tomu, že Česká národní banka pozbude své funkce řízení monetární politiky a její působení nahradí ECB, je potřeba výrazně novelizovat zákon o ČNB, a to i z hlediska vydávání nových bankovek a mincí.

V případě Slovenské republiky jdou legislativní úpravy samozřejmě mnohem dále. Země v rámci přijímání jednotné měny zavedlo větší množství zákonů a vyhlášek, které jsou vypsány v příloze č. 6. Základem však je zákon č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který je základem pro zavedení jednotné měny v zemi. Zákony, které Slovenská republika přijala, se pak zabývají hlavně platebním stykem a jeho úpravami, stejně jako úpravami kolků a podobných cenin. Zavedení eura je tedy nutné přizpůsobovat legislativně celý systém platebního styku, což Česká republika do jisté míry učinila přijetím reformy zákona o platebním styku, jak bude popsáno dále. Vyhlášky Slovenských ministerstev a Slovenské národní banky se pak zabývají zejména duálním zobrazováním a také přepočítáváním, a to z hlediska sociální péče státu, veřejného zdravotního pojištění a dalších zásadních oblastí veřejné správy.

Zde je tedy patrné, že legislativní úpravy jsou skutečně komplexní a Česká republika se s nimi bude muset potýkat dopředu, pokud se tedy rozhodne přijmout euro. Správná a kvalitně upravená legislativa je zde základem. Ale ještě před tím, než je možné vstoupit do eurozóny, je nutné splnit Maastrichtská kritéria. A vzhledem k tomu, že ta jsou poměrně striktní, Česká republika a dříve ani Slovenská republika je nesplňovaly. Proto je potřeba zavést taková opatření, která pomohou zemi a hlavně její ekonomice v tom, aby kritéria mohly splnit.

4.4.2 Zavádění reforem

Reformy jako takové, které mají provést určité změny v ekonomickém prostředí, musejí mít svůj legislativní základ. Vzhledem k tomu, že jejich podstata je právě ve změně určitých aspektů dané ekonomiky, je vhodnější je rozebrat samostatně. Jejich důležitost je také zásadní z hlediska toho, že jsou nutné pro možnost samotného vstupu do eurozóny. Legislativní změny, které byly probrány výše, jsou pouze úpravou právního rámce, aby bylo možné jednotnou měnu zavést už ve chvíli, kdy zem splňuje potřebné podmínky. K tomu, aby bylo zjištěno, jaké reformy je nutné provést, slouží analýza ekonomiky a porovnání jejich hodnot s průměrem eurozóny. Toto porovnání přináší Strategie přistoupení České republiky k eurozóně. Těmi hlavními odlišnostmi české ekonomiky jsou⁹⁶:

- menší finanční sektor v poměru k HDP než v eurozóně,
- zvyšující se životní úroveň (z hlediska HDP na obyvatele), která je však stále poměrně nízká (asi 70% průměru eurozóny),
- cenová i mzdová hladina jsou v ČR velmi nízké oproti eurozóně (cenová hladina okolo 60%, mzdová pak dokonce okolo 30%),
- výrazná nesladěnost hospodářského cyklu – toto je následek růstu české ekonomiky,
- vyšší procento podílu průmyslu na HDP,
- problémový vývoj veřejných financí – schodkový, z dlouhodobého hlediska,
- velmi dobrý vývoj zaměstnanosti, dokonce nad průměrem eurozóny.

Pokud se vrátíme i k výstupům hodnot pro Maastrichtská kritéria, zjistíme, že základním problémem v České republice jsou veřejné finance. A právě v této oblasti by mělo dojít k základním reformám, které vytvoří takový rozpočet, jež se bude spíše přibližovat vyrovnanému, než jak tomu v posledních letech je. Skutečně byly zavedeny určité reformy. Byly jimi:

- reforma zdravotnictví,
- reforma veřejných financí,
- „balíček úsporných opatření“.

⁹⁶ ZAVEDĚNÍ EURA. Část II – Vývoj v EU od přijetí Strategie a schopnost české ekonomiky fungovat v rámci eurozóny. [online] 29. srpna 2007. [cit. 16. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/eurostrategie2_cr_2007.pdf>

První reforma (reforma zdravotnictví), až se možná na první pohled nedotýká veřejných financí, je právě i nástrojem, který měl zvýšit příjmy státního rozpočtu. Poplatky, které byly ve zdravotnictví zavedeny k 1. lednu 2008 měly být právě tímto zvýšení příjmů, což mělo pomoci státnímu rozpočtu k vyrovnanosti. Jak se však v následujících dvou letech ukázalo, ne všechny politické strany se s poplatky smířily a navíc došlo k jejich odpouštění v některých krajích, kdy za pacienty platí poplatky stát. Tímto se naprosto zrušil smysl poplatků jako navýšení veřejných příjmů. Následující tabulka ukazuje, jak se vybírání poplatků projevilo v roce 2008 na státním rozpočtu:

Tab. č. 6: Celkový finanční dopad poplatků v roce 2008 (v mil. Kč)

	Vybrané poplatky	Odhad úspor
Ambulantní služby	1 801	1 250
Recepty v lékárnách	2 437	3 630
Pohotovost	107	0
Lůžkové služby	679	165
Celkem	5 024	5 045

Zdroj: MZČR⁹⁷

Jak je patrné, došlo k úspoře celkem přes 10 miliard Kč, což v podstatě představuje zhruba jednu dvacetinu skutečného schodku z roku 2009. Pokud se podíváme na státní výdaje na zdravotnictví na rok 2009, jak byly uvedeny v zákoně o státním rozpočtu, dojdeme k číslu přes 8 mld. Kč⁹⁸, které měly být výdaji pro Ministerstvo zdravotnictví. Faktická úspora tedy je výrazně vyšší, než výdaje, ale je nutné si uvědomit zásadní skutečnost. Příjmy z regulačních poplatků jsou nemocnicím, lékařům, specialistům, atd. V podstatě by tedy mělo dojít k tomu, že se budou snižovat výdaje státního rozpočtu na Ministerstvo zdravotnictví, protože nemocnice si na sebe budou moci do jisté míry

⁹⁷ MZČR. *Regulační poplatky přinesly celkovou úsporu 10 miliard korun, která se investovala do dříve omezeně dostupné a nákladné léčby vážně nemocných.* [online] 11. března 2009. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW:

<http://www.mzcr.cz/file.aspx?id=777&name=TZ_MZ_regulacni_poplatky_v_roce_2008.doc>

⁹⁸ MFČR. *Zákon č. 475/2008 Sb. o státním rozpočtu České republiky na rok 2009, Příloha č. 3.* [online] 11. března 2009. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/475_2008_SR_P3_pdf.pdf>

vydělávat samy. Následující tabulky však ukazuje výdaje určené právě Ministerstvu zdravotnictví České republiky:

Tab. č. 7: Výdaje státního rozpočtu na Ministerstvo zdravotnictví (v tis. Kč)

Rok	Výdaje
2006	8 223 165
2007	9 257 828
2008	10 610 693
2009	8 304 157
2010	7 899 704

Zdroj: MFČR⁹⁹

Jak je patrné, výdaje na resort se sice snižují, ale nikoli tak výrazně, jak by bylo potřeba. Proto došlo v České republice, také k 1. lednu 2008, ke komplexnější reformě veřejných financí. Právě tato reforma měla zapříčinit, že schodek státního rozpočtu klesne pod potřenou hranici 3% HDP. Základním cílem reformy mělo být postupné snižování deficitu státního rozpočtu. V následující tabulce je porovnání předpokládaných hodnot s hodnotami skutečnými.

Tab. č. 8: Porovnání optimálních státních deficitů se skutečnými hodnotami (v %)

Rok	Fiskální cíl	Skutečnost
2008	-3,0%	2,1%
2009	-2,6%	6,6%
2010	-2,3%	5,3%

Zdroj: MPSV¹⁰⁰

Kromě naplnění Maastrichtského kritéria měla reforma sledovat i další cíle, k jejichž naplnění mělo dojít do roku 2010. Těmito cíli byly¹⁰¹:

⁹⁹ MFČR. *Zákon o státním rozpočtu*. [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr.html>

¹⁰⁰ MPSV. *Reforma veřejných financí 2007-2010* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3901/MFCR_MPSV_RVF.pdf>

¹⁰¹ MPSV. *Reforma veřejných financí 2007-2010* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3901/MFCR_MPSV_RVF.pdf>

- posílit efektivnost vládních výdajů,
- snížit daňové zatížení,
- omezit administrativní zátěž,
- reformovat důchodový systém a zdravotnictví,
- podporovat rodiny s dětmi,
- ozdravení veřejných financí, aby státní rozpočet nebyl brzdou ekonomiky, ale jeho oporou,
- sociálně citlivě přistupovat k důchodcům, studentům, zdravotně postiženým,
- dodržovat závazky vůči Evropské unii.

Ke snížení mandatorních výdajů mělo vést hlavně zavedení opatření z hlediska sociální politiky a z hlediska politiky daňové. Hlavními opatřeními byly¹⁰²:

- úprava dávek státní sociální podpory a sociální péče,
- úprava rodičovského příspěvku, porodného, dávek pěstounské péče,
- zrušení příspěvku na školní pomůcky a příspěvku na zvýšené životní náklady,
- změna nemocenského pojištění,
- reforma důchodového systému (zvýšení důchodového věku, změny v oblasti invalidních důchodů apod.),
- změna daně z příjmů fyzických osob – zavedení jediné sazby 15% spolu se změnami slev na dani,
- snížení daně z příjmů právnických osob z původních 22% na současných 19%,
- změna snížené sazby DPH z 5 na 9%,
- zavedení ekologické daně,
- úprava ostatních daní – méně zásadní pro výši příjmů státního rozpočtu.

Po zavedení změn by se dalo předpokládat, že výrazněji poklesnou výdaje na sociální politiku země, které tvoří téměř polovinu výdajů státního rozpočtu. Následující tabulka ukazuje, jak tomu je ve skutečnosti, tedy jak se měnily výdaje na sociální politiku země od roku 2006 do roku 2010, podle schválených zákonů o státním rozpočtu v jednotlivých letech.

¹⁰² MPSV. *Reforma veřejných financí 2007-2010* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3901/MFCR_MPSV_RVF.pdf>

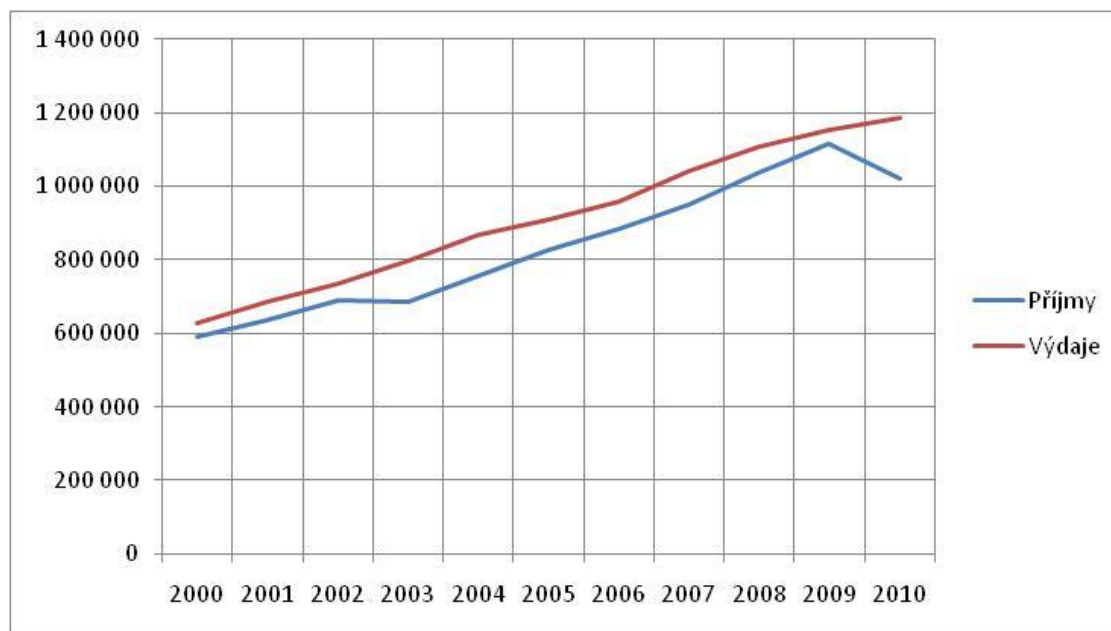
Tab. č. 9: Výdaje státního rozpočtu na sociální politiku (v tis. Kč)

Rok	Výdaje
2006	357 189 315
2007	426 780 400
2008	434 305 703
2009	462 882 270
2010	476 488 541

Zdroj: MFČR¹⁰³

Jak je patrné, reforma se minula účinkem. Do roku 2010, jak bylo očekáváno, nedošlo ke snížení schodku státního rozpočtu, naopak, došlo ještě k jeho prohloubení. A toto nelze svalovat pouze na ekonomickou krizi, která sice ovlivnila státní rozpočty většiny světových zemí, ale několik v takové míře, aby se státní rozpočet, oproti očekávanému v české republice propadl v podstatě o pětinásobek. Následující graf vyjadřuje vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu v České republice.

Graf č. 6: Vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu České republiky (v mil. Kč)

Zdroj: MFČR¹⁰⁴

¹⁰³ MFČR. *Zákon o státním rozpočtu*. [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr.html>

¹⁰⁴ MFČR. *Zákon o státním rozpočtu*. [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr.html>

Jak je patrné, reforma se ukázala v podstatě pouze krátkodobou, což je zřejmé hlavně z toho, že sice docházelo k poklesu výdajů, respektive rychlejšímu růstu příjmů, ale pouze během roku 2008. Následný pokles příjmů a růst výdajů je v podstatě největší v historii sledovaného období, o čemž svědčí i výše schodku, která se vyšplhala přes 6% HDP. Důsledky tohoto stavu jsou jednoznačné. Česká republika musí přijít s novou reformou, komplexnější a vhodnější, která skutečně povede k zajištění takových příjmů, které budou schopny lépe pokrýt výdaje. A tuto reformu rozhodně nelze vidět v balíčku úsporných opatření přijatých ke konci roku 2009. Opatření sloužila pouze k tomu, aby nebyl schvalován rozpočet se schodkem 250 mld. Kč, ale „pouze“ schodek ve výši 163 mld. Kč.¹⁰⁵

Česká republika má v plánu několik dalších reforem a úprav. Zatím k nim však plně nedošlo. Daňová reforma byla součástí reformy veřejných financí, ale její celkové dopady by měly být větší.¹⁰⁶ Zatím došlo pouze k menším úpravám v rámci úsporných opatření – např. zvýšení obou sazeb DPH o 1% k 1. lednu 2010. Zároveň je jedním ze základních cílů reforem zjednodušení administrativního zatížení v České republice. K tomu částečně dochází, ale pouze v rámci vzniku Czech POINTu či Datových schránek, což ovšem nevede k tomu, že se výrazněji snižuje počet zaměstnanců ve státní správě. Počet zaměstnanců ve státní správě by měl do roku 2020 klesnout o 21 000 osob (celkem je ve státní správě zaměstnáno asi 327 000 osob).¹⁰⁷ Pokud počítáme s průměrnou hrubou mzdou ve státní správě ve výši 30 756 Kč¹⁰⁸, jednoduchým vynásobením dojdeme k tomu, že stát by mohl na platech ušetřit 7 750 512 000 Kč. Toto je tedy hrubá částka na 21 000 státních zaměstnanců za rok. Je patrné, že se jedná o poměrně výraznou částku, kterou by bylo možné na platech ušetřit. Možnost dosáhnout takové úspory je právě na zavádění elektronické komunikace s úřady, což povede ke snižování stavů. Zatím je snižování zaměstnanosti v tomto ohledu poměrně malé a nelze tedy vidět zásadní dopad na státní rozpočet.

¹⁰⁵ *Vláda schválila státní rozpočet* [online] 2009, 29. září 2009. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-statni-rozpocet-62160/>>.

¹⁰⁶ Podrobněji: MFČR. *Příprava reformy daňového systému ČR* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ek_rvf_kompletni_material.html>.

¹⁰⁷ BUDOUCNOST PROFESÍ. *Veřejná správa a obrana* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://budoucnostprofesi.cz/cs/vyvoj-v-odvetvich/verejna-sprava.html>>.

¹⁰⁸ MERCES. *Přehled platů v kategorii: Státní správa, samosprávě* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.merces.cz/platy/statni-sprava-samosprava>>.

V reformách je potřeba nadále pokračovat a nikoli je brzdít. K tomuto tématu se na počátku roku 2010 vyjádřil i ministr financí Eduard Janota, který řekl: „Česká situace v této situaci není. Nicméně kdybychom pokračovali v deficitech okolo pěti, šesti procent, stačí, kdybychom pokračovali takto dva, tři roky, tak kredibilita České republiky na finančních trzích bude vyložene negativně ovlivněna.“¹⁰⁹ Bohužel nelze než souhlasit Balíček opatření, který byl zaveden, je pouze nutností, nikoli dlouhodobým řešením, proto je potřeba pokračovat v reformách, a to hlavně v reformě důchodového a daňového systému. Bez těchto reforem nebude možné, aby Česká republika vylepšila stav svých veřejných financí a dosáhla tak stavu, kdy bude schopna přijmout jednotnou evropskou měnu.

Pokud se nyní zaměříme na Slovenskou republiku, i ona přijala reformy, které byly nutné pro to, aby země splnila vstupní kritéria. Hlavní reformy, ke kterým došlo v letech 2004 až 2005, jsou následující:

- reforma důchodového systému,
- reforma daňového systému.

Reformu důchodového systému lze popsat následujícím způsobem: Slovenská republika vytvořila systém tří pilířů financování důchodů. První pilíř je ten, který byl dosud pilířem jediným – představuje ho Sociální pojišťovna, do které odvádí zaměstnavatel za pracovníky odvody ze mzdy (na starobní důchod je určeno konkrétně 18% hrubé mzdy). Druhý pilíř vznikl k 1. lednu 2005 a zastupují ho důchodové správcovské společnosti. Třetí, dobrovolný pilíř představují v současnosti doplňkové důchodové společnosti. Odvody do tohoto pilíře jsou zcela dobrovolné, ale zabezpečování ve třetím pilíři stát daňově zvýhodňuje.¹¹⁰ Stát se tak pustil více cestou soukromého důchodového pojištění, které je povinné (polovina 18% musí být odváděna soukromému fondu, pokud osoba před zavedením reformy ještě nedovršila 16 let). Z tohoto titulu by mělo dojít k ušetření veřejných financí, neboť část penzí bude vyplácena soukromými fondy, kde si lidé budou spořit.

¹⁰⁹ FINANCE. *Janota: Bez dalších reforem není přijetí eura v 2015 reálné* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/249094-janota-bez-dalsich-reforem-neni-prijeti-eura-v-2015-realne/>>.

¹¹⁰ MĚŠEC. *Důchodová reforma na Slovensku – inspirace pro ČR?* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/duchodova-reforma-na-slovensku-inspirace-pro-cr/>>.

V případě daňové reformy se jednalo o komplexní úpravu jednotlivých daní, kdy daně jako daň darovací, daň dědická a daň z převodu nemovitostí byly úplně zrušeny. V České republice se tato reforma také do jisté míry očekává, neboť tyto majetkové daně jsou těmi nejméně výnosnými a jejich výnos v podstatě pokrývá administrativní náklady, které jsou s vybíráním daní spojené. Slovenská daňová reforma dále zjednodušila zákon o daních z příjmů a výpočet daně z příjmů fyzických osob, byla zavedena jediná sazba DHP ve výši 19%, která však byla v roce 2007 znovu doplněna o sníženou sazbu ve výši 10% na vybrané komodity. Upraveny byly i sazby spotřební daně, s nimiž se pohybuje nejvíce, neboť se udržuje pravidlo, že se jedná o sazby na takové komodity, kde při zvýšení daně nedojde k poklesu jejich prodejů a tedy k poklesu daňových příjmů.¹¹¹

V následující tabulce je ukázáno, jak se projevila změna sazeb a daňového systému na příjmech státního rozpočtu v prvním roce změn, tedy v roce 2004.

Tab. č. 10: Vývoj daňových příjmů slovenského státního rozpočtu (v mil. SKK)

	2001	2002	2003	2004
Daně z příjmů, zisků a kapitálového majetku	57 483	67 175	70 149	60 581
Daň z majetku	1 639	2 204	2 664	2 735
Domácí daně na zboží a služby	101 968	115 569	123 269	144 274
Daně z mezinárodního obchodu a transakcí	3 923	3 996	4 065	1 908
Celkové daňové příjmy	162 013	188 944	200 147	209 498

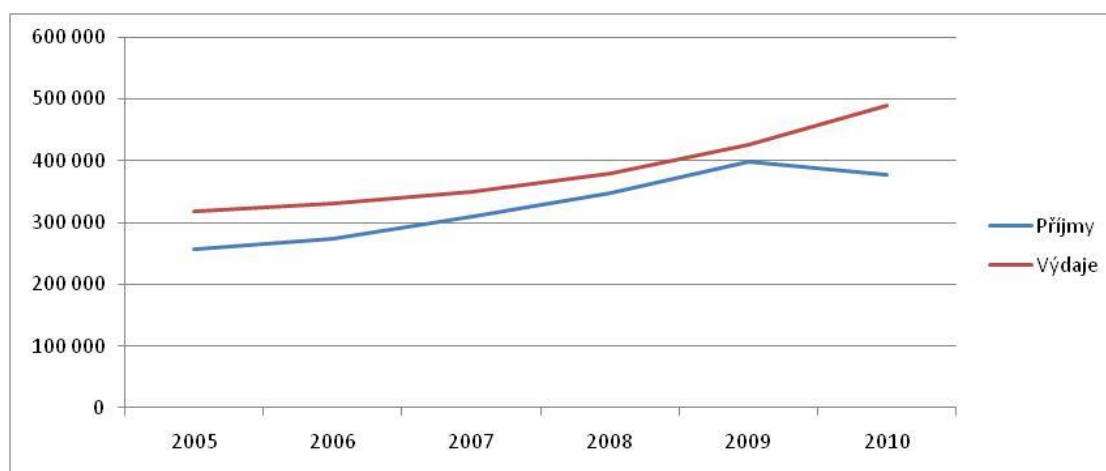
Zdroj: Niedlová¹¹²

Jak je patrné, pro první rok reforma přinesla úspěch. I když došlo ke snížení příjmů u vybraných daní, celkové daňové příjmy vzrostly. Zda lze reformu považovat za úspěšnou ukáže, až následující vývoj. Graf č. 7 tento vývoj ukazuje, a to na číslech, která byla odsouhlasena v zákonech o státním rozpočtu země.

¹¹¹ NIEDLOVÁ, P. *Co Slovensku přinesla daňová reforma* [online] 21. července 2005. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/50624/>>.

¹¹² NIEDLOVÁ, P. *Co Slovensku přinesla daňová reforma* [online] 21. července 2005. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/50624/>>.

Graf č. 7: Vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu SR (v mil. SKK)¹¹³

Zdroj: MFSR¹¹⁴

Jak je patrné, i Slovenská republika se na konci sledovaného období, podobně jako Česká republika, dostala do problému, kdy příjmy výrazně klesly, naopak výdaje nadále rostou. Rozhodně je zde nutné vidět určitý vliv ekonomické krize, i když ani zde to není jediný faktor. Jedním z dalších faktorů může být snaha premiéra Fica znovu se zaměřit na první pilíř sociální politiky, tedy státní důchody, což vede k tomu, že se budou zvyšovat výdaje v této oblasti.¹¹⁵ Ale přesto je na grafu patrné, že do doby krize docházelo k poměrně výraznému přibližování příjmů k výdajům. Reformy tak lze do jisté míry považovat za úspěšné.

V současné době, kdy se Česká republika dostala do problémů veřejných financí, je potřeba, aby zvážila, jaké změny udělat, nikoli zda je udělat. Je naprosto nezbytné, aby došlo k dalším reformám, nejlépe daňovým a hlavně z hlediska důchodového systému, který je stále ještě zaměřen sociálním směrem, kdy v současné době je ale vhodné, aby se část nákladů přenášela do soukromého sektoru, kde i sami pojištěnci mohou mít vyšší výnosy, než u důchodového pojištění státního, a to díky tomu, že se jedná o formu investiční. Česká republika tedy zaostává za Slovenskou republikou, pokud se reforem týká, neboť úspěch reforem v České republice byl minimální, za to ve Slovenské republice se veřejné finance díky reformám vyvíjely poměrně dobře, a to pět let po sobě.

¹¹³ Pro roky 2009 a 2010 byl použit Radou EU stanovený přepočítávací koeficient 30,1260 Sk na euro, neboť státní rozpočty Slovenska byly v těchto letech již schvalovány v eurech.

¹¹⁴ MFSR. *Zákon o štátnem rozpočte* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6958>>.

¹¹⁵ Podrobněji: FINMAG. *Stále reformovaná reforma* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finmag.cz/clanek/10397/>>.

5. Zavedení jednotné měny

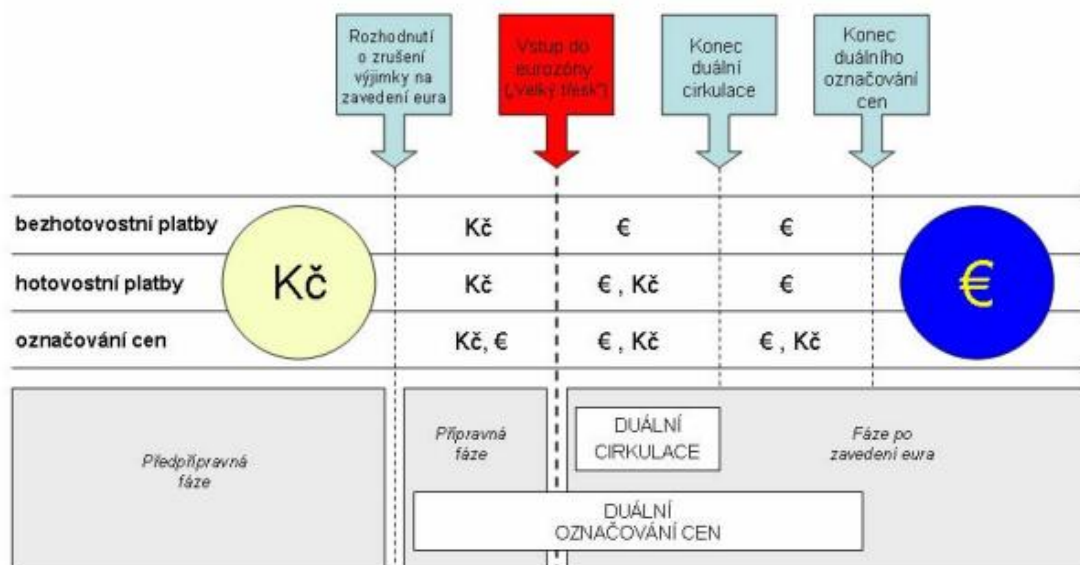
Ač se může do jisté míry zdát předčasné v případě České republiky hovořit o zavedení jednotné měny, je to jeden ze základních cílů tohoto státu. Je to patrné i na skutečnosti, že neustále se vláda snaží výhledově stanovit datum, kdy bude euro přijato. Prozatím neúspěšně, což je dáno nesplněním Maastrichtského kritéria deficitu státního rozpočtu, který Česká republika překračuje a výhledově jej překračovat bude. Snaha stanovit datum je však pochopitelná. Stát musí mít zájem na jednotné měně, a to hned z několika hledisek. Tím prvním je sama skutečnost, že bude mnohem jednodušší směna, nebude potřeba řešit kurzové rozdíly – pokud se bude jednat o obchod v rámci eurozóny. A na HDP země se nejvíce projevuje právě obchod se zeměmi, které euro zavedené mají (Německo, Rakousko, Slovenská republika). Ale zároveň je nutné si uvědomit, že přínos pro Českou republiku může být i z pohledu investic. Zahraniční investoři budou raději investovat do země, kde je stejná měna jako jejich domácí. Ve chvíli, kdy Česká republika nemá stanoveno datum přijetí eura, se snižuje možnost, že se investor rozhodne skutečně pro tuto zemi, a ne například pro Slovenskou republiku, kde již euro zavedeno je. Podrobněji bude tato problematika rozebrána v této kapitole.

Kapitola se zaměřuje především na scénáře zavedení eura. Na slovenský, který se pomalu dokončuje a na český, který ještě nezačal. Cílem je i jejich vzájemné porovnání. Kromě faktické komparace těchto dvou scénářů je cílem kapitoly zhodnocení toho, jaká je situace ve Slovenské republice rok po zavedení eura, stejně tak je primárním výstupem této kapitoly také výhled pro Českou republiku a reálné možnosti zavedení jednotné měny na jejím území.

5.1 Systém určený pro zavedení eura v České republice

Česká republika, i když ještě nemá splněná kritéria, již od roku 2007, kdy byl schválen Národní plán zavedení eura v České republice, má připraven scénář, který by nastal ve chvíli, kdyby došlo ke splnění Maastrichtských kritérií a země se tak mohla přidat k ostatním státům, které již eurozónu tvoří. Tento scénář lze graficky znázornit následujícím způsobem:

Schéma č. 2: Scénář zavedení eura v České republice

Zdroj: MFČR¹¹⁶

Scénář nese označení „jednorázový komplexní přechod na euro“ neboli tzv. „velký třesk“. Schéma samo o sobě je poměrně přehledné. Pokud se zaměříme na jednotlivé fáze, tak v podstatě můžeme říct, že **fáze předpřípravná** probíhá od chvíle, kdy země splní Maastrichtská kritéria, do chvíle, než dojde k faktickému vstupu země do eurozóny. Na příkladu Slovenské republiky je toto snadno reprezentovatelné. Ke splnění kritérií došlo v březnu roku 2008, ale k faktickému vstupu až k 1. lednu 2009. Zde je tedy patrné, že přípravná fáze je hlavně dobou, kdy se má země připravit na přijetí jednotné měny, a to hlavně po technické stránce.

Po fázi předpřípravné následuje **fáze přípravná**, která by měla trvat od data zrušení výjimky pro zavedení eura až do data vstupu České republiky do eurozóny. Jedná se o fázi, kdy stále je jedinou celonárodně platnou měnou česká koruna, ale s tím, že již v této fázi dochází k tzv. duálnímu označování cen, tedy k tomu, že např. na výpisech z bankovního účtu bude částka uvedena nikoli pouze v korunách, ale už také v eurech. Přepočtení by měl být na základě určitého stanoveného koeficientu. Přípravná fáze by současného Národního plánu měla trvat okolo půl roku.

Následuje již přímo vstup do eurozóny, tedy datum, které by bylo ekvivalentní se slovenským prvním lednem roku 2009. Začíná **období duální cirkulace**. Toto období,

¹¹⁶ MFČR. *Národní plán zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 13. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_I_verze_10-FV_pdf.pdf>.

keré by mělo trvat pouze dva týdny a bude představovat tu skutečnost, že sice už je zavedeno euro, ale jako jediná měna pouze pro bezhotovostní platby, v těchto dvou prvních týdnech se ještě stále může platit korunami, a to v rámci hotovostního platebního styku. Obchodníci však již musejí vracet pouze v eurech. Toto opatření je zde hlavně proto, aby si lidé, zde míněno občané-spotřebitelé, zvykli na novou měnu, ale také proto, aby se stará měna stáhla z oběhu a do oběhu se dostala měna nová.

Následující období, které na schématu nenesé žádný název, je obdobím mezi ukončením duální cirkulace a ukončením duálního označování cen. Řekněme tedy **fáze přechodná**. Zde je už ve všech transakcích používáno euro, i když stále ještě dochází k duálnímu označování cen s tím, že toto období by mělo trvat celý rok od vstupu země do eurozóny. Pokud by Česká republika, podobně jako Slovenská republika, vstoupila do eurozóny k 1. lednu určitého roku, duální označování cen by pak mělo trvat nejpozději do 31. prosince tohoto daného roku.

Následuje fáze po zavedení eura, tedy **fáze závěrečná**. Touto fází končí duální označování cen, a to označování povinné. Nepovinně mohou obchodníci nadále ceny vyjadřovat, ale povinnost pro ně zde již nebude existovat. Poměrně dlouhá doba duálního označování cen (povinného), která trvá v podstatě jeden celý rok, je dána tím, aby právě obchodníci a prodejci měli dostatek času na úpravu softwaru, který bude tisknout už pouze v eurech, případně i na vytištění nových cenovek, jídelních lístků, atd. Ale duální označování má i jiný důvod. Občané by nedokázali posoudit cenu výrobku, pokud by byla ihned uváděna pouze v eurech. Je zde tedy i informační charakter, aby si občané země na novou měnu zvykli a naučili se s ní zacházet a postupně vyjadřovat cenu výrobků a služeb pouze na základě této nové měny.

Národním plánem je pak stanoven i kompletní harmonogram toho, jak by se měla Česká republika k eurozóně připojit. Tento harmonogram znázorňuje tyto fáze¹¹⁷:

- 1) **před vstupem do ERM II** – jedná se o přípravnou fázi na vstup do systému ERM II (země musí nejprve splnit ostatní Maastrichtská kritéria, případně by měla být jistota, že budou splněna v nejbližší době),
- 2) **od vstupu do ERM II po rozhodnutí vstupu ČR do eurozóny** – Česká republika musí být v ERM II alespoň 2 roky, aby splnila toto poslední páté kritérium, vzhledem k tomu, že po splnění kritéria stability kurzu by mělo následovat

¹¹⁷ MFČR. *Národní plán zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 13. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_I_verze_10-FV_pdf.pdf>.

poměrně rychlé přijetí jednotné měny, je potřeba upravit zákony dané země, aby na tuto jednotnou měnu byly připraveny, v této fázi se také určuje přepočítávací koeficient pro duální označení cen, na konci fáze vydávají Evropská komise a Evropská centrální banka souhrnnou zprávu o tom, zda je možná udržitelná konvergence,

- 3) **od rozhodnutí zrušení výjimky po den vstupu do eurozóny** – ukončení technické přípravy a přijetí jednotné měny – vytištění bankovek a ražba mincí (dostatečného množství), předzásobení bank a maloobchodů novým oběživem, aplikace pravidel o duálním označování cen, apod.,
- 4) **po vstupu do eurozóny** – v podstatě se jedná o průběh, který je zobrazen výše na schématu, hlavním cílem tohoto období je stažení původní měny, výměna staré měny za novou, sledování vývoje cenové hladiny, aplikace pravidel a legislativních opatření proti zneužívání nové měny, informování veřejnosti o změnách, ke kterým dochází.

Harmonogram je již stanoven, ale zatím ještě nebyl aktualizován, stejně jako nebyl aktualizován celý Národní plán, což je samozřejmě způsobeno skutečností, že země se na přijetí eura fakticky zatím nepřipravuje. Česká republika se snaží splnit Maastrichtská kritéria, která jsou v současné době úskalím toho, než bude možné dojít k samotným přípravám na přijetí eura.

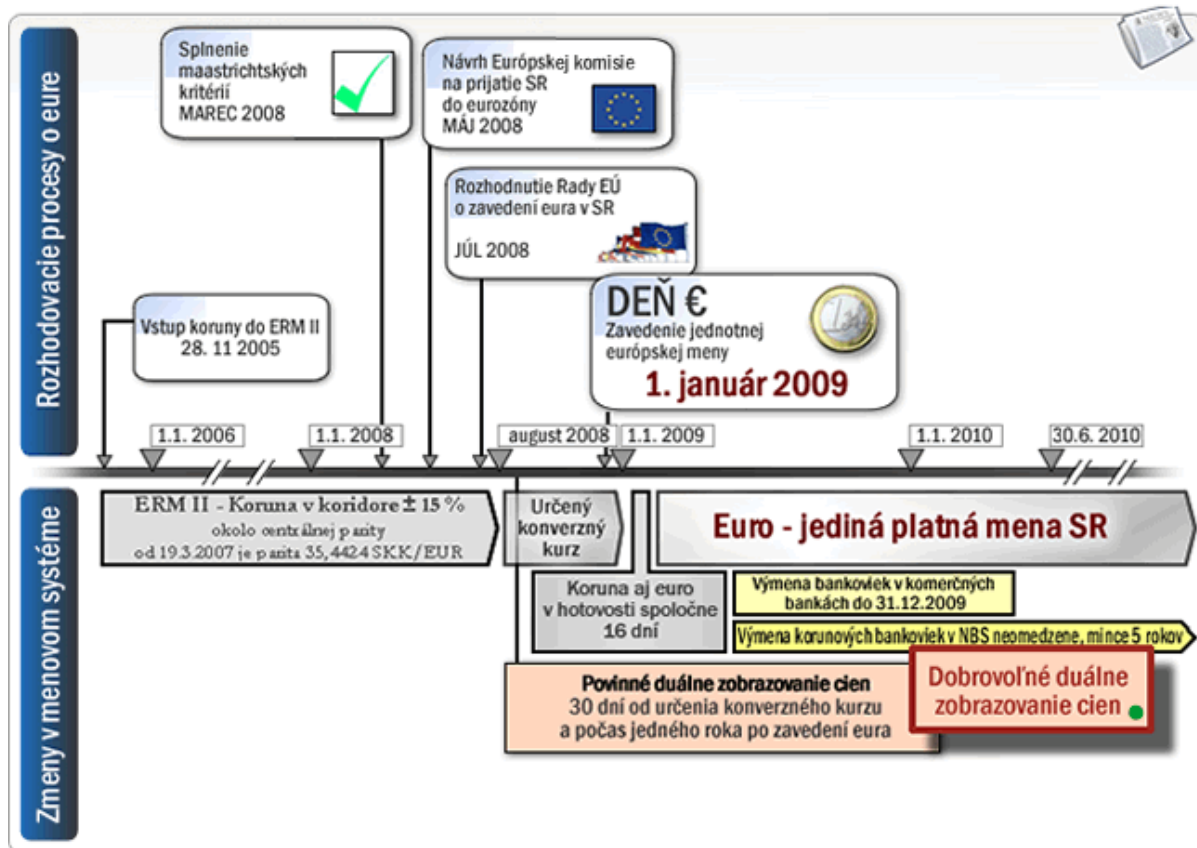
5.2 Systém zavedení eura v SR

Slovenská republika již svůj scénář naplnila a téměř ukončila. Euro zde bylo přijato k 1. lednu 2009, což znamená, že první fáze scénáře zavedení jednotné měny započaly již v roce 2008, kdy země splnila Maastrichtská kritéria a mohla tak skutečně s přípravami na vstup do eurozóny začít.

Scénář se příliš neliší od toho, který je plánovaný pro Českou republiku, což je i logickým faktem, neboť je v podstatě zbytečné, aby docházelo k jinému zavádění. Zvláště proto, že zavedení v SR bylo úspěšné. Tedy z toho hlediska, že měna zde funguje již přes rok a není potřeba měnit harmonogram a jeho časové rozložení. Následující schéma znázorňuje komplexní harmonogram zavádění eura v SR, a to od chvíle, kdy země

vstoupila do systému ERM II a bylo jí tak umožněno splnit i poslední Maastrichtské kritérium.

Schéma č. 3: Scénář zavedení eura v SR

Zdroj: EUROMENA¹¹⁸

Schéma je v tomto prípade mírně nepřehledné, ale následující harmonogram, který už je v podstatě u svého konce, je jednoznačnější (v závorkách bude uvedeno, jak si v jednotlivých bodech stojí Česká republika)¹¹⁹:

- 1) **24. září 2004** – rok 2009 stanoven jako rok pro přijetí eura ve Strategii (Česká republika strategii vypracovala již v roce 2003, v současné době však není stanoveno jednoznačné datum pro přijetí eura),
- 2) **6. července 2005** – vypracován národní plán (v České republice tomu bylo v roce 2007 – u tohoto bodu zatím Česká republika skončila),

¹¹⁸ EUROMENA. *Harmonogram zavedenie eura* [online]. [cit. 13. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euromena.sk/harmonogram-zavedenia-eura/9350s>>.

¹¹⁹ EUROMENA. *Harmonogram zavedenie eura* [online]. [cit. 13. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euromena.sk/harmonogram-zavedenia-eura/9350s>>.

- 3) **28. listopadu 2005** – vstup Slovenské republiky do systému ERM II,
- 4) **březen 2008** – Slovenská republika splnila Maastrichtská kritéria pro vstup do eurozóny,
- 5) **květen 2008** – Evropská komise a Evropská centrální banka vydaly konvergenční zprávu, v podstatě návrh o tom, že ve Slovenské republice je možné euro zavést,
- 6) **květen 2008** – Evropská komise podala Radě EU návrh na rozhodnutí o zavedení eura v SR,
- 7) **květen až červen 2008** – konzultace návrhu o zavedení eura Rady EU s Evropským parlamentem,
- 8) **červenec 2008** – Rada EU rozhodla o zavedení eura v SR a stanovila přepočítávací kurz,
- 9) **srpen 2008** – počíná duální zobrazování cen,
- 10) **1. ledna 2009** – vstup Slovenské republiky do eurozóny a zavedení eura,
- 11) **1. ledna až 16. ledna 2009** – duální oběh, kdy spotřebitelé mohou platit v eurech i slovenských korunách, vráceno jim je pouze v eurech, stejně tak pouze v eurech probíhají i bezhotovostní operace,
- 12) **30. června 2009** – končí možnost výměny korunových mincí ve slovenských komerčních bankách (bankovky je nadále možné v komerčních bankách vyměňovat), tato možnost dále trvá pouze v NBS,
- 13) **31. prosince 2009** – končí nutnost duálního zobrazování cen, ale pokračuje možnost nepovinného duálního označování,
- 14) **31. prosince 2009** – v komerčních bankách již není možné vyměňovat ani bankovky, pokud si chtějí občané země vyměnit bankovky, je to možné již pouze v NBS, a to s tím, že není stanoveno datum, kdy by měla být výměna korunových bankovek na eura ukončena,
- 15) **30. června 2010** – bude ukončeno nepovinné duální zobrazování cen, označení slovenská koruna by mělo naprosto vymizet,
- 16) **31. prosince 2013** – NBS přestane vyměňovat korunové mince, pokud nebude odvoláno, bankovky budou nadále vyměňovány.

V době psaní práce jsou již v podstatě všechny fáze harmonogramu ukončeny a Slovenská republika je zemí, které má již plně zavedeno euro na všechny operace, s korunami se již nedá platit, i jejich výměna je pouze omezená.

5.3 Porovnání zavádění eura

Jak již bylo řečeno, scénáře zavedení eura jsou si velmi podobné, proto se podívejme na jednotlivé roky od 2004, kdy obě země vstoupily do Evropské unie. Je vhodné se podívat na jednotlivé skutečnosti, které země v jednotlivých letech odlišovaly, případně spojovaly. Následující tabulka vyjadřuje zásadní rozdíly mezi zaváděním eura v jednotlivých zemích, respektive snahou přistoupit do eurozóny.

Tab. č. 11: Základní rozdíly mezi ČR a SR z hlediska přistupování k eurozóně

Česká republika	Rok	Slovenská republika
Vstup země do EU	2004	Vstup země do EU, daňová reforma
Neplnění Maastrichtských kritérií, ale vývoj ukazuje, že by schodek státního rozpočtu mohl jít pod požadovanou hodnotu	2005	Reforma důchodového systému, Národní plán, vstup do systému ERM II (SR měla schodek pod 3%)
Země si stanovuje scénář, jak bude euro zaváděno, ale i přesto, že se vývoj schodku ostává do dostatečných hodnot, země nepodniká další kroky, není zde dostatečné zajištění a záruka vhodného vývoje schodku, což se o dva roky později ukazuje	2006	Slovenská republika sice v tomto roce nesplňuje hodnotu 3% HDP u schodku, ale výhledově (k datu stanovenému pro přijetí) se plnění očekává
Přijat Národní plán, který doposud nebyl aktualizován, došlo však k aktualizaci Strategie	2007	Přijat Národní plán, země plní všechna kritéria, kromě stability kurzu
Až v tomto roce dochází k prvním reformám – reforma veřejných financí a zdravotnictví, očekává se další pozitivní vývoj schodku, země by měla přejít ke skutečnému přistupování	2008	Země splnila všechna kritéria (dva roky po sobě měla dostatečnou hodnotu schodku), může dojít k přípravám pro faktické zavedení jednotné měny, legislativní příprava, Rada EU vstup země do eurozóny schválila
Reforma se v podstatě minula účinkem, dochází k největšímu schodku za 6 let, nepředpokládá se, že by následující rok	2009	Zavedení jednotné měny, země se však dostává také do určitých problémů veřejných financí, je možné, že dojde k dalším reformám
Země schválila rekordní schodek, inspekce MMF, dochází k nejistotě ve veřejných financích, výrazně roste i veřejný dluh, potřeba dalších reforem, jinak nebude možné euro přijmout a země se může dostat do problémů ekonomických, výhledově bude euro přijat spíše v dlouhodobém horizontu, přesné datum nestanoveno	2010	Země schválila rekordní schodek, na euro to zatím vliv nemá, samozřejmě dodatečné neplnění kritérií neznamená

Zdroj: Vlastní shrnutí

Na srovnání je patrné, že základní problém v tom, proč Česká republika nepřijala jednotnou měnu, zatímco Slovenská republika ano, lze vidět ve skutečnosti, že SR na přijetí měla skutečně enormní zájem. Již v roce vstupu do Evropské unie zavedla daňovou reformu a hned rok následující i reformu důchodového systému. Česká republika žádnou podobně zásadní reformu nepřijala, i když částečně byl pozměněn daňový systém, nikoli však tak, aby to vedlo k lepším bilancím v rámci veřejných financí. Důchodová reforma se zdá téměř nezbytností, ale i zde je potřeba být velmi opatrný. I Slováci v současné době mají určité problémy – podrobněji v následující podkapitole.

Právě kvalita reforem, které by měly být provedeny, rozhodne o tom, zda Česká republika přistoupí k eurozóně. Ale jak již bylo řečeno, Česká republika nespĺňuje Maastrichtská kritéria, a to ani výhledově pro rok 2010, nedá se předpokládat, že by kritérium státního schodku naplnila v roce 2011, a tak se možnost přijetí jednotné měny neustále vzdaluje. Země sama by se měla nejprve dostat z problémů, které v současné době z hlediska veřejných financí má, a až pak může pomýšlet na přijetí jednotné měny. Rozhodně není vhodné, aby bylo hledáno řešení pro splnění kritérií, ale hledání takové cesty, která povede ke stabilizaci veřejných financí a následně i k možnosti přijetí eura. Pokud by Česká republika cíleně reformovala za účelem splnění kritérií, mohla by být taková opatření krátkozraká, ale samotné zavedení eura není řešením problémů. Je potřeba, aby reformy, které musí nezbytně přijít, měly dlouhodobý stabilizující charakter. Státní rozpočet musí dostat takové impulsy, které povedou ke zvýšení příjmů, ale hlavně ke snížení výdajů, které jsou skutečně obrovské. Nejvhodněji se jeví reforma v oblasti sociální, kde je možné ušetřit nejvíce, ale i vhodnější daňová reforma, méně problémová reforma zdravotnictví a změny ve veřejné správě by měly napomoci tomu, aby země vyvíjela, nejen ekonomicky ale i politicky pozitivně.

Stabilizace veřejných financí je tedy základem toho, aby se Česká republika dostala z problémů a následně pak mohla přijmout i jednotnou měnu. Jak se totiž ukázalo, Česká republika nemá ekonomické problémy ve všech oblastech. Monetární politika je poměrně stabilní, výkyvy v inflaci jsou efektivně vyrovnávány nástroji ČNB. Česká republika tedy rozhodně není problémovou ekonomikou, jako například Řecko, ale je zde nutné učinit určitá opatření, aby i problémové oblasti byly eliminovány.

5.4 Euro v SR a ekonomická situace země rok po zavedení

„Jsem přesvědčen, že zavedení eura je neopakovatelný historický úspěch Slovenské republiky,“ řekl v polovině prosince 2009 slovenský premiér Robert Fico. Dodal, že dalším státům na dlouhou dobu ujel vlak. Na druhou stranu hlavní ekonom Evropské banky pro obnovu a rozvoj řekl, že země s vlastní měnou s volným kurzem se v krizi ukázaly silnějšími. Platit to mělo například pro Českou republiku či Polsko, jejichž kurs sice oslabil, což ale vedlo ke zvýšení vývozu.¹²⁰ Je tedy euro výhodou?

Pokud se podíváme na země, které byly v Evropě nejvíce dotčeny krizí, můžeme jmenovat Maďarsko, Řecko, Island, Španělsko, Itálie, Irsko, Pobaltské země. Jedná se o poměrně různorodé země, které je vhodné rozdělit do tří skupin:

- země, které mají zavedené euro – Španělsko, Itálie, Irsko, Řecko,
- země, které euro nemají – Maďarsko, Island,
- země, které euro nemají, ale kurs jejich domácí měny je na euro vázán – Litva, Lotyšsko, Estonsko.

Jak je patrné, nelze jednoznačně říci, zda je euro výhodou či nikoli. Pokud se podíváme na srovnání České republiky na základě veřejných financí, dojdeme k tomu, že schodek v SR vzrostl sice více, ale na druhou stranu se uvádí, že slovenská ekonomika se z krize dostává lépe a hodnoty znovu rostou rychleji, než v České republice.¹²¹ Nabízí se tedy sice otázka, zda je dobře či špatně, že Česká republika euro nepřijala, ale jednoznačnou odpověď v podstatě není možné uvést. Jak přijetí, tak nepřijetí má své určité výhody, ale v době krize nelze jasně rozlišit, zda je lepší mít vlastní měnu, či nikoli. Maďarsko vlastní měnu mělo a krize se na něm podepsala velmi výrazně, Island ani nepatří do Evropské unie a dopady krize zde byly také velmi vážné. Na druhou stranu Řecko má jednotnou měnu a je v podstatě před státním bankrotem a velmi špatně dopadly i Pobaltské země, které sice pouze váží své měny na kurz eura, ale došlo u nich k výraznému poklesu HDP (uvádí se až o 20%) a stejně tak i k nárůstu nezaměstnanosti (až dvojnásobnému).¹²²

V době psaní práce již euro funguje v SR jako jediná měna přes rok. Jaké jsou ohlasy na jednotnou měnu? Jak se změnila ekonomika země? Již něco bylo naznačeno v rozboru Maastrichtských kritérií a jejich plnění po vstupu Slovenské republiky do

¹²⁰ CVRČEK, M. Slovensko: rok s eurem. *Reflex*. 7. ledna 2010, č. 1, s. 16-17.

¹²¹ CVRČEK, M. Slovensko: rok s eurem. *Reflex*. 7. ledna 2010, č. 1, s. 16-17.

¹²² CVRČEK, M. Slovensko: rok s eurem. *Reflex*. 7. ledna 2010, č. 1, s. 16-17.

eurozóny. Velké obavy byly o nárůst inflace, ale jak se ukázalo, v tomto případě je Slovenská republika v podstatě bezproblémová. Je však nutné říci, že v tomto ohledu se nejedná o ekonomickou sílu země a stabilitu přechodu na společnou monetární politiku. K většímu cenovému růstu nedošlo hlavně proto, že se země na zvyšování cen připravila. Součástí zákona o zavedení meny euro jsou i paragrafy, které poměrně striktně trestají přílišný nárůst cen spojený s přechodem na novou měnu. Podnikatelům při zavedení jednotné měny hrozily pokuty až ve výši 60 tisíc euro.¹²³

Vážný problém však nastal v jednom z nejkritičtějších ukazatelů (alespoň v případě České republiky), tedy u schodku státního rozpočtu. Příčinou výrazně zvýšeného schodku státního rozpočtu je globální krize, alespoň tak je to Slovenskou vládou vysvětlováno.¹²⁴ Pokud se podíváme na následující tabulku, můžeme vidět, jak se obě země s krizí patrně vyrovnají. V tabulce jsou uvedeny zatím pouze predikční hodnoty růstu reálného HDP pro následující roky.

Tab. č. 12: Reálné HDP ČR a SR – predikce (v %)

	Česká republika	Slovenská republika
2008	2,5	6,2
2009	-4,8	-5,8
2010	0,8	1,9
2011	2,3	2,6

Zdroj: EUROSTAT¹²⁵

Zde je patrné, že se očekává, že Slovenská republika se z recese dostane poměrně rychle a dojde k většímu růstu HDP, než v České republice. Rozdíly však nejsou natolik vysoké, aby bylo možné jednoznačně říci, že jednotná měna má za následek větší pokles v době krize, anebo naopak je vhodnější v období nové expanze. Spíše se zdá, že rozdíly jsou zde minimální. O kolik více pokleslo HDP v SR vůči ČR, o to více by mělo znovu narůst.

¹²³ CVRČEK, M. Slovensko: rok s eurem. *Reflex*. 7. ledna 2010, č. 1, s. 16-17.

¹²⁴ *Slovenský deficit se zvyšuje. Přesáhne 6,3% HDP* [online] 2. listopadu 2009. [cit. 20. února 2010].

Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=651741>>.

¹²⁵ EUROSTAT. *Real GDP growth rate* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>>

Zajímavé jsou kroky, které slovenská vláda přijala, aby zmírnila dopady krize, a zabránila velkým podnikům, aby ukončily svou činnost, případně propouštěly. Vláda země totiž schválila zákon, podle kterého může každé větší firmě zakázat hromadné propouštění, přerušit provoz a prodávat majetek pod cenou. Tato omezení se budou týkat podniků, které vláda vyhlásí za strategické. Na každou takovou firmu bude mít navíc stát předkupní právo v případě, že by se ji majitelé nebo správci rozhodli prodat.¹²⁶ Opatření bylo přijato vzhledem k velkému propouštění právě u strategicky významných společností, zejména v automobilovém průmyslu. Má tak dojít k tomu, že zaměstnanost nebude rapidně klesat, zároveň se tak do značné míry omezuje vlastnictví. Je zřejmé, že tento zákon má mnoho kritiků.

Práce pojednala o tom, že díky tomu, že Česká republika ještě nemá ani stanovené datum, kdy by měla být přijata jednotná měna, může dojít k tomu, že se jí začnou vyhýbat investoři, kteří se budou zaměřovat spíše na země, kde euro zavedeno je. Tímto státem může být Slovenská republika. Pokud se však podíváme do následující tabulky, nemůžeme říci, že euro má zásadní vliv na investice do daného regionu.

Tab. č. 13: Vývoj PZI (přijatých) v ČR a SR (v mil. EUR)

	Česká republika	Slovenská republika
2005	3 061	504
2006	3 811	1 010
2007	5 810	1 268
2008	8 500	1 350

Zdroj: EUROSTAT¹²⁷

Jak je z čísel patrné, nelze hovořit o tom, že by euro znamenalo více přímých zahraničních investic do dané země. Naopak, Slovenská republika v tomto ohledu poměrně zaostává, i když je pravdou, že i zde je trend rostoucí. Česká republika však Slovenskou republiku výrazně v tomto ukazateli předčí. Zde jsou tedy jiné zásadní faktory, než euro, jako například investiční pobídky a další výhody, které ekonomika a legislativa dané země nabízí. Přesto se dá hovořit o tom, že investoři do SR dále přicházejí. „Euro bylo například

¹²⁶ Slovenský recept na krizi: „znárodnit“ větší firmy [online] 29. října 2009. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/prace/clanek.phtml?id=651395>>.

¹²⁷ EUROSTAT. EU direct investment positions [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://nui.epp.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=bop_fdi_pos&lang=en>.

i jedním z důvodů, proč bude automobilka Volkswagen rozšiřovat výrobu právě v SR a na příští rok je ohlášená i další investice výrobců elektroniky AU Optronics.¹²⁸ Bohužel v době psaní práce nebyla dostupná data pro rok 2009, tudíž není možné vyvozovat přesnější závěry.

Jak tedy zhodnotit situaci ve Slovenské republice? Výzkum ukázal, že sami obyvatelé, jsou s novou měnou poměrně spokojeni. Celé tři čtvrtiny Slováků se na euro dívá pozitivně.¹²⁹ Přesto jsou zde určité hlasy, které říkají, že díky euru došlo ke zdražování, jak však bylo v práci rozebráno, tyto názory jsou poměrně liché. Ke zvýšení inflace sice došlo, ale pouze minimálně, cenová hladina tak rozhodně nerostla nijak závratně. A tak jediným problémem pro občany je praktické hledisko, a to skutečnost, že více než dříve, jsou nuceni nosit v peněženkách mince.

Slovenská republika přijala euro se všemi jeho výhodami i nevýhodami. Výhodou je jednoznačně šance přilákat více investorů, pro turisty se hlavní výhoda objevuje ve skutečnosti, že nejsou nuceni vyměňovat si peníze, stačí jim jedna jediná měna, a stejně tak plynou kurzové výhody i pro společnosti, jež již nemusí hlídat kurzové riziko. Nevýhody lze vidět především ve skutečnosti, že SR již neřídí svou vlastní monetární politiku, ta již neexistuje, zároveň např. v roce 2009 došlo k určitému snížení vývozu, protože euro posilovalo oproti ostatním měnám. Toto již Slovenská republika svými zásahy neovlivní.

Určitou nevýhodou přijetí jednotné měny byla i skutečnost, že se společností, tedy soukromému sektoru, zvyšují náklady, a to kvůli zavádění nového softwaru a nových systémů, které musejí pracovat s jinou měnou. S touto nutností je potřeba počítat, a to hlavně proto, že společností nikdo tyto náklady neuhradí, musí si je hradit samy. Česká republika má do jisté míry výhodu, neboť může vycházet z hodnot, které byly zjištěny při zavádění v SR. Jedná se samozřejmě pouze o odhady, protože přesná čísla je v podstatě nemožné zjistit, neboť by bylo nutné dělat výzkum u každé společnosti a u každého podnikatele. Následující tabulka tedy ukazuje, jaké jsou odhadované jednorázové náklady soukromého sektoru při zavedení eura. Posuzuje se na základě velikosti podniku vzhledem k jeho obratu.

¹²⁸ BURIÁNKOVÁ, L. *Rok po zavedení eura převažuje na Slovensku spokojenost* [online] 14. prosince 2009. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW:

<http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevrole/_zprava/670390>.

¹²⁹ BURIÁNKOVÁ, L. *Rok po zavedení eura převažuje na Slovensku spokojenost* [online] 14. prosince 2009. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW:

<http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevrole/_zprava/670390>.

Tab. č. 14: Odhad nákladů na zavedení eura v SR

	Počet zaměstnanců	Podíl nákladů na ročním obrátu v %
Mikro podnik	0 – 9	0,22
Malý podnik	10 – 49	0,29
Střední podnik	50 – 249	0,28
Průměr		0,27
Velké podniky	250 – 499	0,24
	500 – 999	0,11
	1000 a více	0,07
Průměr		0,09

Zdroj: NBS¹³⁰

Soukromé společnosti na zavedení eura budou muset vynaložit náklady navíc, ale s tím, že díky výhodám by se jim toto mělo vrátit. O tomto předpokladu lze velmi polemizovat. Ano, pokud přihlídneme k tomu, že nebude existovat kurzové riziko při obchodu s eurozónou, lze vidět, že se náklady při zavedení vrátí. Ale stejně tak je důležité nezapomenout, že i ve Slovenské republice došlo k tomu, že na počátku roku 2009 vlivem kurzu došlo k poklesu vývozu, takže společnosti v podstatě dále na euru trátily. I z tohoto faktu by se mohla Česká republika poučit.

Pokud se týká nákladů, je pak důležité si uvědomit, že jsou zde ještě náklady státní, a to náklady na konverzi měny. Tabulka ukazuje, jaké byly odhadované náklady v jednotlivých zemích.

Tab. č. 15: Odhadované náklady na měnovou konverzi

Země	Podíl nákladů na HDP v %
Slovenská republika	0,3 – 0,8
Nizozemsko	0,7
Německo	0,6
Rakousko	0,7
Velká Británie	1,26

Zdroj: NBS¹³¹

¹³⁰ NBS. *Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor v SR* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/06_kol2.pdf>.

¹³¹ NBS. *Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor v SR* [online] 2006. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/06_kol2.pdf>.

Zavedení eura tedy není příliš levnou procedurou a i s tímto musí přistupující země počítat a přizpůsobit tomu svou politiku veřejných financí. Schodek se může zvednout v podstatě až o 1% HDP, což není zanedbatelná hodnota.

Z krátkodobého hlediska lze těžko posoudit, zda převažují pozitiva či negativa. Z dlouhodobého hlediska by měla převažovat pozitiva. Ale je nutné sledovat, jak se bude euro vyvíjet na pozadí problémových zemí, mezi které patří hlavně Řecko.

Slovenská republika chtěla přijmout euro a nutno přiznat, že si nemohlo vybrat vhodnější období. V současné době je v podstatě nemožné, aby v krátkodobém horizontu nová země přistoupila do eurozóny. Většina zemí nesplňuje Maastrichtská kritéria – hlavně kritéria veřejných financí. Je však nutné podotknout, že nikoli pouze země, které chtějí jednotnou měnu přijmout, ale i ty, které ji mají, tato kritéria neplní. Je až zarážející, že v současné době v podstatě pouze dvě země (Finsko a Lucembursko) splňují hodnoty Maastrichtských kritérií.¹³² Zde by se Evropská unie měla jednoznačně zamyslet nad tím, jestli je správné, aby po vstupu do eurozóny země již nemusely tyto hodnoty dodržovat. Například stav Řecka je v tomto ohledu naprosto tragický, nehledě k tomu, že již při zavádění eura země falšovala statistiky. Tyto země táhnou eurozónu dolů, i když samozřejmě jedinec nedokáže potopit celou měnovou unii. Nelze však než doporučit buď změnu přístupových kritérií, anebo systému po vstupu do eurozóny. Evropská unie a Hospodářská a měnová unie jsou ještě příliš diverzifikovanými společenstvími, kde ekonomická síla každého člena je naprosto odlišná od ostatních.

4.5 Výhledy České republiky pro přijetí jednotné měny

Vláda oznámí termín přijetí společné evropské měny v České republice 1. listopadu 2009. Tato věta zazněla v průběhu roku 2009. Na počátku roku 2010 ještě datum známo není. Výhledy české republiky nejsou příliš příznivé. Hlavně ne ve chvíli, pokud nebude vytvořena komplexnější reforma. Bezpodmínečně musí dojít ke snížení vládních výdajů. Příjmy se budou těžko zvyšovat, již se poměrně výrazně měnily sazby, reforma daně z příjmů fyzických osob byla natolik zásadní, že je nesmyslné ji měnit znovu, alespoň ne do chvíle, dokud nebude vytvořen vhodnější systém. Ale DPH se již zvýšila několikrát, spotřební daň neustále zvyšovat nejde. Majetkové daně jsou natolik nízké, že jejich zrušení

¹³² CVRČEK, M. Slovensko: rok s eurem. *Reflex*. 7. ledna 2010, č. 1, s. 16-17.

je dalším krokem, k němuž by mělo dojít. Proto je tedy potřeba zaměřit se hlavně na výdaje státního rozpočtu.

Základní reformou, která by měla být uvedena v chod je reforma důchodového systému. Dle mého názoru je v tomto ohledu Slovenská republika poměrně dobrým příkladem, i když je pravdou, že i zde jsou v současné době v této oblasti problémy a vláda se snaží vrátit se hlavně k prvnímu pilíři, tedy veřejnému (státnímu) důchodovému pojištění. Přesto je dle mého názoru zásadní, aby i zde byla vytvořena vhodná právní úprava, která by vytvořila povinnost soukromého důchodového pojištění, docházelo by tedy k vyplácení nikoli ze státního rozpočtu, ale i z investičních fondů. Tato reforma je navíc zásadní i z toho hlediska, že její dopady nejsou pouze pro současnou generaci, ale i pro generace budoucí. Bez komplexnější reformy sociálního systému se bude Česká republika nadále topit v problémech veřejných financí.

Reformovat by se mělo však mnohem více oblastí. Lze mezi ně zařadit zejména tyto:

- již zmiňovaná daňová soustava – zrušením vybraných daní,
- zdravotnictví – současný stav je natolik problémový, že je potřeba znovu zvážit regulační poplatky a buď je zavést skutečně pevně, anebo úplně zrušit, jejich promíjení, respektive proplácení krajem je nesmyslné a neřeší naprosto nic,
- veřejná správa – komplikovanost a přebujelost úřednického aparátu je natolik složitá a finančně náročná, že odčerpává zbytečně velké částky ze státního rozpočtu, navíc trpí zbytečnými problémy – daň z příjmu je v současné době počítána ze základu, který je shodný pro výpočet sociálního i veřejného zdravotního pojištění, bylo by mnohem jednodušší vytvořit jediný formulář, který bude moci být podán na jednom místě – Czech POINT a Datové schránky jsou rozhodně kroky kupředu, je potřeba je dále rozvíjet,
- platy státních zaměstnanců – mělo dojít k jejich snížení, ale v podstatě se nic takového nestalo, obrovské ztráty Českých drah v kontrastu s obrovskými platy jejich manažerů jsou zarážející.

Česká republika má rozhodně několik různých cest, kde může na výdajích státního rozpočtu ušetřit. Bohužel dochází k určité stagnaci a schvalování opatření krátkodobého či dokonce jednorázového charakteru – „balíček úsporných opatření“. Tento problém je i na bedrech vlády, respektive Parlamentu ČR, který není v současném stavu schopen přijmout

bez kompromisů a úprav takové zákony, které zemi zlepšit problematickou situaci. Zůstává otázkou, zda předčasné volby, k nimž by v roce 2010 mělo dojít, jsou příslibem, anebo spíše obavou.

Na počátku roku 2010 se hovoří o tom, že euro by mohlo být v České republice přijato v roce 2015 nebo 2016. Dle mého názoru to jsou skutečně minimální termíny, kdy bude teprve možné euro přijmout. Veřejné finance země se nenacházejí v takové situaci, aby se mohlo počítat s kratším horizontem. Přesto bude velmi záležet na tom, jak se vláda země k přijetí eura, ale hlavně ke zlepšení stavu veřejných financí postaví. Snížení schodku státního rozpočtu by mělo být primárním cílem, nikoli pouze z hlediska vstupu do eurozóny.

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce byla analýza systémů a způsobů zavádění eura v České republice a Slovenské republice, porovnat jaké jsou zde rozdíly a popsat důvody, proč Slovenská republika zavedla euro dříve než Česká republika.

Základní důvod, proč Slovenská republika přijala euro dříve, a to výrazně dříve, než Česká republika, je v tom, že SR dokázala správně vyhodnotit situaci a zvolila efektivní a kvalitní nástroje k tomu, aby dosáhla tohoto cíle, který se pro zemi stal primárním. Země se nacházela v ekonomickém růstu a dokázala toho využít tím, že přijala takové reformy, které zemi ušetřily náklady státního rozpočtu a naopak do jisté míry zvýšily příjmy. Slovenská republika pak byla schopná splnit Maastrichtská kritéria a vstoupit do eurozóny čtyři a půl roku po vstupu do Evropské unie.

Česká republika v tomto ohledu jednoznačně zaváhala. I ona se nacházela v ekonomické expanzi, ale místo toho, aby tuto skutečnost využila ve svůj prospěch, zaspala, a reformu, která měla pomoci státnímu rozpočtu, přijala až v roce 2008, kdy se v podstatě naprosto minula účinkem, a to i díky tomu, že ekonomika začala výrazně klesat v důsledku hospodářské krize. Základní problém, proč ČR nepřijala jednotnou měnu, je tedy v tom, že nedokázala odhadnout vhodnou dobu pro přijetí a zařídit svou politiku podle toho. Do jisté míry se v tomto ohledu promítla politická krize, kdy v současné době není možné, aby se jednotlivé strany dohodly na čemkoli, co bude pro zemi skutečně přínosné. V ostatních ohledech, nejen z hlediska Maastrichtských kritérií, ale i pokud se týká například otevřenosti ekonomiky, si země stojí poměrně dobře. Přijetí jednotné měny se však odkládá a není ani stanoveno, kdy by k zavedení eura mělo, alespoň rámcově, dojít.

Dílčím cílem práce bylo zjištění, jaké jsou dopady zavedení eura v obou zemích, ať už skutečné ve Slovenské republice, či předpokládané v České republice. Práce určila, že není jednoznačně možné stanovit, zda zde převažují výhody a nevýhody, protože zavedení eura s sebou přináší oba tyto faktory. Nevýhody lze vidět v nákladech, jež je nutné vynaložit na zavedení, v zániku národní monetární politiky, ale na druhou stranu, euro je jednou z nejsilnějších měn na světě, odpadá kurzové riziko a není nutné směňování na jinou měnu při turismu. A pokud si uvědomíme, že hlavní mezinárodní obchod Slovenské republiky, ale i České republiky, probíhá se zeměmi Evropské unie, které jsou součástí

eurozóny (např. Německo, Rakousko), je zavedení jednotné měny jednoznačně výhodou. A to i z toho hlediska, že euro přitáhne investory.

Česká republika promeškala nejvhodnější dobu pro vstup do eurozóny, ale na druhou stranu nelze říci, že by euro bylo tím základem, který české ekonomice pomůže vzhůru. Stabilní politická scéna, kvalitně sestavovaný rozpočet a takové nástroje, které drží fiskální politiku v určitých mezích, jsou zde základem, a to euro nezajistí. Euro by v podstatě mělo být pouze určitým motivátorem, který povede českou ekonomiku takovým směrem, který zajistí stabilnější vývoj, a to jak v soukromém, tak veřejném sektoru.

Použité zdroje

Literární zdroje

1. ADÁMKOVÁ, V. *Vývoj Evropské unie*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.
2. BALDWIN, R., WYPLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1807-1.
3. BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. ISBN 80-213-0983-0.
4. CVRČEK, M. Řecko před bankrotem. *Reflex*. 4. února 2010, č. 5, s. 8-9.
5. CVRČEK, M. Slovensko: rok s eurem. *Reflex*. 7. ledna 2010, č. 1, s. 16-17.
6. KALÍNSKÁ, E. *Evropská měnová zóna*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.
7. KLÍMA, M. *Evropská integrace – vývoj politické dimenze (po Maastricht)*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.
8. LACINA, L. a kol. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. 1. vyd. Bučovice : Martin Stříž, 2008. ISBN 978-80-87106-08-2.
9. LANDOROVÁ, A. JÁČOVÁ, H. *Centrální bankovníctví*. Liberec : TU, 2003. ISBN 80-7083-699-7.
10. MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace : pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-842-X.
11. MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.
12. PANFIL, T. *Evropská unie : Vše, co potřebujeme vědět*. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. ISBN 80-7200-805-6.
13. PELTRÁM, A. a kol. *Evropská integrace a Česká republika*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0.

14. PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0452-9.
15. Předpis č. 7/1995 Sb., Dohoda o přidružení s Evropskými společenstvími a ČR.
16. REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha : Management Press, 2001. ISBN 80-85943-89-1.
17. Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

1. BUDOUCNOST PROFESÍ. *Veřejná správa a obrana* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://budoucnostprofesi.cz/cs/vyvoj-v-odvetvich/verejna-sprava.html>>.
2. BURIÁNKOVÁ, L. *Rok po zavedení eura převažuje na Slovensku spokojenost* [online] 14. prosince 2009. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevrobe/_zprava/670390>.
3. ČTK. *Schodek státního rozpočtu Slovenska loni stoupl čtyřnásobně* [online]. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/schodek-statniho-rozpocet-slovenska-loni-stoupl-ctyrnasobne/415640&id_seznam=>>.
4. *EU od A do Z : heslo „Jednotný evropský akt (JEA, Single European Act-SEA)“* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/286/sekce/ch-j/>>.
5. *EU v roce 2008* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav/>>.
6. EUROMENA. *Harmonogram zavedenie eura* [online]. [cit. 13. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euromena.sk/harmonogram-zavedenia-eura/9350s>>.
7. EUROMENA. *Oficiálne dokumenty* [online]. [cit. 11. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euromena.sk/oficialne-dokumenty-/9479s?page=1&>>>
8. EUROSTAT. *EU direct investment positions* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://nui.epp.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=bop_fdi_pos&lang=en>.
9. EUROSTAT. *General economic background* [online]. [cit. 11. února 2010]. Dostupné z WWW:

- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/economical_context>.
10. EUROSTAT. *General government debt* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>>
 11. EUROSTAT. *Government bond yields, 10 years' maturity* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW:
<http://nui.epp.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_lt_gby10_a&lang=en>.
 12. EUROSTAT. *HICP – all items – annual average inflation rate* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb060>>
 13. EUROSTAT. *Public balance* [online]. [cit. 5. února 2010]. Dostupné z WWW:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb080>>
 14. EUROSTAT. *Real GDP growth rate* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>>
 15. *Eurozóna* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW:
<<http://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>>.
 16. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW:
<http://europa.eu/institutions/financial/ecb/index_cs.htm>.
 17. *Evropská dohoda* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_31_cs.htm>.
 18. *Evropská investiční banka* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW:
<http://europa.eu/institutions/financial/eib/index_cs.htm>.
 19. *Evropský investiční fond* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW:
<http://europa.eu/institutions/financial/eif/index_cs.htm>.

20. *Evropský měnový systém* [online] ze dne 21. prosince 2008. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zavedeni-eura-v-cr/euro-evropsky-menovy-system/1001759/51166/>>.
21. FINANCE. *Janota: Bez dalších reforem není přijetí eura v 2015 reálné* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/249094-janota-bez-dalsich-reforem-neni-prijeti-eura-v-2015-realne/>>.
22. FINMAG. *Stále reformovaná reforma* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finmag.cz/clanek/10397/>>.
23. HURNÍK, J. *Fiktivní a faktické problémy Maastrichtských kritérií : Tři omyly a jedna výstřednost* [online]. [cit. 8. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Hurnik_Jaromir_pdf.pdf>.
24. IHNED. *Levici odhad vyšel. Schodek za rok 2009 je těsně pod 200 miliardami* [online]. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-39692850-levici-odhad-vysel-schodek-za-rok-2009-je-tesne-pod-200-miliardami>>.
25. ČNB. *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.
26. EUROSKOP. *Jednotný evropský akt* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>>.
27. *Měl by být vstup České republiky do eurozóny hudbou vzdálené budoucnosti?* [online]. [cit. 8. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.newton.cz/redsys/docs/analyzy/makroanalyzy/4579aafbad2b160cabf63b98d966cd2a.pdf>>.
28. ČNB. *Měnověpolitické nástroje ČNB – změny v roce 1997* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/tabulka1997.html>.
29. MERCES. *Přehled platů v kategorii: Státní správa, samosprávě* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.merces.cz/platy/statni-sprava-samosprava>>.
30. MĚŠEC. *Důchodová reforma na Slovensku – inspirace pro ČR?* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/duchodova-reforma-na-slovensku-inspirace-pro-cr/>>.

31. MFČR. *Národní plán zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 13. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_I_verze_10-FV_pdf.pdf>.
32. MFČR. *Příprava reformy daňového systému ČR* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ek_rvf_kompletni_material.html>.
33. MFČR. *Zákon č. 475/2008 Sb. o státním rozpočtu České republiky na rok 2009, Příloha č. 3.* [online] 11. března 2009. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/475_2008_SR_P3_pdf.pdf>
34. MFČR. *Zákon o státním rozpočtu.* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr.html>
35. MFSR. *Zákon o štátnem rozpočte* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6958>>.
36. MPSV. *Reforma veřejných financí 2007-2010* [online]. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3901/MFCR_MPSV_RVF.pdf>
37. MZČR. *Regulační poplatky přinesly celkovou úsporu 10 miliard korun, která se investovala do dříve omezeně dostupné a nákladné léčby vážně nemocných.* [online] 11. března 2009. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.mzcr.cz/file.aspx?id=777&name=TZ_MZ_regulacni_poplatky_v_roce_2008.doc>
38. NÁRODNÍ KOORDINANČNÍ SKUPINA. *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice.* [online] březen 2009. [cit. 16. února 2010]. Dostupné z WWW: <[http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_doc\(1\).doc](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_doc(1).doc)>
39. NBS. *Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor v SR* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/06_kol2.pdf>.
40. NIEDLOVÁ, P. *Co Slovensku přinesla daňová reforma* [online] 21. července 2005. [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/50624/>>.

41. *Orgány a ostatní instituce EU* [online]. [cit. 24. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/index_cs.htm>.
42. *Přístupové partnerství* [online]. [cit. 31. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/p/pristupove-partnerstvi/1000709/5370/?fornewsid=5370>>.
43. EUROSOP. *Schengen* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav/>>.
44. *Schengenská smlouva* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_141_cs.htm>.
45. *Slovenský deficit se zvyšuje. Přesáhne 6,3% HDP* [online] 2. listopadu 2009. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=651741>>.
46. *Slovenský recept na krizi: „znárodnit“ větší firmy* [online] 29. října 2009. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/prace/clanek.phtml?id=651395>>.
47. EUROSOP. *Smlouva o Evropské unii (92/C 191/01)* [online]. [cit. 5. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>.
48. ECB. *Smlouva o založení Evropského společenství* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.
49. *Smlouvy a právo* [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/treaties/index_cs.htm>.
50. EUR-LEX. *Treaty establishing the European Economic Community* [online]. [cit. 5. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11957E/tif/TRAITES_1957_CEE_1_EN_0001.tif>.
51. *Vláda schválila státní rozpočet* [online] 2009, 29. září 2009. [cit. 9. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-statni-rozpocet-62160/>>.
52. *Werner plan* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.ena.lu/the_werner_plan-02-17906>.

53. *White Paper on the completion of the internal market* [online]. [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.ena.lu/white_paper_completion_internal_market_14_june_1985-02-8169>.
54. ZAVÁDĚNÍ EURA. *Dokumenty* [online]. [cit. 11. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/dokumenty.html>>
55. ZAVÁDĚNÍ EURA. *Podmínky přijetí eura a Česká republika* [online]. [cit. 4. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podminky_prijeti.html>.
56. ZAVEDĚNÍ EURA. *Část II – Vývoj v EU od přijetí Strategie a schopnost české ekonomiky fungovat v rámci eurozóny*. [online] 29. srpna 2007. [cit. 16. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/eurostrategie2_cr_2007.pdf>.

Seznam tabulek, grafů a schémat

Schéma č. 1: Organizační struktura Evropské unie	21
Tab. č. 1: Složení ECU ke dni 13. března 1979 (den vzniku).....	31
Tab. č. 2: Inflační cíle ČNB	38
Graf č. 1: Inflační cíle ČNB v letech 1998-2011	39
Tab. č. 3: Měnově politické nástroje v roce 1997 a 2009	41
Tab. č. 4: Maastrichtská konvergenční kritéria pro rok 2010	44
Graf č. 2: Vývoj inflace v letech 1998-2009 (v %).....	47
Graf č. 3: Vývoj dlouhodobé úrokové míry v letech 200-2009 (v %).....	49
Graf č. 4: Vývoj deficitu státního rozpočtu v letech 1997-2008 (v % HDP).....	50
Graf č. 5: Vývoj veřejného dluhu v letech 1997-2008 (v % HDP).....	52
Tab. č. 5: Porovnání metody jednorázové změny a metody postupných změn	58
Tab. č. 6: Celkový finanční dopad poplatků v roce 2008 (v mil. Kč).....	61
Tab. č. 7: Výdaje státního rozpočtu na Ministerstvo zdravotnictví (v tis. Kč)	62
Tab. č. 8: Porovnání optimálních státních deficitů se skutečnými hodnotami (v %).....	62
Tab. č. 9: Výdaje státního rozpočtu na sociální politiku (v tis. Kč).....	64
Graf č. 6: Vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu České republiky (v mil. Kč).....	64
Tab. č. 10: Vývoj daňových příjmů slovenského státního rozpočtu (v mil. SKK).....	67
Graf č. 7: Vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu SR (v mil. SKK).....	68
Schéma č. 2: Scénář zavedení eura v České republice.....	70
Schéma č. 3: Scénář zavedení eura v SR	73
Tab. č. 11: Základní rozdíly mezi ČR a SR z hlediska přístupu k eurozóně.....	75
Tab. č. 12: Reálné HDP ČR a SR – predikce (v %).....	78
Tab. č. 13: Vývoj PZI (přijatých) v ČR a SR (v mil. EUR).....	79
Tab. č. 14: Odhad nákladů na zavedení eura v SR.....	81
Tab. č. 15: Odhadované náklady na měnovou konverzi	81

Seznam použitých zkratek

AU optronics – společnost vzniklá spojením společností Acer Display Technology, Inc. a Unipac Optoelectronics Corporatin, Inc.

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

Czech POINT – Český podací ověřovací informační národní terminál

DPH – daň z přidané hodnoty

ECB – Evropská centrální banka (z anglického *European Central Bank*)

ECSC – Evropské společenství uhlí a oceli (z anglického *European Coal and Steel Community*)

ECU – Evropská měnová jednotku (z anglického *European Currency Unit*)

EEC – Evropské hospodářské společenství (z anglického *European Economic Community*)

EHS – Evropské hospodářské společenství; používá se česká zkratka, i když mezinárodní je **EEC** (viz výše)

EIB – Evropská investiční banka (z anglického *European Investment Bank*)

EIF – Evropský investiční fond (z anglického *European Investment Fund*)

EMI – Evropský měnový institut (z anglického *European Monetary Institute*)

EMU – Hospodářská a měnová unie (z anglického *Economic and Monetary Union*)

ERM II – Evropský mechanismus směnných kurzů II (z anglického *European Exchange Rate Mechanism*)

ESCB – Evropský systém centrálních bank (z anglického *European System of Central Banks*)

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli; používá se česká zkratka, i když mezinárodní je **ECSC** (viz výše)

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie (z anglického *European Union*)

EUR – označení měny euro

EURATOM – Evropské společenství pro atomovou energii (z anglického *European Atomic Energy Community*)

HDP – Hrubý domácí produkt

HICP – Harmonizovaný index spotřebitelských cen (z anglického *Harmonised Index of Costumer Prices*)

ISPA – Předvstupní strukturální fond (z anglického *Instrument for Structural Policies for Pre-accession*)

JEA – Jednotný evropský akt

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

MFSR – Ministerstvo financí Slovenskej republiky

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MZČR – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

NBS – Národní banka Slovenska

NP – Národní program

OEEC – Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (z anglického *Organization for European Economic Cooperation*)

PMR – povinné minimální rezervy

PZI – Přímé zahraniční investice

SAPARD – Předvstupní zemědělský intervenční fond (z anglického *Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development*)

SIS – Schengenský informační systém (z anglického *Schengen Information System*)

SKK – označení slovenské koruny

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

SR – Slovenská republika

USA – Spojené státy americké (z anglického *The United States of America*)

Z.z. – Zbierka zákonov

Seznam zdrojů pro přílohy

Příloha č. 1 Evropská unie: EU v roce 2008 [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav/>>.

Příloha č. 2 Schengenský prostor: Schengen [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav/>>.

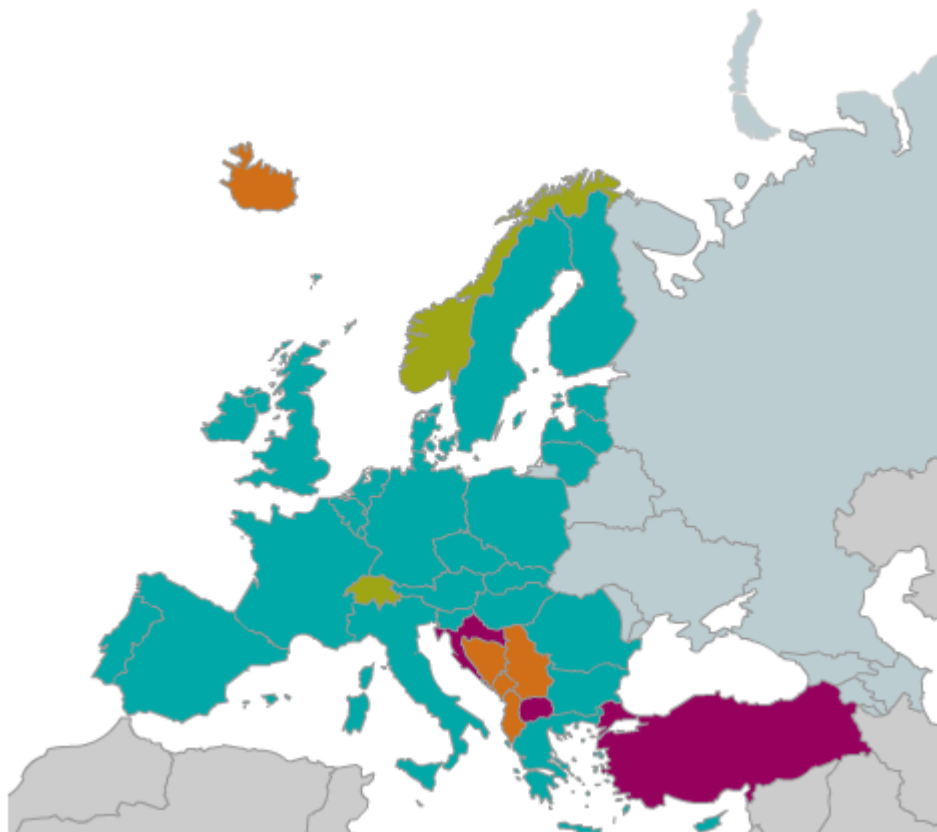
Příloha č. 3: Eurozóna Eurozóna [online]. [cit. 17. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>>.

Příloha č. 4: PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M. Česká republika a Evropská unie. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0452-9. S. 10.

Příloha č. 5: NÁRODNÍ KOORDINANČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE. Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice. [online] březen 2009. [cit. 16. února 2010]. Dostupné z WWW: <[http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_doc\(1\).doc](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_doc(1).doc)>.

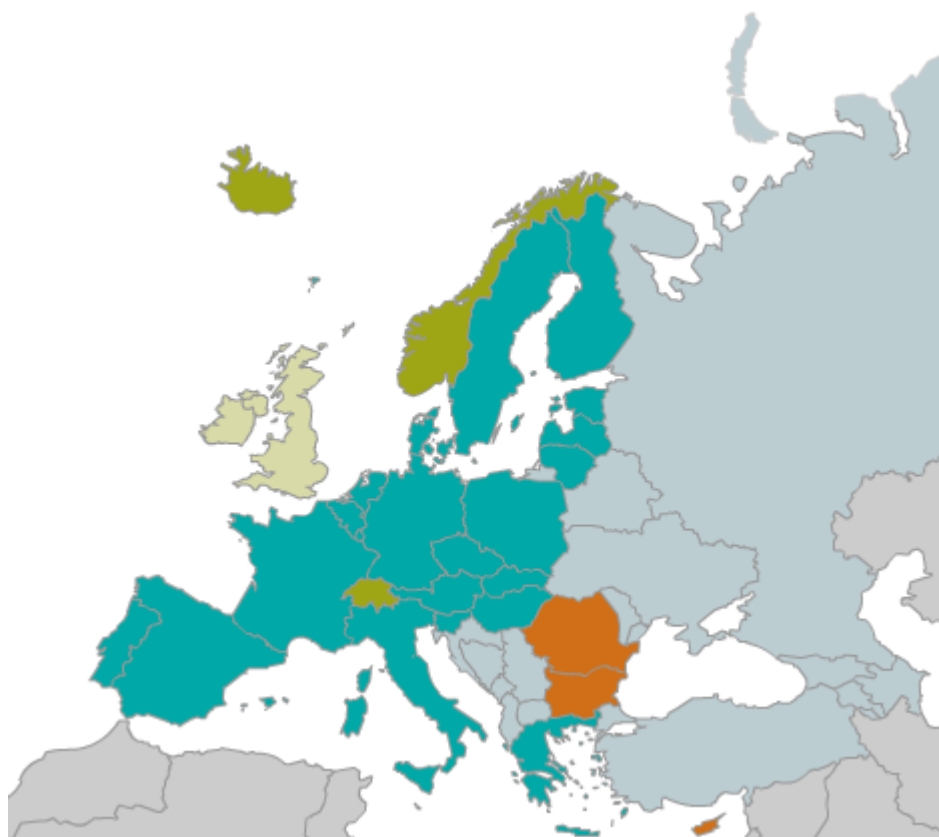
Příloha č. 6: EUROMENA. Oficiálne dokumenty. [online]. [cit. 16. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euromena.sk/oficialne-dokumenty-/9479s?page=1&>>.

Příloha č. 1 – Země Evropské unie

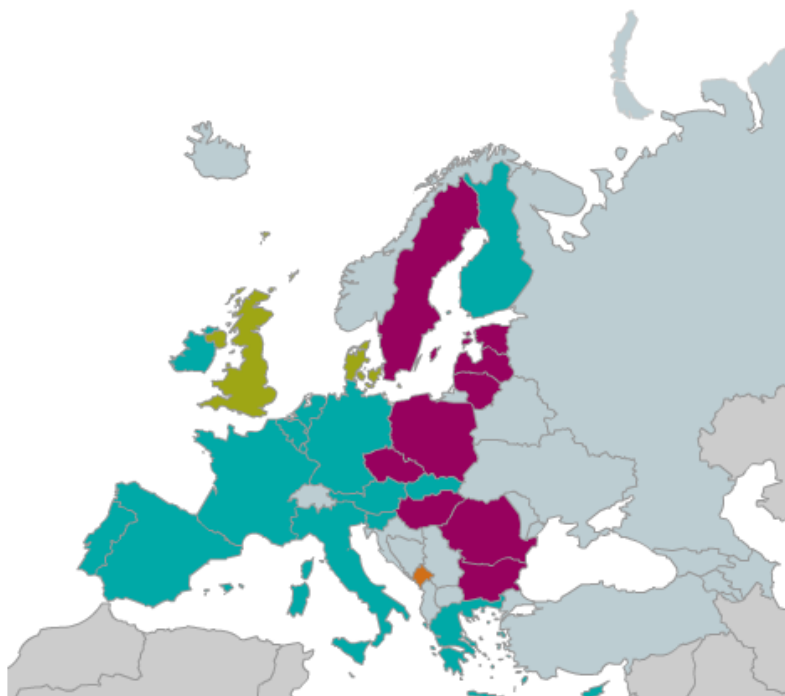
Členské země	Belgie , Bulharsko , Česká republika , Dánsko , Estonsko , Finsko , Francie , Irsko , Itálie , Kypr , Litva , Lotyšsko , Lucembursko , Maďarsko , Malta , Německo , Nizozemsko , Polsko , Portugalsko , Rakousko , Rumunsko , Řecko , Slovensko , Slovinsko , Španělsko , Švédsko , Velká Británie
Kandidátské země	Chorvatsko, Makedonie, Turecko
Země, které odmítly vstoupit do EU v referendu	Norsko, Švýcarsko
Potenciální kandidátské země	Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Island, Kosovo, Srbsko

Příloha č. 2 – Státy Schengenského prostoru

Členské země EU, které jsou součástí Schengenu	Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko
Členské země EU, které jsou součástí Schengenu částečně	Irsko (od roku 2002) a Velká Británie (od roku 2000). <i>Jde o oblast bezpečnosti a justice, zatímco hraniční a celní kontroly si tyto státy ponechaly.</i>
Země, které jsou součástí Schengenu a nejsou členy EU	Island, Norsko a Švýcarsko
Členské země EU, která dosud nespĺňují kritéria pro přijetí Schengenu	Kypr, Rumunsko a Bulharsko
Jiné země bez hraničních kontrol	Monako, San Marino a Vatikán <i>Ačkoli nejsou tyto země oficiálně součástí Schengenu, na jejich hranicích se uplatňují schengenské dohody.</i>
Zvláštní případ	Andorra <i>Andorra není součástí Schengenu a na jejích hranicích zůstaly kontroly. Občanům Evropské unie ale stačí pro vstup do země pouze občanský průkaz, zatímco ostatní cestující musí mít ke vstupu do země platný pas.</i>

Příloha č. 3 – Státy Eurozóny

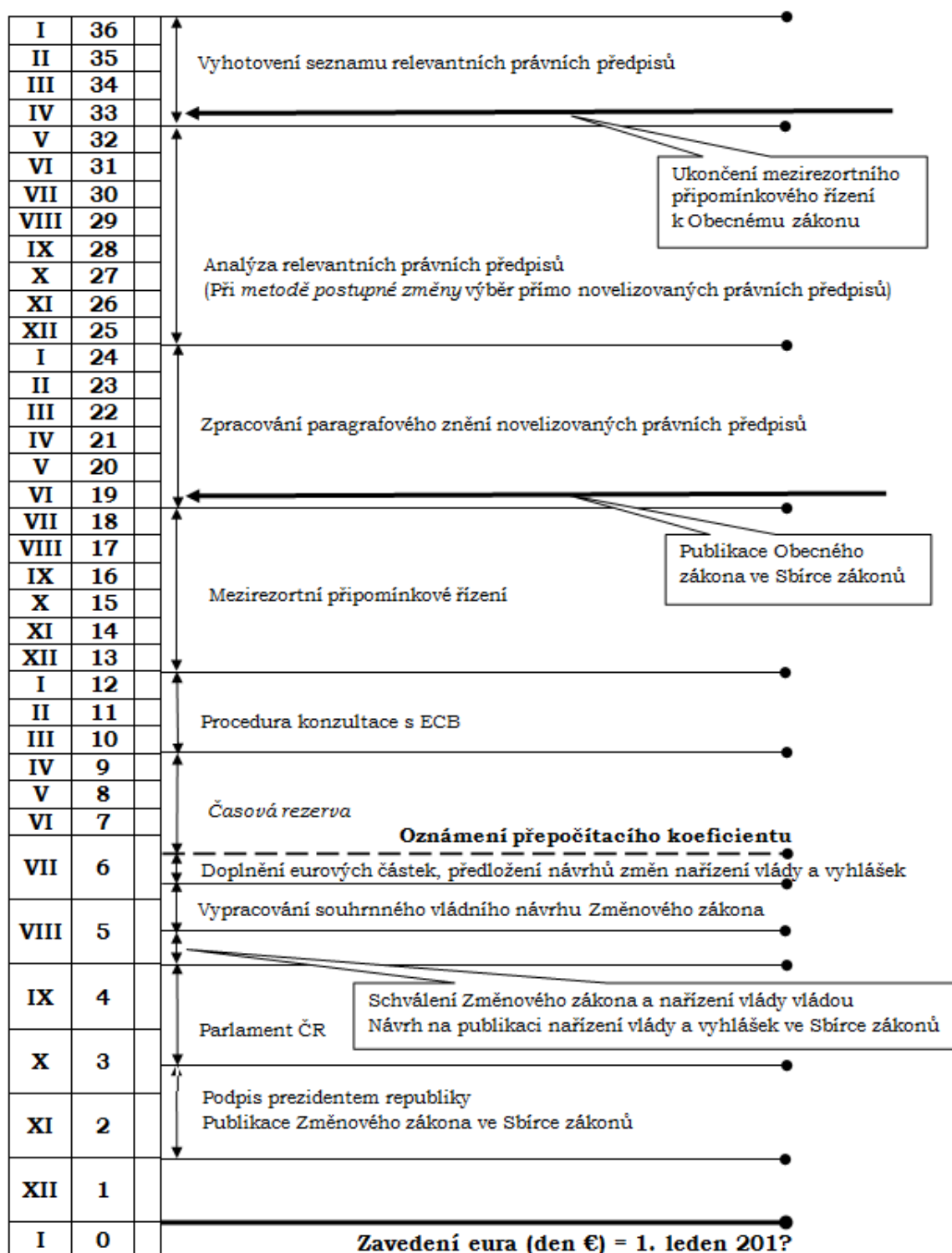
Členské země	Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko, Španělsko a Slovensko
Státy Evropské unie, které dosud euro nezavedly	Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko a Velká Británie
Země s trvalou výjimkou ohledně zavedení eura	Velká Británie, Dánsko
Státy a území, které používají euro jako svou měnu bez dohody s EU	Andorra, Černá Hora a Kosovo
Státy a území, které nejsou členy EU a používají euro jako svou měnu	Monako, San Marino a Vatikán <i>Tato území mají právo razit omezené množství euromincí se svou vlastní rubovou národní stranou. (Dohody s EU o používání eura mají uzavřeny rovněž dvě francouzská zámořská společenství Mayotte a Saint-Pierre a Miquelon. Tato území však nemohou vydávat euromince se svou vlastní rubovou stranou.)</i>
Zámořská území členských států EU, která používají euro	Francie - Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Réunion, Saint-Barthélemy a Saint-Martin Portugalsko - souostroví v Atlantském oceánu Azory a Madeira Španělsko - Kanárské ostrovy a autonomní města Ceuta a Melilla v Africe
Země EU s měnami navázanými na euro	Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko <i>Tyto země musí udržovat kursy svých národních měn v povoleném flukтуаčním pásmu od stanoveného středního kurzu k euru jako podmínku vstupu země do eurozóny.</i>

Příloha č. 4 – Historie Evropských dohod

Země	Datum podpisu	Vstup v platnost
Maďarsko	Prosinec 1991	Únor 1994
Rumunsko	Únor 1993	Únor 1995
Polsko	Prosinec 1991	Únor 1994
Bulharsko	Březen 1993	Únor 1995
Česká republika¹³³	Říjen 1993	Únor 1995
Slovenská republika	Říjen 1993	Únor 1995
Lotyšsko	Červen 1995	Únor 1998
Litva	Červen 1995	Únor 1998
Estonsko	Červen 1995	Únor 1998
Slovinsko	Červen 1995	Únor 1998
Turecko	Září 1963	Prosinec 1964

¹³³ Jak pro Českou republiku, tak pro Slovensko je potřeba upřesnit, že první dohoda byla podepsána již na počátku roku 1992, ale vzhledem k tomu, že se Československo jako jednotná republika rozdělilo, bylo potřeba přijmout dohody nové.

Příloha č. 5 – Harmonogram legislativních prací

Příloha č. 6 – Legislativní opatření Slovenské republiky

- 1) **Zákon č. 659/2007 Z. z.**, o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 2) **Zákon č. 289/2008 Z.z.**, o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.
- 3) **Zákon č. 270/2008 Z.z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 4) **Zákon 264/2008 Z.z.**, o kolkových známkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 5) **Vyhláška Národnej banky Slovenska č. 240/2008**, ktorou sa určuje počet desatinných miest pri zaokrúhľovaní pri premene menovitej hodnoty niektorých druhov cenných papierov zo slovenskej meny na eurá.
- 6) **Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 246/2008**, o pravidlách a postupoch pri premene menovitej hodnoty vkladov do imania a menovitej hodnoty základných imaní zo slovenskej meny na eurá.
- 7) **Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2008**, ktorou sa upravujú postupy, spôsoby a ďalšie podrobné pravidlá pre duálne zobrazovanie a pre prepočty, zaokrúhľovanie a vykazovanie peňažných údajov pri prechode na menu euro pre oblasť zdravotníctva.
- 8) **Vyhláška ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 251/2008**, ktorou sa ustanovujú pravidlá pre duálne zobrazovanie a pre prepočty a zaokrúhľovanie cien, jednotkových cien, platieb a iných hodnôt pri prechode zo slovenskej meny na menu euro pre oblasť miezd, platov a ostatného odmeňovania za prácu, oblasť cestovných náhrad, oblasť služieb zamestnanosti, oblasť sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia, sociálnych dávok, dávok sociálnej pomoci, pomoci v hmotnej núdzi a inej sociálnej podpory a pre oblasť sociálnych služieb.
- 9) **Vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 265/2008**, ktorou sa ustanovujú ďalšie podrobné pravidlá pre duálne zobrazovanie, prepočty a zaokrúhľovania platieb a

iných hodnôt pri prechode zo slovenskej meny na euro pre oblasť sociálneho zabezpečenia policajtov a profesionálnych vojakov

- 10) **Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 75/2008**, pravidlá vykazovania, prepočtu a zaokrúhľovania peňažných súm v súvislosti s prechodom na menu euro na účely účtovníctva, daní a colné účely
- 11) **Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 97/2008**, o podrobnostiach duálneho zobrazovania pre oblasť ochrany spotrebiteľov.